

Dr. Marczell Mihály:

Vízkereszt utáni III. VASÁRNAP

I. sorozat: vasárnap, ünnepnapok

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

21. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Előszó.....	4
A/ rész: az ünnep jellegére alkotott beszédek.....	4
1. beszéd: A valóságos léleklátó	4
2. beszéd: Mit lát az Isten?	5
3. beszéd: Kicsoda a feltekintő?.....	5
4. beszéd: Kicsoda az ég kegyelmét váró „égi ember”?.....	5
5. beszéd: A hálálkodó ember dala	6
1. beszéd: Isten ereje	6
2. beszéd: Az isteni szó ereje.....	7
3. beszéd: Az Isten hatalma	7
B/ rész – a/ csoportja: a „kis liturgia”-hoz írt beszédek	8
1. (Introitus) beszéd: Urat imádják az angyalok	8
2. (Introitus) beszéd: Az egék birodalma	9
1. (Oratio) beszéd: Hogyan tekint reánk az Isten?	10
1. (Graduale) beszéd: Népek rettegik az Úr nevét	10
1. (Offertorium) beszéd: Kié a hatalom?.....	12
2. (Offertorium) beszéd: Az Isten kezé-e?.....	12
1. (Secreta) beszéd: Hogyan nyúl felénk az Úr?	13
2. (Secreta) beszéd: Hogyan közli égi erőit állandóan az Isten?.....	13
1. (Communio) beszéd: Az Isten tettei – az élet csodái	14
2. (Communio) beszéd: Az Isten tettei – emberi lélek csodalátványai	14
B/ rész – b/ csoportja: az Evangéliumra írt beszédek	15
Különálló beszédek	15
1. beszéd: A csend titokzatossága.....	15
2. beszéd: Milyen csendes lélekáldozat előzi meg a csodát?.....	16
1. beszéd: A könyörületes százados	17
2. beszéd: A hittel látó százados	18
3. beszéd: Uram, nem vagyok én méltó	18
4. beszéd: A százados örök tanítása.....	18
5. beszéd: A jelenlévő isteni Kéz.....	19
1. beszéd: A „jót cselekvő Mester”	20
2. beszéd: A csodatevő Mester	20
3. beszéd: Hogyan érvényesül az isteni hatalom?.....	21
4. beszéd: Van-e szerepe a jelenlétnek?	22
5. beszéd: Összetevők és eredők.....	22
6. beszéd: Mire terjed ki a Mester ereje?.....	23
2. beszéd: A pap előtt való megjelenés	25
3. beszéd: És csak ez a bűnbocsátás útja?	25
1. beszéd: Tisztulj meg!.....	27
2. beszéd: Az Úr szolgálja is siessen – a szegényhez	27
3. beszéd: Az Úr szolgálja – siessen a beteghez	27
4. beszéd: Vezess mindenkit az Úrhoz.....	28
5. beszéd: Vezess mindenkit az „elhagyott Atyjához”	28
6. beszéd: És a temetéskor?	29
1. beszéd: Emberi erőfeszítés, vagy Istenbe vetett hit?	29
2. beszéd: A választottak és a pogányok	30
3. beszéd: „Nem találtam ilyen hitet Izraelben”	30
4. beszéd: Közel az Úrhoz	31
5. beszéd: „Az Urat nézők”	31
6. beszéd: „Kereső lelkek”	32
7. beszéd: Akik az Úr örök útítársai.....	33

8. beszéd: A boldogságot kereső ember útja	34
9. beszéd: A boldogság találás valósága	34
1. beszéd: A hegyről jövet	36
2. beszéd: A kitáruló karok	37
3. beszéd: Az Egyház szociális küldetése	37
4. beszéd: A leprás házak	38
2. beszéd: Dona nobis pacem!	39
3. beszéd: „Boldogok a békességesek!” (Mt 5,9)	39
4. beszéd: De ennek ára – az áldozat	40
Beszédláncok	40
I. beszédlánc címe: A csoda mibenléte?	40
II. beszédlánc címe: A csodatevő Krisztus hatalma	40
III. beszédlánc címe: Kik szólnak az Isten nevében?	40
IV. beszédlánc címe: A test „poklosai” és a lélek „poklosai”	41
V. beszédlánc címe: Az Úr népének meggyógyulása	41
I. beszédlánc címe: Krisztus – a Messiás	41
II. beszédlánc címe: „A lelkibetegek és a Mester”	41
1. beszéd: Látja a lélek baját	41
2. beszéd: Szánja a lélekbeteg helyzetét	41
3. beszéd: Szánja a lelekbeteg nyomorát	41
III. beszédlánc címe: A lelkibetegek és az Egyház	41
1. beszéd: Feltárul előtte a beteg lelke	41
2. beszéd: Gyógyírt hoz a beteg számára	41
3. beszéd: Isten erőssé teszi a gyenge embert	42
1. beszéd: Parancs és meghódolás	42
2. beszéd: A lélek poklosai	43
3. beszéd: Gyenge épületek	43
B/ rész – c/ csoportja: a Szentlecke szövegéhez írt beszédek	44
1. beszéd: Az önbölcsek	44
2. beszéd: Mivel fizessünk?	45
3. beszéd: Jót az embernek és jót az Istennek!	46
5. beszéd: Az igazi emberszeretet	47
7. beszéd: Adjatok helyet az isteni haragnak	48
8. beszéd: Az Úr megfizet	49
9. beszéd: És mit tegyünk?	50
10. beszéd: Mit eredményez a jó tett – a gonosszal szemben?	50
11. beszéd: Az isteni gondolkodás	51
12. beszéd: Lehetőség szerint	52
1. beszéd: Ne győzzön a rossz!	52
2. beszéd: Győzelmes a jó	53
3. beszéd: Ítélt is az Úr!	53
4. beszéd: Az egyetlen döntő ítélet az Úré!	54

Előszó

Mint minden alkalommal, most is az a kérdés tódul az ajkunkra: mi volna ennek a vasárnapnak az alapgondolata? Azért kell ezt keresni, hogy megtaláljuk azt az alaphangot, amely állandóan csendíthető a szentbeszédekben. – Talán így lehetne felelni a kérdésre: minden zavarotok, elsüllyedő rettenetes helyzetetek segítséget talál a könyörület Uránál, és biztosítékot nyertek a lélekbékétek megszerzésére. Figyelmeztetnem kell a szónokokat arra a feltűnő körülményre, hogy ha a Vízkereszt utáni III-VI. vasárnapok az egyházi év törvényei szerint a Pünkösöd utáni XXIII. vasárnap utánra tételnek át, akkor a most következő magyarázat különös súlyt nyer. – Ugyanis ilyen áthelyezés esetén a Vízkereszt utáni III-VI. és a Pünkösöd utáni XXIII. és XXIV. vasárnap a „kis liturgiában” az Introitus, Graduale, Offertorium és Communio szövege azonos. Mintha azt akarná hirdetni – mégpedig bizakodást hirdetően –, hogy az emberek bizakodva nézzenek a következő adventi időre, mert az meg fogja valósítani a békét adni akaró Isten gondolatát. Jönni fog a büntető Isten keze helyett a békét hozó Isten Egyszülöttje. – Rendes sorban csak a Pünkösöd utáni XXIV. vasárnap éneklí így az Introitus-t, de a fent jelzett alkalmakkor hosszabb heteken át hirdeti és készíti elő a híveket erre az Egyház. – A Vízkereszt utáni III. vasárnap liturgikus gondolatait **tekintsük most úgy**, hogy a Pünkösöd utáni XXIII. vasárnap utánra eső szöveget magyarázzuk. – Ha mármost ennek az alapcsengésnek megfelelően akarnók áthangolni beszédeinket, akkor könnyítés kedvéért a szokás szerinti beosztást alkalmazzuk: **A/ alatt** a vasárnap ünnepi gondolatainak fejtegetése történik, majd az írott liturgia szövegeihez **B/ – a/ alatt** a „kis liturgia”, **B/ – b/ alatt** az Evangélium és **B/ – c/ alatt** a Szentlecke értelmezése következik. – Lássuk ezeket a csoportokat egymás után.

* * *

A/ rész: az ünnep jellegére alkotott beszédek

1. beszéd: A valóságos léleklátó

(Dogmatikus beszéd: A lélekben adakozó Isten)

Bev.: Bár a föld lakói vagyunk, mégis azt áhítazzuk, hogy örök együttéléssel éljünk égi Atyánkkal és szinte azt akarjuk, hogy állandó lakója legyen lélekszentélyünknek az égi Atya! Ne feledjük a gyerekesnek látszó gondolatot: Isten szeme mindent lát... Ez azt is jelenti: mindig Isten jelenlétében él a lélek. Ki lát az ember lelkébe? Vagy így is kérdezhetném: ki él állandóan az ember lelkében?

1. Első felelet: Az Isten mindenütt élő Személye.

Természetes, hogy nem külön bevonulást kell elképzelni, hanem azt kell tudnunk, hogy a világ és ember életének „élő gyökérzete” az Isten.

a) Isten arca – ott csillan a „képmásnak”, az embernek lélekszentélyében. Mózes szerint ez az igazság: „Meg is teremté Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és aszszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). – Benne tehát az Isten képe a lélek!

b) Isten arca ott csillan a megszentelt, az istenivé lett ember természet-közösségében. – Sohase felejtsetek el szent Péter szavát: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részesivé legyetek” (2Pét. 1,4). Így tehát: magam is isteni lettem!

c) Isten arca ott csillan – a Szentlélek valóságos jelenlétében. Jól jegyezd meg: „Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok?” (1Kor. 6,19).

2. De másodsorban azt is felelhetjük: **lelkünkben él Isten emberben csendesen csengő és irányító ereje igéi által is.**

De ez a jelenlét a következő módon közelíthető meg:

a) Isten lakik bennünk – a **természet adta isteni szó** erejében. Olyan módon értelmezd ezt a tételt: a természet szava irányít. Isten adta, Isten hangoztatja, és az ember hűségesen **kövesse!** Mert: „Kezében van a föld minden határa, s övéi a hegyek csúcsai” (Zsolt. 94,4). Sőt: **felelősségre** vonó is ez a hang: azért méltán mondhatjuk, hogy ez az Isten jelenlétének valósága.

b) Az Isten lakik bennünk a **kinyilatkoztatás adta égi igékben**. Próféták és Mesterünk állandó csendítői az Úr igéjének. „Miután többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a proféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szólt hozzánk. Őt rendelte a mindenség örökösévé, hi-

szen általa teremtette a világot is” (Zsid. 1,1-2). Olyan égi zengés ez, amely állandó élményszerűséggel teszi lelkünket Isten otthonává.

Bef.: Végezetül azt kérdezhetném: kicsoda tehát az emberlélek örök Látogatója? A felelet ez: a mindent látó Isten. Mivel pedig „Isten hordozók” vagyunk, azért boldog legyen a lelkünk, mert a földi életünk is Isten égi paradicsomának előfutama.

2. beszéd: Mit lát az Isten?

(Dogmatikus beszéd: Isten mindentudása)

Bev.: Emberi életünk látó területe lehet szerteterülő felületeket látó, mélységre terjeszkedő és egek felé törő. De a lényeg – a törtetés. – Ezzel szemben mit lát az Isten?

1. Külső életünk mozzanatait.

Ami van, az alapjában Istentől van, és így természetes, hogy Isten előtt nincs zárt világ.

a) Látja tehát a mi életünk mozzanatait. Azokat, amelyek külsőleg peregnek. Azokat, amelyek életet befolyásolnak. Azokat, amelyek reánk nézve nehezek.

b) Látja továbbá a reánk várakozó jövőnket! Ő az örök Van, Akiben fényben áll az egyéni élet is. De ez a látás a mi döntő elhatározásainkat is beleszövi az élet történéseibe.

2. Lelkünk belső rezdüléseit.

De a külső világ változatai belőlünk eredő és látható életfordulat gyökérzetben a belső indítékok eredője.

a) Isten ezt a belső világot is látja.

b) Isten ezt a belső világot értékeli és bírálja.

c) Isten ennek a belső rezgésnek kegyelmi átalakítója.

Bef.: Mivel pedig az Isten Atya, azért boldogan vegye tudomásul az ember, hogy Isten szeme mindent lát. Miért? Mert a Szeretet javunkra fordítja az élet mozzanatait.

3. beszéd: Kicsoda a feltekintő?

(Erkölcsei beszéd: Kicsoda az egekre feszülő?)

Bev.: Az egyik művész, Aba Novák, úgy rajzolta meg az Istent, hogy hatalmas **ujj** mutatja a Teremtő erejét. Az embert pedig úgy jellemezte, hogy kérő szempár tekint az egek felé. – Ne vitázzunk az első képen, de kérdezzük: vajon kicsoda valóban az égre feszülő? Az Írás tanítása ezt mondja: „Meg is teremté Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és asszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). – De milyen ez az ember?

1. Isten követe az ember.

Fényt ad a világnak (megismerés). Fényt ad az életnek (önmagának). És végül fényt vet – az Istenre (csak a szellemi lény ismeri az Istent!).

a) Isten barátja az ember.

b) Isten fia lesz az ember.

2. De miért fordul ég felé ez a tekintet?

Hogy égi Atyjától kapjon földi gyermeke. Mert a felfelé törő lélek ebből a mondatból táplálkozik: „Quod sursum”!

a) Innét vette eredetét.

b) Innét várja égi Atyja kegyelmét.

c) Innét várja a „hazahívás” égi csengését.

Bef.: Kicsoda a feltekintő? Az az ember, aki az Isten képmása, az Isten természetének ajándékozottja és így az élet legboldogabb teremtménye.

4. beszéd: Kicsoda az ég kegyelmét váró „égi ember”?

(Erkölcsei beszéd: De valóban ki várhatja az ég áramlását?)

Bev.: Az ember életének legősibb és legszentebb vágyát Izaiás próféta zengi mondván: „Harmatozatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat” (Iz. 45,8). – De ki várhatja ezt az égi harmatozást?

1. Isten kezéből szentként lép az élet piacára az ember.

- a) De a gőg elszakítja az Úrtól.
- b) A gőg a földiek „imádására” süllyesztette az embert.
- c) Az Úr szeretete azonban a földre alázkodik, hogy Magához emelje a bűnös embert. „Úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16).

2. A megtisztult ember.

Az Isten leereszkedésének ez az eredménye: „Az Úr haragját hordozom, mert vétkeztem ellene; de majd megítéli ügyemet, és igazságot szolgáltat nekem. Kivezet engem a napfényre, és én meglátom igazságosságát” (Mik. 7,9).

- a) Benne otthont talál az ember.
- b) Benne erénnyé virágozik az isteni kegyelem.
- c) Ide állandóan száll az ég kegye.

3. Az isteni ember.

Ez már – földi vonatkozásban – a tökéletes ember.

- a) Élettelevénye – az isteni természet.
- b) Élettevékenysége – az isteni alakulás.

Bef.: Szent harmat permetezik az égből, és boldog lesz az élő amfora, amely magába zárja az ég kegyét.

5. beszéd: A hálálkodó ember dala

(Erkölcsi beszéd: A boldog ember lélekdale)

Bev.: Az életet figyelve meg lehet állapítani, hogyan vették az Isten kegyelmét. – De milyen ének zendül az ilyen ember lelkében?

1. Köszönetet zeng –a vett kegyelmekért.

Kéréssel kopogtatott és kegyelemmel gazdagodott.

- a) Hálás, mert felfigyelt rá az ég Ura.
- b) Hálás, mert kegyelmével gazdagította az égi Atya. Lehet ez dal. Lehet ez élet. Ez az utóbbi a döntő.

2. Örömdalt énekel a vett boldogságért.

De az Isten kegyelme nemcsak tárgyi gazdagodás, hanem alanyi boldogságközlés. Ezért lesz túlcsonduló az ember lelke. És mi ennek a boldogságnak a tartalma?

- a) Teljesülnek földi vágyaink.
- b) Remélhetők égi vágyaink.
- c) És örök élettal bíztatnak az égi kegyeink.

Bef.: És így tárgyilag hálás a birtokló, és alanyilag boldog az Isten kegyéből élő.

* *

– Majd szólni lehetne az Isten **szavának hatalmáról**. Zeng a szó az égben (Introitus), zeng a földön, békét teremtő és ítéletet mondó Urunk szavában (Szentlecke) és zeng a csodálatosan gyógyító evangéliumi Mester beszédében.

1. beszéd: Isten ereje

(Dogmatikus beszéd: Az Isten erős)

Bev.: A „nagyvilág” és a „kisvilág” sodródása az Őskezdet felé ragadja a gondolkodó embert. – Izzító kérdés: honnét ez a mérhetetlen erőmennyiség és erőérvényesítés?

1. Tőle – a mindenség.

Oknyomozás útján keressük a megállapítás tartalmát.

a) Értelmünk kutatva járva – Reá talál. – Vatikáni Zsinat határozata. – „Kezdetben, Uram, a földet teremtetted, az eget a te kezedből születtek, elmúlnak mindezek, te maradsz, mint ócska köntös, úgy avulnak el, mindent, mint rossz ruhát a változásnak adsz, mindenek úgy avulnak el, te pedig ugyanaz vagy, és éveid nem fogyatkoznak el” (Zsid. 1,10-12). „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttünk, mert Isten nyilvánvalóvá tette számunkra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni

mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető. Éppen ezért nincs mentség számukra” (Róm. 1,19-20).

b) A kinyilatkoztatás – Reá mutat. „Királlyá lett az Úr! Fölségbe öltözött, erőbe öltözött az Úr és fölövezte magát; megerősítette a föld kerekességét, hogy ne ingadozzék. Trónod kezdet óta szilárd, öröktől fogva vagy te” (Zsolt. 92,1-2). Ez röviden: teremtés. Részletezve: a végnélküli lehetőségek Isten erejéből való valósulása.

2. Hozzá siet – az emberiség.

De a „kisvilág” nagyobb érték, mint a „nagyvilág”. Az „én” a világ ura, és az örök „Én”-nek haza-vágyó gyermeke.

a) Ember vágya – Hozzá siet. Ez a szellem útja. Az emberi szellem az örök Szellem felé vágyódik. „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem!” (Zsolt. 41,2). Isten szeretete – Magához ragad. De ez nem egyoldalú vágyakozás. „...hogy a hittel Krisztus lakjék szívetekben, s ti gyökeret verjetek és alapot vessetek a szeretetben” (Ef. 3,17).

b) Az Isten szeretete – ember felé áramlik. Ez az égi megindulás. Sőt valóban: ez az első mozzanat. Ez röviden: üdvözítés. Végül mi lesz a kettőből? Örök egybefonódás – az ember személyiségének fennmaradása. Erről olvassuk: „Isten szeretete azzal éri el tökéletességét bennünk, ha teljes bizalommal tekintünk az ítélet napjára, mert amilyen ő, olyanok vagyunk mi is a világon” (1Jn. 4,17).

Bef.: A „nagyvilág” jövője – a semmivé levés, a „kisvilág” jövője az örök élet.

2. beszéd: Az isteni szó ereje

(Dogmatikus beszéd: Vox Domini)

Bev.: Emberlélek gondolatát fejezi ki szóval, Isten szava pedig a valóságokat alkotja végtelen hatalommal. – Hol halljuk az Isten szavát?

1. A teremtés és fenntartás csodájában.

a) Minden lett, azaz teremtett. „Mindenek ő általa lettek, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett” (Jn 1,3). „Minden belőle, általa és érte van. Dicsőség néki mindörökké!” (Róm. 11,36).

b) Minden fennmarad. A bölcsélet azt tanítja, hogy a Teremtő fenntartó ereje őrzi a világot. Mi ez? Az isteni szó csodásan csengő és termést hozó hangzása. Ez a nagyvilág létének alapja.

2. Az ember üdvözítése szent dalában.

a) Előkészületi hangját így jellemzi a Bölcs: „Mert mialatt mély csend borult mindenre, s az éjjel sietős útja közepén tartott, mindenható igéd az égből, királyi trónodról, ott termett a pusztulásra szánt föld közepén miként a zord harcos” (Bölcs. 18,14-15).

b) Megvalósulást így írja az evangélista: Jézus születésének leírása (Lk 1,26-38 és 2,1-7)... Egy-egy részlet parancsára így céloz az evangélista: „Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját, és menj Izrael földére, mert meghaltak, akik a gyermek életére törtek” (Mt 2,20).

c) Bennünk való érvényét így jelzi az Úr hírnöke: „Ez az, akiről az Írás mondja: Nézd, követemet küldöm színed előtt, hogy elkészítse előtted az utat” (Mt 11,10). „Teremjétek tehát a bűnbánat méltó gyümölcsét” (Lk 3,8). „A fejsze már a fák gyökeréhez ért. Kivágnak és tűzre vetnek minden fát, amely jó gyümölcsöt nem terem” (Lk 3,9). – Mi ez? Az isteni szónak – ember üdvözítését hozó égi dala. Ez pedig a végtelen életet élő ember diadalhymusza.

Bef.: Az Isten szava – tehát a tett. Létesítője a nagy világnak és boldogítója az ember lelkének.

3. beszéd: Az Isten hatalma

(Dogmatikus beszéd: Hatalmas az Úr)

Bev.: Isten hatalmát dicsóíti művében.

1. Nagy az Ő ereje.

a) Teremt.

b) Megvált.

c) Üdvözít.

2. Nagy az Ő irgalma.

a) Irgalmas a századossal szemben.

b) Irgalmas a bűnösrel szemben. „Hosszantűró s nagyirgalmú az Úr, megbocsát gonoszságot és vétkeket, de büntetlenül nem hagy senkit, megbünteted az atyák vétkeit fiaikon...” (4Móz. 14,18).

„...jobb az Úr kezébe esnem (mert nagy az ő irgalmassága), mint az emberekébe” (2Kir. 24,14).

Bef.: Mózes szavai így szólnak: „Ti gonoszt gondolatok ellenem, de azt az Isten jóra fordította, hogy felmagasztaljon engem” (1Móz. 50,20) és a Zsoltáros így énekel: „Világossággént ragyog fel a sötétségben az Igazaknak, az irgalmas, a kegyes, az igaz” (Zsolt. 111,4). – Mi ez? A hatalmas Isten fenségének diadalhimnusza. – Ezt zengje minden halandó a földön.

4. beszéd: **De mindig a Szeretet beszél**

(Dogmatikus beszéd: Isten a Szeretet)

Bev.: A végtelen Isten lényege a Szeretet személyes valósága. Ez a tétel az élet diadalhimnusza, mert a „derűlátás” alapját kínálja. Ezért lehet boldog a földre küldött isteni követ, az ember. – De hol láthatjuk ezt a Szeretetet?

1. A jóság szórásában.

a) Isten belső élete is a Jóság hármasság: Atya, Fiú, Szentlélek.

b) Az Isten külső jelentkezése a lét, a jó, a szép, az igaz szórása. Ez a teremtő műve.

2. A lélegzadagítás munkájában.

Itt már az emberi lélekre gondolok.

a) Adja az értelem fényét.

b) Adja az akarat erejét.

c) És adja a természetfeletti kegyelem fényét.

3. De miben fog érvényt találni az isteni jóság?

a) Az isteni akarat állandó követelődésében.

b) Az isteni akarat örök és végleges érvényében (örök élet!).

Bef.: Egyetlen dalunk lehetséges: élő hála-himnusz...

* * *

B/ rész – a/ csoportja: a „kis liturgia”-hoz írt beszédek

1. (Introitus) beszéd: Urat imádják az angyalok

(Dicsőítő beszéd: Az Isten imádás égi módja)

„Szégyenbe jussanak mindazok, kik faragott képeket imádnak, és bálványaikkal kérkednek; imádjátok őt, angyalai mind!” (Zsolt. 96,7). „Hallja ezt Sion és örvendezik, s ujjonganak Júda leányai ítéleteiden, Uram” (Zsolt. 96,8).

Bev.: Földi ember szeme nem hatol át a véges határokon, de szellemi lelke átvágyik az örök tájak világába. Valamiképp odatartozunk és azért oda vágyunk! Tiszteletünk, hódolatunk, imádásunk áttör a véges határokon. És ha beletekintünk e szentélybe, ott mit talál a lelkünk?

1. Örök otthon Ura az Isten.

Szemben találjuk magunkat az ég és föld Urával. „Uralkodjék az Úr mindenkor, örökre” (2Móz. 15,18).

a) A szellemi élők világa a titokzatos ország. A Szentháromság egy Isten háza. „Atyának se szólítások senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennyei” (Mt 23,9). „angyali karok együttesének” otthona. „A négy élőlény mindegyikének hat szárnya volt, köröskörül és belül csupa szem. Éjjel-nappal szüntelenül kiáltották: „Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, aki volt és aki van és aki eljövendő!” (Jel. 4,8). – Boldogult lelkek „életvára”.

b) Szellemi lények Ura az égi Hatalmasság. És kicsoda ott az Isten? „Nem tudjátok-e, nem hallotátok-e? Nem hirdették-e nektek kezdettől fogva? Nem értettétek-e meg a föld megalapítása óta? Ő az, aki a földkerekség felett oly magasan trónol, hogy lakói akkorák előtte, mint a sáskák; ki az egeket, mint kárpitot, kiterjeszti, és lakóhelyül, mint a sátrat, kifeszíti, ki a fejedelmeket semmivé teszi, a föld bírját a semmivel egyenlővé teszi, és alighogy elültette, alighogy elvetette őket, és alighogy gyökeret vert törzsük a földben, hirtelen reájuk fuvall és ők kiszáradnak, és a szélvész, mint a polyvát, elragadja őket” (Iz. 40,21-24). – Mint mindenütt: a mindenség Ura, Teremtője és Kormányzója. „Te vagy az Úr! Egyedül csak te! Te alkottad a mennyet, a legmagasabb mennyet is minden seregével együtt; földet és mindent, ami rajta van; a tengereket és mindent, ami bennük van. Te adsz életet mindezeknek, miért is

a mennyei sereg leborulva imád téged” (2Ezd. 9,6). – De ez a gondolat nem olyan gyermekmesével alakítandó, ahogyan a földi uralom képzelhető. Az igazi valóság ez: az örök Szellem a létgyökérzet, és csak másodrendű az anyag.

2. Ott angyalkarok magasztalják az Urat.

A dicsőítés és magasztalás igen gyakran zengő szó és csilingelő dal alakjában áll elénk. De az Isten országában ez a valóság: élethódolat, életharmónia, életboldogság az Isten dicsérete.

a) Teremtett angyalok (!) alkotják az Isten házának szellemi lényeit. Tiszta lelkek, kik Isten parancsának hűségesei. A tökéletesség magasabb fokán állnak, és így lényükkel is Isten magasztalói.

b) Angyalivá vált emberlelkek (üdvözültek!). Ebbe a „házába” tör a föld zarándoka is. „Én örök életet adok nekik: Nem vesznek el soha és senki sem ragadja el őket a kezemből” (Jn 10,28). Az „üdvözültek” oda is jutnak. – Mi lesz életük belső tartalma? Hálás szeretet és hódolat. „Hogy énekeljen neked dicsőségem, és szomorúság ne érjen engem. Áldlak érte örökké, Uram, én Istenem!” (Zsolt. 29,13). – Találkozás az égi Atyával. „Isten pedig, minden kegyelemnek szerzője, aki rövid szenvedések után (Jézus) Krisztusban örök dicsőségre hívott meg titeket, maga készít majd föl, maga erősít, izmosít és szilárdít meg” (1Pét. 5,10). Miben áll az ő életük? Mindig többet és többet birtokolni Istenből. „Érje bár testemet, szívemet enyészet, szívem Istene s osztályrészem mindörökké az Isten” (Zsolt. 72,26). – Végül mi ez? Életdal és Isten dicsérés.

Bef.: Egek világát nem értelmezheti az ember, de a kinyilatkoztatás fénye mellett így közelítheti a lélek.

2. (Introitus) beszéd: Az eget birodalma (Dogmatikus beszéd: Az örök otthon)

Bev.: Szent és zárt világ az örök otthon, amelynek kinyilatkoztatás közölte ismerete is kevés. Az örök élet függőyei zártak. Létéről szól a Mester: „... Menj, add el, amid van és árát oszd szét a szegények közt, így kincsed lesz a mennyben” (Mk 10,21). Belső tartalmáról így ír szt. Pál: „Tudjuk ugyanis, hogy ha földi sátrunk leomlik, Istentől kapunk lakóházat: örök hajlékot a mennyben, amit nem emberkéz rakott” (2Kor. 5,1). – Mégis milyennek képzelheti az ember, aki lélekszárnnyon közelíti az égi hazát?

1. A szellem birodalma az anyaggal szemben.

„Abban az esztendőben, amikor meghalt Óziás király, láttam az Urat; magas és kiemelkedő királyi széken ült, és ruhájának szegélye eltöltötte a templomot. Szeráfok lebegtek felette; mindegyiküknek hat-hat szárnya volt; kettővel befődték arcukat, kettővel befődték lábukat, és kettővel lebegtek, és kiáltottak és mondták egymásnak: szent, szent, szent az Úr, a seregek Istene. Dicsőségével tele van az egész föld! És megrendültek a küszöbök alapjai a hangos kiáltástól, és a ház betelt füsttel” (Iz. 6,1-4).

a) Értelmi erőnk gyarló ennek a világos magyarázatára, de elégséges ennek a megközelítéséhez. A Szellem időtől, tértől független. Egész és oszthatatlan. Végtelen. Ez az Isten. „Uralkodjék az Úr örökön-örökké” (Zsolt. 9,16). A szellemi lények (angyal és üdvözült ember) a tértől független, a gyarlóságtól és hibától ment, szenvedéstől távol álló és állandóan gazdagodó élethordozók. „Arról azonban biztosítlak testvérek, hogy test és vér nem örökölheti Isten országát, sem a romlandóság a romolhatatlanságot” (1Kor. 15,50). Minden – felette az anyagnak.

b) A kinyilatkoztatás szava pedig így szól róla: „Te vagy az Úr! Egyedül csak te! Te alkottad a mennyet, a legmagasabb mennyet is minden seregével együtt; a földet és mindent, ami rajta van; a tengereket és mindent, ami bennük van. Te adsz életet mindezeknek, miért is a mennyei sereg leborulva imád téged” (2Ezd. 9,6). „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9). Ez az én igazságom, mert az Igazságot Krisztus közölte velem.

2. A tiszta lelkek együttélése – az égi Atyával.

Vajon helyrajzilag értelmezendő ez az ország?

a) Lélek az Isten, és lélekkel kell közeledni Hozzá. Ebben már a földön is sok az áthasonulás. „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

b) Lélekkel közeledve – együtt kell élnünk égi Atyánkkal. „Atyám házában sok hely van, ha nem úgy volna, megmondtam volna, hiszen azért megyek, hogy helyet készítssek nektek” (Jn 14,2). Ez az együttélés – nem belemerülés. Nem Tenger az Úr, aki elnyeli az „embercseppet”. Mert: „Benne élünk,

mozgunk és vagyunk” (Ap.Csel. 17,28). Ez az együttélés – a két személy belső szeretetáramlásával való kapcsolódása, ahol öntudatos „én” marad az Atyjához tért földi ember. Végül ez az „együttélés” – az ember boldogságának maximuma.

Bef.: Zárt szentély a mennyország az emberi értelem előtt, de nyílt otthon az erényekkel ékítve hazatérő emberi lelkek előtt. Oda törjünk, tisztán éljünk és oda érünk! Angyali ajkak fogják énekelni: „Nyissátok meg a kapukat, hadd vonuljon be az a nemzet, mely igaz, és hűséges marad” (Iz. 26,2).

*

1. (Oratio) beszéd: Hogyan tekint reánk az Isten?

(Erkölcsei beszéd: Isten tekintete)

Bev.: „Isten szeme” rajta pihen a világon, és gondviselése mindennek és mindenkinek juttat végtelen jószágából. – És mireánk hogyan néz az Isten?

1. Mint Alkotó – a művére.

„Hadd énekeljem el kedvesemnek az én szerelmesem énekét szőlejeről, szőleje volt szerelmesemnek igen termékeny hegytetőn (Iz. 5,1).

a) A művész szinte szólaltatni szeretné művét. Michelangelo volt így Mózes szobrával.

b) A művész élvezi művét, mert benne lelkének mását szemléli. Az ember az Isten tökéletes műve.

2. Mint Felé forduló – lélekképére.

„Állandóan az Úrra tekint szemem, mert ő húzza ki lábamat a törből” (Zsolt. 24,15).

a) Az ember azonban nem befejezett mű. – Fejlődő valóság. Isten segíti a fejlődésben. Mert: „Az Úr szemei az igazakon, és fülei könyörgő szavunkon” (1Pét. 3,12).

b) De a fejlődés az istenképiségig terjed. – Ezt természetfeletti kegyelmével segíti az Isten. „...bár bűneink miatt holtak voltunk, Krisztussal életre keltett minket (Isten)” (Ef. 2,5). „Előtte teremtmény láthatatlan nem marad, szemében minden födetlen és nyílt. Neki tartozunk számadással” (Zsid. 4,13). És ezért: „Készüljete föl tehát lélekben, legyetek józanok és bízzatok teljesen abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor fogtok kapni” (1Pét. 1,13).

Bef.: Isten szeme úgy pihen rajtam, hogy szerető gondoskodása – hazasegít engem.

*

1. (Graduale) beszéd: Népek rettegik az Úr nevét

(Dogmatikus beszéd: Az Úr hatalma)

„De félik majd, Uram, nevedet a nemzetek, s a föld minden királyai fölségedet. Mert felépíti az Úr a Siont, és megnyilvánul dicsőségében” (Zsolt. 101,16-17).

Bev.: Az Úr hatalma végtelen, és azért belső megindultással gondol reá a föld embere. Isten neve is félelmetes – a zsidó nép előtt, még rettenetesebb a gonoszok előtt, de szeretettel sugárzó – az Isten népe előtt. – Milyen valóban az Úr?

1. Az Úr az egyetlen erő.

Minden valóság az Úrtól származik, és így Ő az egyetlen erőforrás.

a) Végtelen a hatalma. Ő – a Teremtő. Ő – a Fenntartó. Ő – a Gondviselő. Ezért: „szorgalmasan vigyázz arra, hogy meg ne feledkezzél az Úrról, aki kihozott Egyiptom földéről, a rabszolgaság házából. Féld az Urat, a te Istenedet és csak néki szolgálj” (5Móz. 6,13).

b) Benne gyökerezik a világ minden ereje. „Nem tudjátok-e, nem hallottátok-e? Nem hirdették-e nektek kezdettől fogva? Nem értették-e meg a föld megalapítása óta? Ő az, aki a földkerekség felett oly magasan trónol, hogy lakói akkorák előtte, mint a sáskák; ki az egeket, mint a kárpitot, kiterjeszti, és lakóhelyül, mint a sátrat, kifeszíti, ki a fejedelmeket semmivé teszi, a föld bírját semmivel egyenlővé teszi, és alighogy elültette, alighogy elvetette őket, és alighogy gyökeret vert törzsük a földben, hirtelen reájuk fuvall és ők kiszáradnak, és a szélvész, mint a polyvát, elragadja őket” (Iz. 40,21-24). – A fizikai erőt Ő alkotja. A szellemi erőt Ő leheli. A fizikai és szellemi fejlődést Ő ütemezi és ítéli. „Zúgjon a tenger, s ami azt betölti, ujjongjanak a mezők s mindaz, ami rajtuk vagy. Az erdő fái dicséretet mondanak majd az Úr előtt akkoron, mivel eljő megítélni a földet” (1Kron. 16,32-33). Így érthető, hogy félelmetes az Úr hatalmas neve. „Félve az Urat az egész föld, remegjen előtte a földkerekség”

ség minden lakója” (Zsolt. 32,8). – De: „Hozzád emelem, Uram, lelkeket, Istenem, tebenned remélek; ne hagyj, hogy megszégyenüljek” (Zsolt. 24,1-2).

2. Az egyetlen Erő – félelmetesen kemény.

Az a lény és jelentkezése a Végtelen megcsillanásában. Ebben nem lehet más, mint másíthatatlan Erő.

a) Isten szava – örök Igazság. „A te parancsaid mind igazak” (Zsolt. 118,86). Így tehát erő. „Dicsőség és fenség van előtte, erő és öröm az ő lakóhelyén” (1Krón. 16,27). De mert erős és igaz, azért kemény, következetes és félelmes. „Boldogok, kik fürkészik bizonyosságait, s őt teljes szívvel keresik!” (Zsolt. 118,2). Legalábbis így értelmezve tervei, szavai, ítéletei megmásíthatatlanok. Jól jegyezzük meg: az igazság félelmetesen kemény.

b) Isten igazsága félelmetesen felelősségteljes. Emberi érzélgősség iparkodnék úgy értelmezni Isten jóságát, hogy bármit tehet az ember, mert mindig megbocsát az Isten. Pedig int az apostol: „Rettegetes az élő Isten kezébe jutni” (Zsid. 10,31). – Az igazság ez: felelős a szabad tettekért az ember. A felelősséggel kapcsolatos az Isten végérvényes hatalmát mutató kemény büntetés is.

3. De a megtérőnek! – mindig megbocsát az áldozatos Bárány.

a) Isten tervében ez a sorrend: kemény következetesség, és ennek valóságához igazítsa életét a szabadabbá teremtett, de felelősség terhét is viselő ember. „Hódoljatok az Úrnak, népek nemzetségei, ismerjétek el az Úr dicsőségét s erejét, ismerjétek el az Úrnak, nevének dicsőségét, hozzatok áldozatot s jöjjetek színe elé, boruljatok szent ékességben az Úr elé” (1Krón. 16,28-29).

b) Bár látszólag félelmetes az Isten, valóságban igaz és szeretetet lehelő az égi Atya. Az igazaknak ez a tételük: „De eljön az óra, sőt már itt is van, amikor az igazi imádók lélekben és igazságban imádják az Atyát. Az Atya ilyen imádókat kíván” (Jn 4,23).

Bef.: Félje – a bűnös, és szeresse – a jóságos!

2. (Graduale) beszéd: Királyok rettegik az Úr dicsőségét (Erkölcsi beszéd: Földi hatalmak értéktelensége)

Bev.: A rettegés annyit jelent, hogy összeroppan az ember önerejébe vetett hite és féltő remegéssel torpan meg a nagyobb hatalom előtt. A föld királyai hatalmat gyakorolnak, de az egek Királya előtt semmivé silányulnak.

1. Földi népünk ura a fejedelem.

Népek, országok sorsa a hatalmas fejedelmek, királyok kezében pihen. De: „Uram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a te neved! Hisz az egeknél fenségesebb a te dicsőséged” (Zsolt. 8,2). – Dárius, Ceasar, Attila és Nagy Károly olyan nevek, amelyek előtt hódolt a fél világ.

a) Ők urai a népnek. A saját népüknek. Urai és áldóan gyámolítói. Ezért a nép hódolata övezi őket. Isten parancsa is ez: „Féld, fiam, az Urat és a királyt és ne keveredjél a lázítók közé” (Péld. 24,21).

b) És ostorai az idegen népnek. Hatalmuk nagy. Nevük félelmetes. Fenyegetésük rettenetet keltő. Büntetésük keményen sújtó. „A király haragja olyan, mint az oroszlán bömbölése” (Péld. 19,12). „A bölcs király szétszórja a gonoszokat, és kereket hajt rájuk. Az ember lelke az Úr szövétneke, mely a benső minden rejtekét kifürkészi” (Péld. 20,26-27). „A királyt szeretet és hűség oltalmazza, trónusát a kegyesség támogatja” (Péld. 20,28). – Ezért van az, hogy rettegett neve félelmet vált ki a környező és hódolatot nem mutató nép előtt.

2. Egek Ura előtt remeg a földi hatalom.

De mi ez a hatalom az ég Ura hatalma mellett? „Csupa hiúság, úgymond a Prédikátor, csupa hiúság, minden csak hiúság!” (Péld. 1,2). „Örvendjenek az egek, s ujjongjon a föld s mondják a nemzetek között: az Úr a király” (1Krón. 16,31). – A földi hatalom elmúló és eloszló. Ezért ezek a királyok hogyan élnek?

a) Remegve hódolnak az örök Atya előtt. Jól tudják: „A bölcsesség gyökere az Úr félelme, ágai pedig maga a hosszú élet” (Sir. 1,25). Templomokat építenek. Áldozatokat mutatnak be (Lásd: Augustus császár karácsony-éjjeli áldozata). Imádkozva Hozzá emelkednek. „Dicsérjétek az Urat, mert jó, mert irgalmassága örökkévaló” (1Krón. 16,34).

b) Vagy silány terményként pusztulnak Isten színe előtt (Szennácherib látomása és pusztulása. Máne, Tekel, Fáresz!). Sőt ez is igazság: „Miért hagytál minket, Uram, utaidról eltévelyedni? Miért keményítetted meg szívünket, hogy ne féljünk téged? Fordulj vissza szolgálaidért, örökrészed törzseiért” (Iz. 63,17).

Bef.: Csak egy Úr van: ez az Isten. Igaz ez a tétel is: „Ki féli az Urat, jól jár a végén, és halála napján áldásban részesül” (Sir. 1,13). Dicsősége mindenekfeletti, hatalma mindent átható, és hódoló szeretete egyetemleges kötelesség. „Mert királya az Isten az egész földnek, zengedezzenek bölcsességgel” (Zsolt. 46,8). Király és pór egyaránt ezt tegye.

*

1. (Offertorium) beszéd: Kié a hatalom?

(Dogmatikus beszéd: A hatalom eredete)

„Az Úr jobbjá győzelmet szerzett, az Úr jobbjá felmagasztalt engem, az Úr jobbjá győzelmet szerzett. Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit” (Zsolt. 117,16-17).

Bev.: „Minden hatalom az Istentől” – ezt a tételt tanítja szent Egyházunk. – Hogyan kell ezt értelmeznünk?

1. Az Istené...

Ez az alap. „Mert a népek istenei mind csak bálványok, egeket csak az Úr alkotott” (1Krón. 16,26).

a) Ő – minden. „Nincs hozzá fogható hatalom a földön” (Jób 41,24). A lét teljessége – az Isten. Független lét, önbíró lét és minden lét gyökere. „Ki mondhatná neki: miért teszed?” (Préd. 8,4). Írás tanítja: „Mondá az Isten Mózesnek: Én vagyok az „Aki vagyok” (2Móz. 3,14). – Az értelem megközelelti.

b) Belőle – minden. A nagy mindenség minden porcikája **viSSzaUTal** valami másra. A mag – a fára, a fa – a magra. Ember is – családjára... Tudományos ismeret – előző ismeretre... Így tehát kié a hatalom? Vajon a produkteré, vagy az indítóé? Istené a hatalom. Róla mondja a Bölcs: „Mert te vagy, Uram, kinek hatalma van élet és halál fölött; levezetsz az alvilág kapuihoz és újból felhozasz” (Bölcs. 16,13).

2. És akinek Isten adja.

A földi élet azután megosztott és részekből álló valóság. Anyagi részeit az emberi értelem gondozza, dolgozza és rendezi. Szellemi része szintén az emberi gondozás tárgya. Ki itt az irányító?

a) Földiekben – az Isten adta hatalom birtokosa. „Általam uralkodnak a királyok, és tesznek igazságot a törvényhozók” (Péld. 8,15). Átfutó hatalom. Igazságos osztás és irányítás.

b) Lelkiekben – az Egyház. Hatalmát a Mester adta. Hivatása? „Azért írom mindezt távollétemben, hogy odaérve ne járjatok el keményen, azzal a hatalommal, amelyet az Úr építésre, s nem rombolásra adott” (2Kor. 13,10). Tehát: hivatása? A lelkek üdvözítése. „Neked adom a mennyország kulcsait. Amit megkösz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz” (Mt 16,19). „Hatalmat adtam nektek, hogy kígyókon és skorpiókon járjatok, hatalmat adtam nektek minden ellenséges erő fölött: semmi sem fog ártani nektek” (Lk 10,19). Mivel Istentől a hatalom, azért engedelmes behódolás az ember feladata.

Bef.: Ha Istentől a hatalom, akkor Istenhez segítsen a hatalom!

2. (Offertorium) beszéd: Az Isten kezé-e?

(Erkölcsei beszéd: Hol látom Isten kezét?)

Bev.: Az emberi kéz mozgása és tevékenysége megfigyelhető a munka idején. – De emberi produktumok, művészi termékek is kerülnek kezükbe, ahol csak a „mit?” vezet és utal vissza a Mester kezére. De látható-e Isten keze, vagy művein át ismerhető-e ereje?

1. A kéz csak jelképes hatalom

Az Írás ugyan mondja: „Íme kezem felette súlyos dögvészt bocsát mezőidre: lovaidra, szamaraidra, tevéidre, marháidra s juhaidra” (2Móz. 9,3). Az emberi testtől vett hasonlatokkal azért dolgozunk, – Isten Személyét tekintve –, mert Személy az Isten, az emberszemély az Ő képmása, és emberiesen közelíthetjük meg a valóságot.

a) Az Isten a legtökéletesebb Szellem. Döntő jellege: tértől, időtől, anyagtól, változástól mentes Való. „Lélek az Isten; akik imádják, lélekben és igazságban kell imádniuk” (Jn 4,24).

b) Tehát jelképes szó **Isten keze**. Mivel anyagtól mentes, azért az emberi képletes beszéd csak közelíti és hasonlatos szóval fejezi ki az isteni tevékenységet. – Dávid így értékeli Isten kezét: „Nos te-

hát, Uram, te Isten vagy s te ígérted e nagy jótéteményeket szolgádnak: elkezdted megáldani szolgád házáat, hogy mindenkor fennmaradjon előtted, s mivel te, Uram, megáldottad, áldott is leszen mind-örökké” (1Krn. 26,27). – Isten keze annyit jelent: kifelé való tevékenységet végez az örök Atya. „Emlékezzetek meg csodatetteiről, jeleiről, s szája ítéleteiről” (1Krn. 16,12). Teremtőt! Jutalmazót! Büntetőt! Mind-mind lehetséges tevékenység!

2. Isten Személye – a valóságos Erő.

De az Isten Személye nem annyira elrejtőzködő, hogy ember szelleme létét ne érné el és belső valóságát ne közelítené...

a) A világ műve – Isten személyes létének jelentkezése. „Nem tudjátok-e, nem hallottátok-e? Nem hirdették-e nektek kezdettől fogva? Nem értettétek-e meg a föld megalapítása óta? Ő az, aki a földkerekség felett oly magasan trónol, hogy lakói akkorák előtte, mint a sáskák; ki az egeket, mint kárpitot, kiterjeszti, és lakóhelyül, mint a sátrat, kifeszíti, ki a fejedelmeket semmivé teszi, a föld bírját a semmivel egyenlővé teszi, és alighogy elültette, alighogy elvetette őket, és alighogy gyökeret vert törzsük a földben, hirtelen reájuk fuvall és ők kiszáradnak, és a szélvész, mint a polyvát, elragadja őket” (Iz. 40,21-24). – Az okok sora – Istenhez vezet. A célok rendje – Istenre utal. Az esetlegesség ténye – a Szükségszerűt követeli. Ezért tanítja a Vatikáni Zsinat:

b) A kinyilatkoztatással áldott emberi elme az Isten belső életének valóságát is közelíti. Isten belső élete – a Szentháromság. „Hárman tanúskodnak tehát a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek, és ez a három egy. És hárman tanúskodnak a földön: a Lélek, a víz és vér, és ez a három egy” (1Jn. 5,7-8). – Örök és végtelen titok, amely a kinyilatkoztatás útmutatása mellett értelmezi az örök Valóságot. „Ha az emberek tanúságát elfogadjuk, az Isten tanúsága nagyobb. Isten tanúsága az, hogy tanúságot tett Fiáról” (1Jn.5,9).

Bef.: Ami történik belső életében, az szent titok, ami jelentkezik a világ területén – az kifelé való tevékenysége. Jelképben: Isten kezének műve.

*

1. (Secreta) beszéd: Hogyan nyúl felénk az Úr?

(Erkölcsei beszéd: A segítő Isten)

Bev.: Isten mindenütt van és így segítő keze mindenütt érezhető. „Most azonban a kezében vagyunk: tégy velünk úgy, ahogy jónak és helyesen látod” (Józs. 9,25). – De kérdéssé tehető: hogyan segít valójában az Isten? „Tiéd a gazdagság, tiéd a dicsőség, te uralkodol mindenben, a te kezében van az erő s a hatalom, a te kezében van a nagyság s az uralkodás mindenben” (1Krn. 29,12).

1. Éltet – a teremtett törvény erejével.

a) Teremtette – a természet törvényeit. „Leszállottál a Sinai hegyére, beszéltél hozzájuk az égből, adtál nekik jó szabályokat, igazságos törvényeket, szertartásokat és üdvös parancsokat” (2Ezd. 9,13). „Amikor az eget felállította, már ott voltam” (Péld. 8,27).

b) Hogy azok szolgálják testi és lelki életünket. „És bölcsességeddel alkottad az embert, hogy uralkodjék a teremtményeken, melyeket alkottál” (Bölcs. 9,2).

2. Éltet – a természetfeletti szeretet kegyelmével.

Ez az előzőnél sokkal több.

a) A természetfeletti kegyelem lélektelevényünket változtatja istenivé. „Így váltotta be nekünk legszébb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

b) És végül életünket teremti végnélkülien élő szent létté.

Bef.: Így segít és szentel meg az Isten.

2. (Secreta) beszéd: Hogyan közli égi erőit állandóan az Isten?

(Erkölcsei beszéd: Az élet erői)

Bev.: Táplálék a testi élet újból jelentkező ereje. És ez állandó igény. A lélek is táplálékot vár. És ez is állandó igény. – Hogyan táplál minket az Isten?

1. Föld kenyerével kezdi.

„Minden napi kenyerünket add meg nekünk ma” (Mt 6,11).

a) A földi élet fennmaradásának feltétele. „Csak öt kenyerünk és két halunk van”, felelték. „Hoz-

zátok ide”, mondta. Meghagyta, hogy a nép telepedjék le a fűre, aztán fogta az öt kenyeret és a két halat, föltekintett az égbe és megáldotta azokat. Majd megtörte a kenyeret és tanítványainak, a tanítványok pedig a népnek adták” (Mt 14,17-19).

b) Ezért szántók évi termése. Ember veti – Isten áldja. Ember aratja, és Isten törvényei alapján a testet táplálja.

2. Égi eledellel tökéletesíti.

„Bizony, bizony mondom nektek: Kerestek engem, de nem azért, mert csodát láttatok, hanem mert ettetek a kenyérből és jóllaktatok... Én vagyok az élet kenyere” (Jn 6,26 és 48). – A földi életfeltételek azonban csak előkészületek a szellemi életre.

a) A földön alakuló isteni életre. „Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, ugye Krisztus vérében való részesedés? S a kenyér, melyet megtörünk, ugye Krisztus testében való részesedés?” (1Kor. 10,16).

b) Az égben teljesülő végnélküli életre.

c) És ennek erősítő eledele az ég kenyere. „És mannat hullatott nekik eledelül, és mennyei kenyeret adott nekik. Angyalok kenyerét ette az ember, eledelt küldött nekik bőséggel” (Zsolt. 77,24-25). „Odatekint s íme egy hamuban sült lepény és egy edény víz volt a fejénél; evék tehát és ivék s ismét elaluvék...” (2Kir. 19,6).

Bef.: Táplál az Úr és lelki eledelt kínál az isteni Pelikán.

*

1. (Communio) beszéd: Az Isten tettei – az élet csodái (Dogmatikus beszéd: A tevékeny Isten)

„Mindnyájan igazat adtak neki, de meglepődtek a magasztos igéken, amelyek ajkáról fakadtak. „Nem József fia ez?” – kérdezték egymástól” (Lk 4,22).

Bev.: Isten az örök Van és állandó Tett. És művei? Örök valóságok, ha belső életére gondolok, alakuló jelenségek, ha kifelé való munkáját értelmezem. – Hogyan van ez?

1. Belső életének valósága – a Szentháromság.

Örök szent egység az Isten és mégis három Személy a léte.

a) Titokzatos élet. Értelem, Akarat, Szeretet – a Hármasság. Lényeges tartalma: külön Személy a hármasság és egy az istenség. Isteni szó mondja: „Menjetek, tegyetek tanítványommá minden népet, keresztteljétek meg őket az Atya, Fiú és Szentlélek nevében” (Mt 28,19).

b) Csodás hódolatot parancsoló titok. Milyen igazság ez az ember előtt? Örök titok még akkor is, ha a kinyilatkoztatás közölte is tárgyi valóságát. – Szt. Agoston így közelíti: a Van, az Értelem és az Akarat. Mivel az ember az Isten képe, azért benne is felcsillan ez a hármasság.

2. Külső tevékenységének jelentkezése – a nagy mindenség.

Mi alkotja a nagy világot? A környező világ és mi magunk.

a) Szellemi lények. Ezek mi vagyunk a földön és az angyalok kara az égben. „Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet sem a kicsinyek közül! Mondom nektek: angyalaik az égben szüntelenül látják mennyei Atyám arcát” (Mt 18,10). Az elsőt látom, a másodikat hittel elfogadom.

b) Anyagi élet. „Emeljétek fel szemeteket a magasba, és nézzétek: ki teremtette ezeket? Ő az, aki megszámloltan kivezeti seregüket, és nevén szólítja valamennyiüket; nagy ereje, erőssége és hatalma miatt el nem marad egy sem” (Iz. 40,26). Ezt már észlelem. Látom, tapintom, értelemmel vizsgálom (törvények, igazságok stb.). Itt meg kell állapítanom, Isten külső tevékenységével állok szemben. – Meddig áll fenn? Amíg az isteni Akarat fenntartja.

Bef.: A tevékeny Isten belső életét a kinyilatkoztatás hozza lelkem közelébe, a külső műveit érzéki és szellemi erőmmel veszem birtokomba.

2. (Communio) beszéd: Az Isten tettei – emberi lélek csodalátványai (Erkölcsei beszéd: A teremtett világ az ember lélekszentélyében)

Bev.: De milyen az ember előtt az Isten alkotta világ? „Sok csodát műveltél, Uram, én Istenem, és terveidben nincs hozzád hasonló senki sem! Hirdetném és elmondanám, de több, hogyszem felsorolnám” (Zsolt. 39,6). Vajon teljesen átérfthető nagyszerűségében az emberi élet csodavárása?

1. Csodalátvány – az anyagi lét.

„Áldott legyen az Úr, Izrael Istene, ki egyedül művel csodákat” (Zsolt. 71,18).

a) A felületes ember felületet lát. Búzaszem... kődarab... fény...

b) De a vizsgáló elme a lét titkainak birodalmába lép. – „És megáldá őket az Isten és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá...” (1Móz. 1,28). – Tudósok ismerete? Atom... elektron... erő... (Eddington, Planck stb.)...

2. Csodálatosabb – az élő világ.

Itt még bonyolultabb az egész. Sejt... Élet... Áthasonulás... Öröklés (Mendel)... Fajok eredete (Darwin)... Élettelen és élő határai... Hová jutunk, ha ezeket nyomozzuk? Sötét létszentélybe...

3. Legcsodálatosabb – a szellemi világ.

„Csodálatos az Isten az ő szentélyében! Izrael Istene ad erőt és hatalmat népének. Áldott legyen az Isten! (Zsolt. 67,36). Itt a csodák felső fokát éljük. Pedig önmagunknál maradunk csupán. Ismerjük... ismerhetjük magunkat is... igazságokat... értelmezünk, leleplezünk... Akarattal tevékenykedünk... önrendelkezők vagyunk... állandó alanyokká tettünk. Végnélküli igényeket hordozunk... Istenhez igényeskedünk... Oda is jutunk! – Mi ez? Mysterium mysteriorum!!! Hát még ha tovább menénk!!!... Angyal... Isten!...

Bef.: Prohászka O. mondotta: minél többet ismerek a világból, annál erősebb a misztikus köd, és zengőbben hangzik az égi dal: „Szent, szent, szent az Úr, a seregek Istene” (Iz. 6,3).

* * *

B/ rész – b/ csoportja: az Evangéliumra írt beszédek

Az Evangélium szövege így szól: „Amikor lejött a hegyről, nagy sokaság követte. Akkor egy leprás lépett hozzá, leborult előtte és kérlelte: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem.” (Jézus) feléje nyújtva kezét, megérintette és így szólt: „Akarom, tisztulj meg!” Erre ez tüstént megtisztult leprájából. Akkor Jézus azt mondta neki: „Nézd, ne mondd meg senkinek, hanem menj, mutasd meg magadat a papnak és ajánld föl az áldozatot, amit Mózes rendelt bizonyosságul nekik.” Amikor bement Kafarnaumba, egy százados járult hozzá és elpanaszolta: „Uram, szolgám bénán fekszik otthon és szörnyen kínlódik.” (Jézus) így felelt: „Megyek és meggyógyítom.” A százados ezt válaszolta: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj. Csak szólj, és szolgám meggyógyul. Jőmagam, bár alárendelt ember vagyok, katonáknak parancsolok. Azt mondom egyiknek: Menj! – elmegy; és a másiknak: Jöjj ide! – hozzám jön; és szolgámnak: Tedd ezt! – megteszi.” Amikor Jézus ezt hallotta, elsodálkozott és így szólt kíséreihez: „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben! Ezért mondom nektek: Sokan jönnek napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahám, Izsák és Jákob mellé a mennyek országában, az ország fiait pedig kivetik a külső sötétségre. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.” A századoshoz pedig így szólt Jézus: „Menj, legyen úgy, amint hitted.” A szolga még abban az órában meggyógyult” (Mt 8,1-13).

Tartalmilag tehát a bélpoklos és a százados szolgájának meggyógyításáról szól. De ha jól megfigyeljük a tartalmat, akkor azt kell mondanunk, hogy a lényeges pont: a Krisztusban való hit tettekkel való áldása és magasztalása. Épp azért a szentbeszédekben a súlypont erre a gondolatra helyezendő. Miről lehetne tehát itt szólni? Ha valaki jónak találná, hogy ezen a helyen tegye megbeszélés tárgyává a csodák kérdését, akkor gondolja át terveit, használja fel a korábbi vásárnapoknál található ezen tételről szóló beszédeit is. – A tettek, csodák mellett helyet talál a hit mélyebb gondolatainak vázolása... Azután kiszélesíthető ez a feladat – amelyet Krisztus papjának kell a szent szöveg valóságából tanulnia – az Egyház szociális kötelességének területére. Majd szólni lehetne a csendes hála teteleiről. – Végül néhány egyszerű diákbeszéd-tervezetet adunk a sor végére, hogy ez is irányt adjon az exhortátorok számára. Persze a „nagy diákok” előtt a nehezebb tételek is fejtegethetők. – Lássuk tehát a tartalmat részletesebben értékelő különálló és láncba fűzött beszédeket egyenként.

Különálló beszédek

1. beszéd: A csend titokzatossága

(Homiliaszerű beszéd: A csendes tettek)

Bev.: A Mester születésének idejéről így ír az Írás: „Mert mialatt mély csend borult mindenre, s az éjjel sietős útja közepén tartott, mindenható igéd az égből, királyi trónodról, ott termett a pusztulásra szánt föld közepén” (Bölcs. 18,14-15). Mintha azt mondaná: az emberi élet legnagyobb csodája –, a csendek csendjének Szülöttje”. Persze: a mindig dolgozó, de látszólag csendes erő mozgásában döntő az örök Atya isteni szava, amely elhatározó szeretettel hirdette az emberek üdvösségét. – De ami a nagyvilágot teremtő isteni Akaratban észlelhető, ugyanaz a **döntő akará**s jelentkezik az Úr Egyszülöttjének életmunkájában is. Ő is akar és létezik. Kis dolgot, vagy nagyot, az mindegy, mert akarata előtt hódoló a világ... A mai Evangélium is erre tanít.

1. Mégpedig így: **akarom, hogy teljesedjék kívánságod.**

a) Ahhoz azonban, hogy életet változtató legyen a Mester lelke, ahhoz kettős mozzanat szükséges. – **Induljon** feléje **kérően** az ember, és **induljon** meg a könyörgő hangra az isteni **Mester lelke**. – A mai Evangélium szerint a beteg lelke **egek felé fordul** és csak ez a mondata: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem!” (Mt 8,2). Kérő az ima, hogy induljon meg a Mester lelke. – Ez az első lépés. – De kell, hogy **meginduljon** a Mester lelke is... A szeretett ember kérése bejusson az Úr lelkébe. Azért, mert innét indul meg a segítő szeretet kiáradása. Az atyai szeretetnek azután ez az akaró megrendülése: „Akarom, tisztulj meg” (Mt 8,3). Utasító parancsként csak ezt mondja: „... ne mondd meg senkinek, hanem menj, mutasd meg magadat a papnak és ajánld föl az áldozatot, amit Mózes rendelt bizonyosságul nektek” (Mt 8,4).

b. De ennek az isteni tanításnak hallása után kérdezhetnők: vajon felénk fordul-e **most is** így a Mester? Vésd lelkedbe: „Íme én veletek vagyok mindennap a világ végéig” (Mt 28,20). – És ezt se felejtse: „Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megteszem nektek...” (Jn 14,13). Ebből tehát az következik, hogy a Mester ígérete most is minden pillanatban valóságos segítő létszen, ha **hittel** kéred földi életet és égit szolgáló isteni kegyét.

2. De a kegyet nyerő lelke maradjon Istenhez táruló.

Váró lélek volt a beteg, azért könyörgött, és hálás legyen az ember, mert meggyógyult a földi betegségéből. – És mi volt hálájának első jele?

a) **Teljesítette** a Mester szavát. Bár az Írás hallgat a teljesítés módjáról, mégis úgy cseng az egész leírás, hogy észrevehetjük, hogy „**Jézus hűségesei**” a meggyógyulttal **szaporodtak**... És ez a döntő. Nem hangoskodó hang, hanem a csendes **élettel** való hálálkodás a Mester igényelte köszönet-rebégés. Ez a hála – az egész életet Krisztushoz való fűzés tényében jelentkezik.

b) És ezzel az életpéldával, az élethálával nekünk is példát adott, hogy miképpen köszönjük meg az Úr égi ajándékát. A feltétel, az előírt hálaszó csak **külső alázkodási jel**. Az **egész életünk** alakuljon dalolóvá, isteniesen emelkedetté és boldoggá, hogy részesei lehettünk az ég kiáradásának. **Csendes** lesz a hála, de **Isten előtt** daloló létszen – az emberi megnemesedett **élet**. – Mit tegyünk mi tehát? Ha vettük Isten ajándékát, akkor hálával kövessük parancsát. Így Isten ereje titokzatos csendben megsegít, és lelkünk hálája életszolgálatban Atyánkhoz fordul. Csak Isten mellett kell kitartani. Úgy, ahogyan az Írás írja Tóbiás családjáról: „Egész rokonsága és minden leszármazottja pedig kitartott a jó úton és a szent élet mellett, úgyszólván kedvesek voltak Isten és ember és a vidék minden lakója előtt” (Tób. 14,17).

Bef.: Ha pedig annak tanulságát akarnók egybefoglalni, amit ma hallottunk, akkor azt kellene mondanunk: az emberi lelkek égbeszállásának csendes imáira csendesen válaszol az Úr! De a csendesen lélekbeszálló égi kegyelmet a törhetetlen, állandó és csendes, isteni **élettel** hálálja meg a földi zarándok.

*

Ez a beszéd átépíthető Ibsen „Peer Gynt”-jének életére, aki fohászokva kéri az Istent, hogy tegyen csodát a vagyónát rabló kalózok megbüntetésével. – Az Úr meghallgatja a kérést, és a vihar „igazságot tesz”. – Ámde a dolgok jórafordulása után **csak** így gondolkodik a hálátlan: milyen szerencsét hozott nekem ez a váratlan vihar.

*

2. beszéd: Milyen csendes lélekáldozat előzi meg a csodát? (Erkölcsei beszéd: Istenhez forduló lélek megáldása)

Bev.: Isten törvényei kemény következetességgel uralkodnak a világegyetemen. Végül minden Isten ereje, tehát nem inoghat saját akaratából. „Mindennek megvan a maga órája, és minden dolog az ég alatt elmúlik a maga idejében” (Préd. 3,1). De mivel Istent semmi sem köti, ami Tőle függ, azért a függő világ törvényei is Isten hódolatosai. De van-e valami határ, amely Isten akaratát a fizikai törvények egy-egy esetében való felfüggesztésre indítja?

1. Lélek kérő szava kopogtathat Isten lelkénél.

a) Az isteni törvény irányító erő. „Megismertem, hogy mindaz, amit Isten tesz, örökre úgy marad; nem lehet ahhoz hozzáadni, sem abból elvenni; Isten pedig azért tett így, hogy féljék őt” (Préd. 3,14). Ezért mondja a Zsoltáros: „Szolgád meg is tartja őket, megtartásuk jutalma bőséges” (Zsolt. 18,12).

b) De az isteni Szeretet mindennél nagyobb. Miért? Mert Ő – a Szeretet. „Aki nem szeret, nem ismeri Istent, mert az Isten Szeretet” (1Jn. 4,8).

2. Isten örök terve előre tudja a lélek kopogtatásának tényét.

Isten mindent előre tud és értékel.

a) A személyes találkozás nagyobb – a fizikai törvénynél. Ennek gyökérzete: a szeretet. „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által” (Róm. 5,5).

b) Így szinte feltételelesen áll a fizika – az Isten és ember találkozásának mikéntjétől függve. „Mindent úgy alkotott, hogy helyes legyen a maga idejében; a jövőt is beléjük helyezte; csakhogy az ember nem tudja kifürkészni Isten művét, melyet teszen kezdettől fogva mindvégig” (Préd. 3,11).

3. Isten szeretete a személyes hangra személyes felelettel felel.

a) Van ebben szerető odahajlás. „Nézzétek, mekkora szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten fiainak hívnak és azok is vagyunk. Azért nem ismer minket a világ, mert nem ismeri őt” (1Jn. 3,1).

b) Van ebben személyes irányítás. „Az Úr vezérelje szíveteket Isten szeretetére és Krisztus türelmére” (2Tessz. 3,5). Ebben bizakodhatunk is. „Megismertük a szeretetet, amellyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne. Szeretet az Isten: aki szeretetben él, Istenben él, és Isten öbenne” (1Jn. 4,16).

Bef.: Csak egyetlen Úr vagy – az Isten. „Valóban, ki isten az Úron kívül? Ki isten a mi Istenünkön kívül? (Zsolt. 17,32). Tőle minden rezdülés és törvény. Tőle a szeretet diktálta segítség. A Szeretet (és szeretet) pedig minden erőnél nagyobb.

*

– Természetes folytatás lehetne a **százados szolgájának meggyógyítási csodája**. De természetesen ne legyen ez egyszerű szövegismétlés, hanem olyan módon tárgyalt (Pl.: az itt következő 5. beszéd), hogy annak egyéni életünkre vonatkozó kapcsolatai adják a beszéd tartalmát.

1. beszéd: A könyörületes százados

(Erkölcsi beszéd: Az Úr és a „szolga”)

Bev.: A közbeszédben igen gyakran halljuk ezt a kifejezést: társadalmi rétegződés. Lehet ennek olyan tartalma, amely belső adottságok, talentumok szerint tagozza az embereket, de lehet olyan is, amely a külső, a vagyoni helyzetet veszi alapul. Lehet azután hatalmi, nemzeti, vallási elosztódás. Most csak egyet vizsgáljunk: milyen legyen a hatalmát gyakorló és a hatalom alatt lévő viszonya?

1. Parancsolva – gondoskodó.

Milyen legyen a parancsoló lelke?

a) Az egyének életéről gondoskodó. Égi Atyánk is ezt teszi. A gazda kövesse. De lelkiekben!

b) A közösség boldogságát is szorgalmazó. Az Úr ezt teszi. „Mikor Jézus ezt meghallotta, eltávozott onnan. Azután is sokan fordultak hozzá és meggyógyította valamennyit” (Mt 12,15).

2. A szenvedőn minden módon segítő.

a) Az otthon javait áldozza. „Áldjátok tehát az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodájáért” (Zsolt. 106,8). Ezért áll reá az Írás szava: „A jó ember jó kincséből jót szed elő, a rossz ember rossz kincséből rosszat szed elő” (Mt 12,35).

b) Az isteni segítség kikönyörgő. – Jézushoz siet segítségért. – Vajon mi így cselekszünk-e? Jól használjuk-e másoknak a lelkieket?

Bef.: Legyetek könyörületesek! Ez a szeretet kivetítése! De adjátok meg kinek-kinek a **jogát**. Ez az alap! Emberi jog lényege: a kölcsönös szeretet sugárzása.

2. beszéd: A hittelt látó százados

(Erkölcsei beszéd: A hit ereje)

A fellebbvaló és alárendelt viszonyának helyes tartalmát az az ember tudja megtalálni, aki magát is alárendeltnek hiszi és így saját magát alárendelt embertestvére helyébe állítja. – A mai Evangélium századosa kinek alárendeltjének tudja magát?

1. Szolgája ő – az ég Urának.

Földi rangja és hatalma erőssé teszi őt az emberek között, de jól tudja, hogy:

a) Égi Atyánk teremtménye. Pogány lelkének mélyén él ez a fenséges tudat; azért szereti szolgáját, mert őt is Isten gyermekének tartja. Róla is áll: „Az Úr anyala táboroz azok körül, kik őt félik. És szabadulást hoz nekik” (Zsolt. 33,8). Ezért él benne a segíteni akarás lelke.

b) És égi Atyjának földi szolgája. Ez alapjában hódoló elismerés, de végül is nem a megalázott ember anyáskodása. Igazság ez: Istennek szolgálni annyi, mint uralkodni.

2. Hívó szolgája – az Úr követének.

Ő maga pogány, de az igaz Istent kereső.

a) Láta csodatevőit. Mit tehet lelkében? Arra gondol: akit csodatevéssel áld az Isten, az az Isten embere és hűségese! Hisz tehát benne a jelek miatt. Akik ennek láttára sem hisznek, azokat feddi az Írás: „Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek” (Jn 4,48).

b) Hittelt kéri a segítő kegyét. Gyógyulást nyer, kegyet is kap. A hit erősödését nyeri lélekben. Ő is csatlakozik a Zsoltároshoz mondván: „Ti mind, kik féltetek az Istent, jertek, halljátok, elbeszélem, mily nagy dolgokat cselekedett velem!” (Zsolt. 65,16). – És mi? Járjuk-e a százados útját és hordozzuk-e a százados hittelt?... És ez a helyes rend mit teremt? Szerető egybefonódást!

Bef.: Fellebbvaló kapcsolódik az alárendelthez és mindkettő kapcsolódik az Istenhez.

3. beszéd: Uram, nem vagyok én méltó

(Erkölcsei beszéd: A bizakodó hit)

Bev.: Amikor az Úr vételéhez lépünk, ezt a gyönyörű, örök értékű imát mondjuk: „Uram, nem vagyok én méltó, hogy hajlékomba jöjj; csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem” (Lásd: Mt 8,8). A százados ajkai zendítették ezt a szent fohászt, és azóta emberajkak áhitatos dalává nemesedett – az Úr vételének szent percében... Milyen érzésvilágból fakadt és fakad ez a fenséges ima?

1. A „föld urának” öntudatos lelkéből.

Isten teremtményei között az ember „én”, az ember a legkimagaslóbb.

a) A földiek urává tette az Isten. Azzal, hogy képévé teremtette. „...töltsétek be a földet s hajtátok uralmatok alá és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön” (1Móz. 1,28). És azzal, hogy mindent hatalma alá rendelt, amint olvastuk az imént. Ez a gyökérzete, hogy csak az emberi elme előtt fényesednek fel az élet rejtélyei.

b) Önmagam urává is alkotott az égi Atya. Ez pedig az önrendelkezés és önbírási ténye. Én vagyok! Ez a legfenségesebb tudatos hang (Kant!). –Mi tehát lelkem tartalma? Nagy öntudat és Isten gondolta helyes önértéklés.

2. Az „Isten fiának” hódolatos alázatából.

De a föld ura nem marad a mulandók egyszerű parancsolója.

a) Isten fiai is vagyunk a föld urasága mellett. Sőt az elsőből fakad az utóbbi. „Tehát nem rabszolga többé, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor Isten által örökös is” (Mt 8,8).

b) Imádkozó bizodalomra. A kérő hang is felcsendülő. Szereti szolgáját és gyógyulást alázattal kér számára az Úrtól. –Örök példa a százados. Ura a földieknek és hittelt könyörgő gyermeke az Istennek!

Bef.: Mi tehát ennek a bizakodó fohásznak eredménye? Egy válasz: legyen neked a te hited szerint!

4. beszéd: A százados örök tanítása

(Erkölcsei beszéd: Az Istenre hagyatkozás)

Bev.: Az egész élet lényeges jegye: az egymásra támaszkodás. Mintha kiáltana ez nagy egybefonódás, hogy élettelen és élő, és szellemien bontakozó egymást szolgálja. – De kire támaszkodjon az

ember céljainak elérésében?

1. Istenatya legyen az erőfők.

a) Nemcsak Teremtőnk az Úr! „Az Úré a föld s ami azt betölti, a földkerekség és minden lakója. Mert a tengerekre ő alapította, s a folyók fölé ő állította” (Zsolt. 23,1-2). Ezt a függést minden kódarab és állat is birtokolja. Így: az ő erejük is az Isten.

b) De Atyánk is az égben. – Képét viseljük. „Akiiket ugyanis eleve ismert, azokat előre arra rendelte, hogy hasonlókká váljanak Fia képmásához” (Róm. 8,29). – Képét viselni magunkat is alakítjuk. „Mi pedig mindnyájan födetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét és dicsőségről dicsőségre ugyanazon képmássá változunk át az Úr Lelke által” (2Kor. 3,18). – Képét örökké hordozzuk. „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él” (Jn 6,58).

2. Mert Belőle fakad életerőnk.

A százados iskolája tovább tanít. Arra is nevel, hogy Belőle szívjuk életünk minden erejét. „Nálad van az élet forrása, és világosságod által látunk világosságot” (Zsolt. 35,10).

a) Hozzá fűz – a lelkünk képe. Ő a lelkünk őszalósága. Mi csak **képe** vagyunk. Valóság és kép tárgyilag és hasonlatilag egybetartozik.

b) Belőle él – életünk venyigéje. Az Úr a mi szőlőtökénk. A százados még nem hallotta, de máris hitte. Az ő lélektartalmát és titkos szavát erősíti a Mester mondván: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5).

c) És Hozzá tér életünk „folyama”. „A folyók mind a tengerbe ömlenek, és a tenger mégsem árad meg; a helyre, honnét folyók elindulnak, visszatérnek, hogy újra folyjanak” (Préd. 1,7).

Bef.: De mindennél nagyobb az Atya és fiú viszonyának ősi, gyökérszerű szeretetkapcsa.

5. beszéd: A jelenlévő isteni Kéz

(Erkölcsi beszéd: Isten keze mindig közel)

Bev.: Valami különös és természetes lendülete az emberi léleknek, hogy nagy bajban és örömben Isten felé ragadtatja magát. – A kicsi gyermek igen gyakran vádolja magát azzal: „Isten nevét hiába vettem”. Pedig ez a vádbeszéd annyit jelent, bajom és örömöm idején, vagy felkiáltás pillanatában ki-robbant belőlem a jó Isten neve. Jól van ez így! Mégpedig azért, mert így reáutalást találunk arra a megnyugtató igazságra: egy menedékünk van, az Isten, Akit bajban és jó sorsban mellettünk találunk. „Ki az, ki a gondviselést elhomályosítja értelem nélkül?” (Jób 42,3). – Mintha így jellemezhetnők emberi vágyainkat – és ezt a százados példájában is észleljük – az ember Jézus jelenlétét szeretnők, de az Isten Jézus Krisztus állandó jelenlétét is megérezzük.

1. Az ember Jézus közelségét keressük.

Kicsoda Ő – a százados előtt?

a) A szegények tanítója és segítője. „Az Úr lelke rajtam: Ő kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, Ő küldött engem, hogy meggyógyítsam a megtört szívűeket...” (Lk 4,18). Az Ő népe a föld egyszerű népe. Ezért van az, hogy szolgája betegsége esetén a „szegények gondozója” keresésére indul.

b) A „szegények testvére”. Nincs gazdag háza és diadalmas kísérete. Hozzá az egyszerű nép szegődik. Ezért fordul hozzá a császár századosa, hogy segítsen beteg szolgáján. „Amikor bement Kafarnaumba, egy százados járult hozzá és elpanaszolta: „Uram, szolgám bénán fekszik otthon és szörnyen kínlódik” (Mt 8,5-6). – Nem vesszük észre, hogy mi is tanulunk tőle, és gyengeségeinkben, bajainkban Körülötte rajzunk? Hol nagy a szükség, ott közel van a Mester. Nem vesszük észre, hogy a Mester megjelenése maga köré gyűjtötte a szegény és gyenge embert? A beteget, a sántákat... a pogányokat... a lélekbetegeket... Zakeust, Lévit, a vámost... a latrot egyaránt... Keresték és keressük az emberi bajainkban a bajainkkal összezsugorult Jézust, hogy erőt vevén, életet vegyünk. Bővebben és bővebben birtokoljuk.

2. De az Isten Krisztus erejét mindig, még távollétében is érezzük.

Mit mond a százados a föléje hajló Mesternek? „Csak szólj, és szolgám meggyógyul” (Mt 8,8). – Mit gondol ő – a „csodatevő Galileairól”?

a) Több, mint ember. – Az Ő akarata gyógyító erő. Valami módon távolléből is ható, mert ember életét és saját akaratát valami titkos jelenlétét kapcsolja. – Ilyen „csodakapcsolat” fennáll ember és ember között is, de ez csak telepatikus megézés. „Titkos” lélektalálkozás. De a lélek erőátvétele több,

mint emberi egybefonódás.

b) Több, mint ember? Csak ez az Ő lélektartalma? A Keresztfánál százados szava szerint: „Ez az ember valóban Isten Fia volt” (Mk 15,39). A kafarnaumi is ezt érzi, ezért is dicséri az Úr mondván: „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” (Mt 8,10). Ez a hit azután lelkünk egészét kell, hogy betöltse. Fogalmazzuk így: áhítózva vennénk emberek Jézus jelenlétét és segítő kezét, de lélekhittel tudjuk, hogy mindig velünk a segítő Isten Krisztus. Titkos a jelenléte, de biztos a segítése. Szentek élete mutatja (sz. Erzsébet betege is!), hogy jelen van, velünk van az Isten (Lásd: az örök életet adó Mester szavát: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdete óta nektek készített országot. Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok, mezítelen és fölruházatok, beteg voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és fölkerestetek” (Mt 25,34-36). – Lám! Velünk volt a Mester!

Bef.: Miért mondtuk mindezt? Biztatásul és erőforrásul. Veletek és velünk az Istenember, az Isten Krisztus! – Bízatok küzdelmeitekben és bajaitokban! Történhet-e összeomlás, ha veletek a Mester? „... a fejeteken a hajszálatokat is számon tartja” (Lk 12,7)... Életek pedig a Mester kezében. Bízalom! Kezetek nyomán meggyógyul életek is! A Vele való találkozás szent perceiben!

*

– Most reá lehetne térni a **két csodatett együttes** magyarázatára. Ezek egybefogásából a következő beszédtevételeket vezethetnők le.

1. beszéd: A „jót cselekvő Mester”

(Homiletikus beszéd: A Mester tevékenysége)

Bev.: A „Galileai” életét úgy jellemzi az Írás, hogy életét állandó jó cselekedet jellemezte. „...Ahol csak megfordult, jót tett és meggyógyította az ördögtől megszállottakat, mert vele volt az Isten” (Ap.Csel. 10,38). Ez a szent szöveg arra utal, hogy a Mester a jót cselekvés égi követője. – Mit cselekszik tehát ezen mai Evangélium szerint a Mester?

1. Betegeket gyógyít.

Izaiás előre jelezte. „Örvend majd akkor a pusztaság s a járatlan vidék, ujjong majd a sivatag, és virul, mint a lilium... Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva lesz; ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve” (Iz. 35,1 és 5-6). – Az evangéliumi mai szöveg első részében a bélpoklost, a második részében a százados szolgáját gyógyítja meg a Mester.

a) A bélpoklos maga kéri. „Akkor egy leprás lépett hozzá, leborulva előtte és kérlelte: „Uram, ha akarod, megtisztíthatasz engem” (Mt 8,2). A Mester szívesen hallgatja és készségesen teljesíti. „Jézus feléje nyújtva kezét, megérintette és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg!” (Mt 8,3). Nem szép oktatás ez reánk nézve, hogy keresve keressük Mesterünk segítségét?...

b) A beteg szolgál helyett a százados kéri. De nem is meri hívni, csak távolból való áldó szavát esdi. A Mester dicséri a hitét. – És mi ilyen hittel fordulunk-e Feléje? ... A halódónak életet biztosít. – A százados szolgálja – nagy szenvedő. Talán a halál felé közeledik az élete.

2. Parancsol a betegségnek.

a) Gyógyulást diktáló a szava.

b) És így parancsol a halálnak. Hogyan? Megállítja hatalma. – Valóban meghallgat az Úr. „Abban az időben mindkettőnek a könyörgése meghallgatásra talált a fölséges Isten dicsőséges színe előtt, és Ráfáel, az Isten szent angyala azt a küldetést kapta, hogy gyógyítsa meg mindkettőjüket, akik egyidőben mondták el imádságukat az Úr színe előtt” (Tób. 3,24-25). – Végül is ez az igazság: Isten ereje mindenkefeletti, és Istenember akarata végérvényt követel.

Bef.: Kicsoda tehát a „jót tevő Mester”? Betegek gyógyítója és halottak feltámasztója. – Értelmezd ezt – lelkiekre is!

2. beszéd: A csodatevő Mester

(Dogmatikus beszéd: A Mester hatalma)

Bev.: Úgy is lehetne kérdezni: kicsoda a Mester, hogy a felelet tetteinek gyökérzetére mutasson reá? Így a tettek és a tények beszédes feleletet adnának a kérdésre.

1. Parancsol – a természet törvényeinek.

Ez az első igen komoly megállapítás.

a) Leírja az Írás. Vihart csillapít (Mt 8,26). Ezreket táplál (Jn 6,11-12). Csodásan gyógyít (Mt 8,13).

b) Ennek nyomán nyomoz az emberi szellem. Emberi erő elég-e ehhez? Jól mondják a tanítványok: „A népek álmélkodva mondták: „Ugyan ki ez, hogy még a szélvész és a víz is engedelmeskedik neki?” (Mt 8,27). Legalábbis – isteni küldetés kell hozzá (Lásd: a szeretet csodatettét!). – De ennek belső tartalma micsoda? Csak ennyi, hogy Ő az Isten Szentje? Több! Miért? Mert Maga meghal ezért a tételért: „Tehát te vagy az Isten fia?” „En vagyok”, felelte (Jézus)” (Lk 22,70). Ez Kaifás előtt hangzott!...

2. Erőt ad a halódó embernek.

a) Ennek nagy sokaságát írja le az Írás. Jerikói vak. „Láss! Hited meggyógyított téged.” Azonnal visszanyerte látását és Istent dicsérve követte őt. Ennek láttára a nép is áldotta Istent” (Lk 18,42-43). – Bélpoklos. „Akkor egy leprás lépett hozzá, leborult előtte és kérlelte: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem”. Jézus feléje nyújtva kezét, megérintette és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg!” Erre az tüstént megtisztult leprájától (Mt 8,2-3). – A százados szolgája. „A századoshoz pedig így szólt Jézus: „Menj, legyen úgy, amint hitted.” A szolga még abban az órában meggyógyult” (Mt 8,13).

b) De elég-e erre az emberi erő? Talán elégnék látszik – az Isten közvetítette hatalom, mert Isten szentjei tettek csodákat. De a Küldött – többet tud és mond magáról. Péter szerint: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia.” Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy Simon, János fia! Nem test és vér nyilatkozta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám” (Mt 16,16-17). – Ő tehát – az Isten Fia.

Bef.: A csodák szólnak és a csodatevő Maga is szól. Istenre utalnak a csodák, és Isten Fiának mondja magát a Mester. Ez az igazság!

3. beszéd: Hogyan érvényesül az isteni hatalom?

(Erkölcsei beszéd: A csodák módja)

Bev.: Az emberi értelem előtt világos, hogy a természet erői vagy külső indítás, vagy eszköz használatával, vagy belső törvények nyomán érvényesülnek.

1. Eszköz lehet – a fizikai érintés.

A mai Evangélium kettős példát mutat.

a) Az elsőt – érintéssel gyógyítja. „Jézus feléje nyújtva kezét, megérintette és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg!” Erre az tüstént megtisztult leprájától” (Mt 8,3). – De érintett-e valaha bennünket is az Úr? Oltáriszentség... Lelki érintés...

b) A másodikat – akarati döntéssel teszi egészségessé. „A századoshoz pedig így szólt Jézus: „Menj, legyen úgy, amint hitted.” A szolga még abban az órában meggyógyult” (Mt 8,13). – De szólt-e valaha hitünk miatt így a Mester nekünk is? Bizonyára! Csak keresd a belső átalakulásaid okát!

2. De döntő – az isteni akarás.

Végül is mi a döntő?

a) Az az erő, amely Benne lakik. „Nem tudjátok-e, nem hallottátok-e? Nem hirdették-e nektek kezdettől fogva? Nem értettétek-e meg a föld megalapítása óta? Ő az, aki a földkerekség felett oly magasan trónol, hogy lakói akkorák előtte, mint a sáskák; Ki az egeket, mint kárpitot, kiterjeszti, és lakóhelyül, mint a sátrat, kifeszíti, Ki a fejedelmeket semmivé teszi, a föld bírját a semmivel egyenlővé teszi. És alighogy elültette, alighogy gyökeret vert törzsük a földben, hirtelen rájuk fuvall és ők kiszáradnak, és a szélvész, mint a polyvát, elragadja őket” (Iz. 40,21-24).

b) És ez a döntő szó, amely végrehajt. A lényeg ez: Isten minden Ura, Aki előtt hódol a fizikai élet és törvény. „Ezt mondja az Úr Isten, ki az egeket teremtette és kifeszítette, ki megerősítette a földet, és ami belőle sarjadozik, ki éltető lehetetet ad a népeknek, mely rajta van, és lélegzetet a rajta járóknak; én, az Úr, hívtalak meg téged igazságban, fogtam meg kezedet és őriztelek meg, és tettelek a nép szövetségévé, a nemzetek világosságává” (Iz. 42,5-6). – „És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megitatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek, úgy lesz az én ígém is, mely szájból kimegy; nem tér vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, és végrehajtja azt, amire küldöm” (Iz. 55,10-11).

Bef.: Az élet egyetlen hatalma végül is az Isten. Miért? „Ekkor hirtelen olyan erős földrengés tá-

madt, hogy még a börtön alapfalai is beleremegtek. Az ajtók mind fölcsapódtak és mindenkiről leoldódtak a bilincsek” (Ap.Csel. 16,26).

4. beszéd: Van-e szerepe a jelenlétnek?

(Erkölcsei beszéd: Isten erejének jelenléte)

Bev.: Az anyagi világ részei a térben jelennek meg. A hatósugaruk pedig a tér területére szorítkozik, – fogyó arányban. – De áttörhet-e szellem ereje a határoltág felé?

1. Még ember ereje is győzhet a közvetlen jelenlét felett.

Az ember is beletartozik az anyagi létezők rendjébe. Őt is kötik az anyag törvényei. Anyánk a föld, és mi minden anyagi törvény hódolói vagyunk.

a) De szelleme áthatolhat a tér kötöttsége felett is. Hogyan? Hangok, zenei akkordok továbbítása és felfogása (rádió!). Akarati hatások továbbítása (suggestio, clair voyance, hypnotismus...). Jegye: homo faber.

b) És szellemének igénye pedig átjut a végtelenség világába. Lényeges jegye: Istent kereső. Egyedül létező a földön, aki személyiségének erejével igényli és képzeletének csapongásával megközelíti a végnélkülit. Sőt: Isten kegyelmével („természetének részesei lévén: 2Pét. 1,4”) élni is tudja ezt a világot.

2. Isten ereje pedig győzedelmes mindenként felett.

Istenről világosan tudjuk: „Az Úr az ő népének erőssége, s fölkenjtjének megmentő védelmezője” (Zsolt. 27,8) és: „A földön pedig én uralkodom” (2Mak. 15,5).

a) Így gyógyítja a betegeket. A benne bizóknak Ő az ereje. „Bár az igazakat is sok szenvedés éri, őket az Úr mindegyikből kimentti” (Zsolt. 33,20). – Példaként állhat a Hozzá fohászzkodónak Dániel története. „Ő megment és megszabadít, jeleket és csodákat művel az égen és a földön; Ő, ki megszabadította Dánielt az oroszlánok verméből” (Dán. 6,27). Ígéretében mindig hűséges a lelkekhez: „Meg volt győződve, hogy van hatalma ígéretének beváltására” (Róm. 4,21).

b) Így menti meg a szűkölködőket. Az ember imája így száll az Úr elé: „Szememet a hegyekre emelem, onnan jő az én segítségem. Az Úr ad nekem segítséget, ki az eget és a földet alkotta” (Zsolt. 120,1-2). – Az imám eredménye: „Így megmenekültem az oroszlán torkából. Az Úr továbbra is megszabadít minden gonosz cselvetéstől és mennyei országának üdvösségére vezet” (2Tim. 4,18). – Mert Isten mindent tehet, ami életünk értéke. „Isten ugyanis elég hatalmas ahhoz, hogy minden adományt bőven megadjon nektek, hogy mindenkor mindennel teljesen ellátva, készen legyetek minden jótettre” (2Kor. 9,8).

Bef.: Végül feleljünk egyenesen a kérdésre: kell-e Istennek emberien gondolt jelenléte? Nem! Ok? Isten mindenütt jelen van és így hatóerejének nincs korlátja.

5. beszéd: Összetevők és eredők

(Jelképes beszéd: Az „összetett” élet)

Bev.: A geometriának szabályai között szerepel, hogy együtttható erők egységes eredőt okoznak. – És az ember életében hány döntő jelentőségű reátható észlelhető? Az evangéliumi százados lelkének döntő ereje – Úr jutalma nyomán feltámadott öröm, a poklos lelkének Jézushoz jutásának belső indítója a szenvedés.

1. Az egyiket így nevezhetem: öröm.

Ha mármost szélesre fogjuk az emberi élet örömeit, hogy azok életszolgáló hatásait értékeljük, akkor így kell részleteznünk:

a) Gyermekkori. Otthon és környezet.

b) Lelki világ. Iskola és játszótér.

c) Szellemi világ. Vallás és erkölcs. A jó környezet – lélekemelő erő. De ez Isten adománya. Aki ezek hatása alatt örömet élvez, arra áll az Írás: „Megmozdul, mint a víz, a hegyeknek lába, mint a viasz, megolvad előtted a szikla” (Judit 16,18).

2. A másikat így hívhatnám: szenvedés.

Ha most a belpoklos szenvedését az emberi élet széles keretére bontom, akkor így lehetne értékelni ezeket. Alaptétel: örök útítársaink. – Azért nem is idő szerint említem, hanem tárgyi tartalmuk szerint osztályozom.

a) Anyagi bajok. Öröklöttek, szerzettek.

b) Lelki bajok.

c) Szellemi bajok. Bízzál! Isten ismeri bajaidat! „Egytől-egyig ő alkotta szívüket, ismeri minden tettüket” (Zsolt. 32,15). Az Istent féltő oldalán az Isten. „Az Úr angyala táboroz azok körül, kik őt félik, és szabadulást hoz nekik” (Zsolt. 33,8).

Bef.: De minél erősebb a második, annál értékesebb az élet. Végül is ez az igazság: öröm és szenvedés Krisztushoz vezet. – Mesterünkhöz fűződött egy életre és örök életre a boldog százados. Mesterünk meggyógyította, és üdvözültje lett a szenvedő bélpoklos.

6. beszéd: Mire terjed ki a Mester ereje?

(Erkölcsei beszéd: Figyelem a Mestert!) (Ez a beszédvázlat még idekapcsolja a naimi ifjú Evangéliumát is!)

Bev.: Szembenézünk a Mesterrel és kérdezve kérdezzük: milyen hatalmat gyakorolsz? – A jordáni próféta követeknek már megfelelt a Kérdezett, mondván: „Menjetek, jelentsétek Jánosnak, amit hallottok és láttok: Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak föltámadnak, a szegények pedig hallgatják az evangélium hirdetését” (Mt 11,4-5). – Ezen az alapon figyeljük életét és így alkossuk meg Róla ítéletünket. – Mit hoz Ő?

1. Betegeket gyógyít.

Ez a tevékenysége olyan nagy, hogy ezt írja Róla az Írás: „Nagy sokaság jött hozzá. Hoztak magukkal sántákat, bénákat, vakokat, némákat, meg sok más beteget és lába elé rakták őket. Meggyógyította valamennyit” (Mt 15,30).

a) Ez az isteni Mester tette. Végül is igaz: bűnbocsánata egyedül Isten joga és kegyes szeretete. „Hogyan beszélhet ez így? Káromkodik! Ki bocsáthatja meg a bűnöket? Nem egyedül az Isten?” (Mk 2,7).

b) Lélek vonalon – ez a papi ember hivatása (lelkivezetés!).

2. Halódót új életerővel áld.

Az életalkony időszak ez. A tudomány sokra rátanítja a természettudóst, de mindent ő sem tehet. – De a Mester igen!

a) És ez az isteni Mester istenségének egyik érve. „De ha azokat cselekszem, és nekem nem akartok hinni, higgyetek a tetteknek, hogy végre lássátok és elismerjétek: az Atya énbennem van és én az Atyában” (Jn 10,38).

b) És ez a papság isteni küldetésének valósulása. Úgy értelmezve, hogy a halódó embert lélekvonalon gyógyítva – az Úr Jézushoz segíti (a betegek ellátása és a szent kenet kiszolgáltatása).

3. Halottat föltámaszt.

Itt a naimi ifjú, Jairus leánya és Lázár feltámasztására gondolok.

a) Az elsőt – megindult lélekkel kérés nélkül teszi.

b) A másikat – kérésre teljesíti.

c) A harmadikat – személyes szeretetből és a hit gyarapítása érdekében cselekszi. A naimi ifjú, Jairus lánya és Lázár földi életre támad.

4. De a Mester „holtak föltámasztása” az örök életre szélesedik.

a) Ez a Mester egész élethivatásának jellege. Az elesett és „lélekben halott” emberiség feltámasztása – ez az isteni Messiás hivatása. Teljesíti is. Mondja: „Én vagyok a föltámasztás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem” (Jn 11,25-26). – Tanítványai tanítják: „... az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta magát mindenkiért” (1 Tim. 2,6).

b) És az Úr jegyesének, az Egyháznak is feladata. „Mondom tehát neked: Te Péter vagy. Erre a sziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta... Bizony mondom nektek: amit megkötök a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldotok a földön, a mennyben is föloldott lesz” (Mt 16,18 és 18,18). „Ő a Testnek, az Egyháznak feje. Ő a kezdet, elsősülött a holtak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben” (Kol. 1,18).

Bef.: Szerető tekintettel tekint vissza a Mesterre Keresztelő szt. János: „Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűnét!” (Jn 1,29).

–Lehetne aztán szólni – a **lélektisztulás módjairól**. Az első módról ilyen beszédtelemek választhatók:

1. beszéd: **A papok lélektisztító szerepe** (Dogmatikus beszéd: A bűnbocsátó hatalom) Bev.: A megújhodott emberi lélek nem mindig marad igaz ösvényeken. Az Írás is figyelmeztet erre: „...hiszen nincs ember, ki ne vétkeznék” (2Krón. 6,36). – Sőt a Mester a többszöri bűnbocsánat kötelességéről is beszél. „Ha megbocsátjátok az embereknek, hogy vétettek, mennyei Atyátok nektek is megbocsát” (Mt 6,14). – Kérdéssé tehető: mi a bűnbocsánatnak Isten rendelte módja?

1. Nem az elfeledés.

Az ember tettei nem folyamfelület fodrozata. Élő valóságok, amelyek megmaradnak...

a) Először az élmény hatóerejével. Lehetnek tudatosak és tudatalattiak (a mai tudomány egyik ága pszichoanalízis címen, Freud nevével ismerteti).

b) Másodsorban a felelősség komoly terhével. A lelkiismeret beszédes temető. Szól és felelősséget hirdet. Arany J. „Ágnes asszonya” **hiába** mossa a véres ruhát... Ibsen tragédiáinak alapja is – a beszédes és felelősséget hirdető múlt. – A bűn súlya nyom és az ember életét mindig mélyebbre taszítja és sodorja. – A bűnös leírása így szól: „Érzéketlen szívükből kitör gonoszságuk, szívük gondolatai után indulnak. Álnokságot terveznek és beszélnek, fennhéjázva erőszakot hirdetnek. Felnyitják szájukat az ég ellen, és járatják nyelvüket a földieken” (Zsolt. 72,7-9). – Ezért mondja az Írás: „Ti házasságtörők, nem tudjátok, hogy a világgal való barátkozás ellenségeskedés az Istennel? Aki tehát a világnak akar barátja lenni, ellensége lesz Istennek” (Jak. 4,4). Nincs tehát és nem is lehetséges – a feledés. Sőt Isten is tud róla! Hiába való, ha „Azt mondják: Hogy lenne erre gondja az Istennek? Hogy is lenne tudomása erről a Fölségesnek?” (Zsolt. 72,11). – Mi tehát a segítség?

2. A bánkodás.

a) Tudom – a sértés tényét. Remegve gondolok a büntetésre: „...ítéleteidről meg nem feledkezem” (Zsolt. 118,30).

b) Bánom – a bűn gonoszságát. „Aki önmaga ellen vétkezik, megbánja” (Sir. 19,6). „Tartsatok hát bűnbánatot és térjetelek meg, hogy Isten eltörölje bűneiteket” (Ap.Csel. 3,19). „Érezétek nyomorúságtokat, szomorkodjatok és sírjatok! Nevetétek forduljon gyászra, örömetek pedig búsulásra! Alázkodjatok meg az Úr előtt, ő majd fölmagasztal titeket” (Jak. 4,9-10). – Jól kell tudnom ezt a felelősséget is: „Ha bűnbánatot nem tartunk, az Úr kezébe esünk” (Sir. 2,22). Így buzdít a Jordán prófétája is: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa” (Mt 3,2). „Teremjétek hát a bűnbánat méltó gyümölcsét!” (Mt 3,8). – Ezt mondja az ég örömeinek Lukács evangélista: „...jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak, akinek nincs szüksége megtérésre” (Lk 15,7).

3. És a pap előtti visszavonás.

Van ebben szó szerinti visszavonás és komoly, jövőre vonatkozó ígérés. „Ha megvalljuk bűneinket, ő hűséges és igazságos: megbocsátja bűneinket és megtisztít minden gonoszságtól. Ha azt állítjuk, hogy nem vétkeztünk, hazuggá tesszük őt, és tanítása nincs bennünk” (1Jn. 1,9-10).

a) Az első a gyónási formának első részében cseng. Akkor, midőn a múlt tetteire nézve – amelyeket a tett pillanatában igényelt jónak tartottam – azt mondom: ...a következő bűnöket követtem el... Ezt követi a visszavonás. Amit **jóként** (érzéki, hatalmi stb.) tettem, azokat most már rossznak mondom. A bűnös tett pillanatában – fényeskedő volt a tett. „A szemek fennhéjázása szívbeli felfuvalkodás; a gonoszok szövétneke a bűn” (Péld. 21,4). Most már a helyes megvilágításba kerül a bűn. „Erőtelen, felette összetört vagyok, szívem fájdalmában jajgatok. Uram, előtted van minden óhajvásom, nincs elrejtve előtted sóhajom” (Zsolt. 37,9-10).

b) A másik része már a jövőre való ígérés. De itt is nem a mellveregető nagyhangú ígéret a fontos, hanem az az alázatos meghajlás, amely a Szent Szűztől kezdve, az apostolokon át minden szentet arra kér, hogy imáikkal esdjék ki számukra a jóban való állhatatosság kegyét. Van ebben nagy ígérés, de sok benne az alázatos segítségkérés. Ezért gyónik az Egyház a bűnvallomás után így: Ezért kérem a Boldogságos Szűz Máriát... („Confiteor” második fele), majd az összes szent segítségéért könyörögve, hogy így erős lehessen és győzzön az ígérete!

Bef.: Ennek eredménye a bűnbocsátás, amelynek hatalmát Krisztus szavaiból vezeti le az Egyház. – Boldog lehet az ember, ha bánkodó visszavonás után megbocsát az Isten. Így méltán kérhetem a Zsoltárossal: „Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem: hadd lakjam az Úr házában éltemnek minden napján, hadd lássam az Úr pompáját, hadd látogassam templomát” (Zsolt. 26,4).

2. beszéd: A pap előtt való megjelenés

(Liturgikus beszéd: A gyónás módja)

Bev.: Hogyan közelítek meg az Úr papját?... Ő a mi pásztorunk, de egyúttal ő a mi lélekirányító is. – Hogy keressem? Nem a magánbeszélgetés csendjében, hanem az Isten házában való kegyelemosztás szent percében. – Hogyan lépek a gyóntatószék közelébe?

1. Már a lelkivizsgálat után jövök.

Aki Isten felé akar jutni, az vizsgálja, milyen terhek súlyosodnak reá. – Ennek a keresésnek lépcsőzetes fokai vannak.

a) A Szentlélek fényét kérem. Ez az imádkozó – égbeszállás. Alapja az Írás szava: „Tehát vizsgálja meg magát mindenki...” (1Kor. 11,28). – Módja: az imakönyvben található ima.

b) Hogy bűneim ködét lássam. A Szentlélek tüze világítja meg a múltat, de így már nem fog reám állani a próféta szava: „Jaj nektek, kik a rosszat jónak mondjátok, s a jót rossznak! Kik a sötétséget világossággá teszitek, s a világosságot sötétséggé! Kik a keserűt édessé teszitek, s az édeset keserűvé!” (Iz. 5,20).

2. Már a bánkódás töröttségével kopogtatok.

Istenben bizakodom. „Haragom pillanatában elrejtettem előled arcomat, de örök irgalommal megkönyörülök rajtad, – úgymond a te megváltód, az Úr. Úgy vagyok, mint Noé napjaiban, kinek megesküdtem, hogy nem hozom többé Noé vizeit a földre; így esküszöm, hogy nem haragszom reád, és többé meg nem korhollak. Mert induljanak meg bár a hegyek, és rendüljenek meg a halmok, irgalmasságom nem távozik el tőled, és békém szövetsége meg nem inog, – úgymond a te könyörülő Urad” (Iz. 54,8-10).

a) Bánkódok az isteni büntetés miatt (tökéletlen bánat!).

b) De bánkódva imádkozom az égi Atya megbántása miatt (szeretet a gyökéret, és így tökéletes lesz a bánat!). „...a szeretet sok bűnt eltakar” (1Pét. 4,8).

3. A szükséges lélektárás nyíltságával vallok...

Látszólag eltemetődik a múlt, de legalábbis emberek szemében zárt és rejtett a bűn.

a) Rejtett teher és seb a bűnök sora. Isten látja és tudja. „Nemde számonkérné azt az Isten? Hiszen ő ismeri a szív rejtekeit” (Zsolt. 43,22). – De embernek magának kell bűneit feltárnia.

b) De nyitott a száj és beszédes a nyelv a megvallásban. „Nem boldogul, ki bűneit palástolja; de irgalmat nyer, ki megvallja s elhagyja azokat” (Péld. 28,13). Jól van ez így. Ha elkövettem belső büszke öntudattal, vagy gyenge akarattal, vagy ösztönös túltengéssel, akkor vallja és vonja vissza gonoszágát a bűnös ember alázata. – A földi élet elzárva tarthat, de az örök élet mindent fényre hoz. „Semmi sincs elrejtve, ami nyilvánosságra ne jutna, sem eltitkolva, ami ki ne tudódnék” (Lk 12,2). Boldog, aki már itt megvallja bűneit.

4. A feloldozás kegyével gazdagodva élek.

a) Eltemettetik a múlt. „Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú” (Iz. 1,18). „Ismét irgalmaz Ő majd nekünk; leveszi rólunk gonoszságainkat, s a tenger mélyére veti minden bűnünket” (Mik. 7,19).

b) És istenivé lesz az élet. „Tehát nem rabszolga többé, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor Isten által örökös is” (Gal. 4,7). „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természetnek részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

Bef.: Így cselekedvén – lélekben megújhodik az életed. A jövőt pedig az a szent ígéret adja: „Elhátároztam: vigyázok utaimra, hogy ne vétkezzem nyelvemmel; féket teszek szájamra, míg a bűnös szemben áll velem” (Zsolt. 38,2).

3. beszéd: És csak ez a bűnbocsátás útja?

(Dogmatikus beszéd: A bűnbocsátás rendkívüli módja)

Bev.: A Mester tanítása szerint a „kulcsok hatalmának” gyakorlása a bűnbocsátás egyenes útja. Ez volt Krisztus gondolata. Ezért adta Péternek és utódainak a bűnbocsátás hatalmát. Ez volt az Egyház gyakorlata évezredekken keresztül. De kérdéssé tehető: vajon mik igazolják ezt, és vajon kizárólagosan ez-e a bűnbocsátás módja? Négyes feleletet adhatunk.

1. Ez az Úr Jézus alapította és Egyház gyakorolta egyenes mód.

Próbálkozzunk utánajárni ennek. Vajon kitapogatható-e ennek evangéliumi gyökere?

a) Krisztus rendelte. „Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20,22-23) – mondotta Krisztus. Ez tehát a hatalom közlés. Így tehát az apostolok gyakorolhatják. De ezt tovább is kellett adni. Ezt halljuk a papszentelésben: „Vegyétek a Szentlelket...” Ezt ismétli a papot szentelő püspök és ezzel tovább adja a Krisztus adta hatalmat. És így megy a Mester szavaiból indulva, arra támaszkodva –a világ végezetéig. A **ma papja** is ebből a hatalomból él. Senki más nem teheti ezt, csak az, aki ezt Krisztustól, vagy az utódától vette. Így tehát a gyökéret: Krisztus Maga.

d) Az Egyház így gyakorolta. Ősi iratok (Didaché) is mutatja, hogy mindig volt bűnvallomás. Régen a nyilvános bűnöket nyilvánosan is gyónták, de ezt a szokást az Egyház leállította. A titkos gyónás, bűnvallomás általános egyházi szokás volt. Alapja: az igazságos ítéletmondás lehetővé tévése. – Csak afelett ítélehetünk, amit ismerünk! – Ez a szokás arra terjedt ki, hogy az összes bűnököt titkon megvallva – Isten szolgálóinak ítélete alá bocsátották. – És ez kire volt kötelező? **Mindenkire!** A pápától kezdve... az utolsó értelmével rendelkező gyermekig. – E rendes mód nem az egyetlen bűnbocsánati mód.

2. A szeretetből fakadó tökéletes bánat – a rendkívüli mód.

A tökéletes szeretet lélekátalakító. „A szeretet sok bűnt eltakar” (1Pét. 4,8).

a) Itt szerepet talál – az önfeláldozó halál. A mártírokat mindig így tisztelte az Egyház, hogy véráldozatukat –a teljes lélektisztulás tényének tudták. Szeretetből áldozták magukat Krisztusért, és így szeretetük jutalma volt és lett az örök élet (Lásd: a „vérkeresztség” példáját!).

b) Elégséges a szeretetből fakadó bánkodás. Istent félni – lélekkötelesség. De Istent szeretni annyira, mint minden félelemtől, még a bűn és büntetés félelmétől is szabadulni. Aki tehát szeretetből bánja bűneit (még a halál pillanatában is!), annak lelkét fehérre mossa a szeretett Mester emberlélek szeretete. „Bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett. Akinek keveset bocsátanak meg, kevésbé szeret” (Lk 7,47).

Bef.: De itt is áll: ha mód adódik, utólag vedd alá bűneidet az Egyház „kulcs-hatalmat gyakorló” rendelkezéseinek (fejtegetendő ennek lényege!). – Így bár a szeretet bűnököt bocsát, mégis utólagos feladat marad az alázkodó visszavonás, azaz a meggyónás. Ez az Egyház élő tanítása, és ez legyen az Úr hívő népének szent szokása.

4. beszéd: De embernek mutassam meg a lelkemet?

(Dogmatikus beszéd: A gyónás körüli ellentétek)

Bev.: Ámde ellentétek sora is támad a fülgyónás ellen. Nem is egy, hanem több. Az ellentetők kérdéseit később megfelelem. – Valóban kinek gyónunk? – most ezt kérdezzük.

1. Nem embernek, hanem Isten hatalmát gyakorló választottnak.

Ezt így szokták mondani: hát hiszen ő is ember?... Mit mondjak neki?... Én Istennel beszélnék, mert Ő megbocsáthat! – Igaz-e ez? A pap Krisztus helyettese és az Ő parancsából teljesíti a kegyelem-szórás szent hivatását. Még a poklosnak is ezt mondotta az Úr: „...menj, mutasd meg magadat a papnak...” (Mt 8,4). Az igazság ez: Krisztus felszentelte hivatást teljesít és így mindenkit Istenhez segít.

2. Nem a bűnös testvérnek, hanem a segítő isteni követnek...

Ennek ellentétét pedig így szokták fogalmazni: „Hiszen ő is olyan bűnös ember, mint én!” – Mit felelünk erre? Lehet! Lehet! De ezt majd ő intézze el Isten parancsa szerint. – A szolga lehet bűnös, de Úra parancsait mégiscsak végrehajtja. – Te most a **papnak** mutatod fekélyeidet (Pl. orvos és beteg... aki Krisztus nevében ítélkezik). A pap egyéni élete most háttérbe vonul, és a hivatali kötelességet teljesítő „Isten szolgálója” teljesíti hivatását.

3. Nem a kíváncsi szemű embernek, hanem az örökké hallgató papnak.

Ennek ellentétszerű hangja így szól: „hiszen ő csak érdeklődve hallgat és azután mindent el is mondhat.” –Érdeklődés **csak** a feloldozás feltételeként jelentkezik, de ajka a „gyónási titok” szigorú pecsétje alatt zárt (Pl. a legkritikább vád: a gyónási titok megszegése, és gyakori eset a gyónási titoktartás áldozata...)

4. Nem a papok találmányának vagyok az áldozata, hanem Krisztus parancsának alávetés.

Ezt pedig így fogalmazzák: „Krisztus idejében nem gyóntattak... A fülgyónás a későbbi századok találmánya.” – Külsőleg mindez igaz, valóságban nagy tévedés. Krisztus idejében is vallották a bűnösök bűneiket (Mária Magdolna...), de az Egyház ősi történelme is ezt mutatja (Didaché szerint vasár-

napokon megvallották bűneiket. Az ősi Egyház szokása mutatja, hogy mindig így volt). Nem találunk külön rendelkezést, amely arra mutatna, hogy mikor vezették be! Márpedig ezt a terhes rendelkezést sok ellenvélemény kísérte volna! – Hiszen most is, – a vele járó nehézségek miatt – támadják e szent-ségi módozatot!

Bef.: Ember, ne ítélkezzél az Isten rendelkezése ellen, hanem alázattal kövesd minden szavát! Reád is állni fog az Írás: „Míg hallgattam, csontjaim megöregedtek, s egész nap jajgattam” (Zsolt. 31,3).

*

– Szép beszédek lehetne mondani azután a **pap hivatásról**, természetesen olyan elgondolásban, hogy a két csoda látása ennek lelki utánzására hangolja a Krisztus szolgáját.

1. beszéd: Tisztulj meg!

(Erkölcsei beszéd: A lélektisztulás szolgája)

Bev.: Kik éltek Jézus mellett, és kik közeledtek Jézushoz? Apostolai körülvették – és a bűnösök és betegek keresték. – Mi volt a Mester terve?

1. A tiszta élet szolgálata.

a) Tanításban. Oktató szavára gondolj! Már János próféta is ezt mondja a Mesterről: „Én vízzel kereszteltek titeket, ő azonban Szentlélekkel fog megkeresztelni” (Mk 1,8).

b) Segítésben. – Bűnbocsánat adásra gondolj! „Ott ültünk Babilon folyóvizei mellett, és sírtunk, amikor Sionra gondoltunk” (Zsolt. 136,1).

2. Az újjászületés kegyének osztogatására.

a) Mindenki veheti. „Ismét irgalmaz Ő majd nekünk; leveszi rólunk gonoszságainkat, s a tenger mélyére veti minden bűnünket” (Mik. 7,19).

b) Mindenki értékesítheti. Újjá kell születni! – „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg az Isten országát” (Jn 3,3). – És az eredmény? Édes élet! „Ízleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr, boldog az az ember, ki őbenne remél!” (Zsolt. 33,9).

Bef.: Azt kell a papnak is tennie, amit az égi Mester a földön cselekedett!

2. beszéd: Az Úr szolgája is siessen – a szegényhez

(Erkölcsei beszéd: Irgalmasság cselekedetei)

Bev.: A felebaráti szeretet egyetemes parancsa erősebben köti az Úr szolgáját. A szegényt telt tarisznyával keresse fel a pap. Mit tegyen?

1. Adjon örömmel a szegénynek.

„Kenyeredet az éhezőkkel és a szűkölködőkkel együtt egyed, ruháddal pedig fedd be a mezíteleket” (Tób. 4,17).

a) Ételt-italt, ruházatot – az elesetteknek! Ez az első.

b) Munkaalkalmat – az erősnek. Ez a második.

2. De mindig csorduló szeretet a szenvedőknek.

a) Testi bajokkal küszködőknek. Ne légy az útszéli sebesült mellett elhaladó pap. „Törd meg az éhezőnek kenyeredet, s a szűkölködőket és a bujdosókat vidd be házádba; ha mezítelen látsz, takard be, és ne vesd meg önnön testedet” (Iz. 58,7).

b) Lelki bajokban élőknek is nyújts segítséget. „Légy irgalmas az árvákhoz, mintha atyjuk volnál... Ne fordítsd el szemedet a szegénytől haragodban...” (Sir. 4,9 és 5)...

Bef.: Így biztosítható az örök életnek jutalma is! – „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok...” (Mt 25,34-35).

3. beszéd: Az Úr szolgája – siessen a beteghez

(Erkölcsei beszéd: Irgalmasság testi cselekedetei)

Bev.: A beteg testvér az örök kapuk előtt álló életzarándok. Ezt a testvért hazasegíteni a pap leg-szentebb hivatásbeli kötelessége. – Mi itt a teendő?

1. Meg kell hallani az „örök tájak” hívó muzsikáját.

a) Beteg is hallja. Épp ezért, mert érzi lelkének nehéz helyzetét. „Mert olyanok lesztek, mint a lombját vesztett tölgy” (Iz. 1,30).

b) De a pap erősebben fogja. Miért? Hogy Isten útjára vezesse a vakot. „Oly útra vezetem a vakokat, amelyet nem ismernek, és oly ösvényeken járatom őket, melyekről nem tudtak; világossággá teszem előttük a sötétséget, s a göröngyös utakat egyenessé, ezt teszem velük” (Iz. 42,16).

2. És fel kell tárni az örök élet portálját.

A haldoklók ellátása tulajdonképpen az örök élet kapujának feltárása.

a) Krisztus hatalmat adott. Ez a hatalom így szerepel a Szentírásban: „Beteg valaki köztetek? Imádkozzék. Hivassa az egyház papjait. Imádkozzanak fölötte s kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer” (Jak. 5,14-15).

b) Az Úr szolgálja élje ezt a hatalmat. Papnak legelsőrendűbb kötelessége a hazasegítés. –Bűnöket törölhet s így: „Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, fehérek lesznek, mint a gyapjú” (Iz. 1,18).

Bef.: Így Vele és veled lesz a „hazatérő” – a paradicsomban.

4. beszéd: Vezess mindenkit az Úrhoz

(Erkölcsei beszéd: Irgalmasság lelki cselekedetei)

Bev.: Örök ingásaink és kérdéseink között a legerősebb: merre menjek? Kövesd a Mester népét és engedd, hogy vezessen az Úr szolgálja! – Mit tegyen tehát a pap?

1. Vezesse az Úrhoz a népek tömegét!

a) Választottakat. Ezek eleven sodródással jutnak Krisztushoz (Saul!).

b) És a hivatalosakat. Ezek az „Isten hitet” őrzők. „Ez lesz a szövetség, melyet ama napok után Izrael házával kötök, mondja az Úr: elméjükbe öntöm törvényeimet, és szívükbe vésem, Istenük leszek, és ők népemmé lesznek” (Zsid. 8,10).

c) És az útszélek szegényeit. Ezek a szenvedők. „Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket” (Mt 5,4).

2. Juttassa Hozzá legközelebb a testi-lelki betegek együttesét.

a) Közel esik Hozzá – minden dolgozó. Maga is dolgozott. –Isten mindenkinek ezt írja elő: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe, melyből vétettél, – mert por vagy és vissza kell térned a porba” (1Móz. 3,19).

b) De legközelebb a – kereszthordozó. Ezt vitte Ő Maga. Erre hívta minden hívét. – Mit kell tehát tennie a papnak? Ezeket kell segítenie!

Bef.: Az Úrhoz az jusson legközelebb, akinek legnagyobb az igénye az Úr szeretetére.

5. beszéd: Vezess mindenkit az „elhagyott Atyjához”

(Erkölcsei beszéd: Isten – mindenkinek Atyja)

Bev.: A kivetettség érzése a leggyötrőbb fájdalom. De van-e Isten előtt kivetett ember?

1. Mindenkinek szól az Úr hívó szava...

a) Mindenki az Úr nyájának a tartozéka. „Tudjátok meg, hogy az Úr az Isten, ő alkotott minket, és nem mi magunk; az ő népe s az ő legelőjének nyája vagyunk!” (Zsolt.99,3).

b) A „sebesült” az égi Pásztor legkedvesebbje. Akár testi, akár lelki. „Menjetez inkább Izrael elvesztett juhaihoz” (Mt 10,6).

2. Mindenkit Úratyához vezessen az Isten szolgálja.

A báránynál nagyobb az ember. „Pedig mennyivel többet ér az ember a birkánál!” (Mt 12,12).

a) Isten nyáját hazaterelje. Boldogok, akik az Isten útját járják. „Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvénye szerint járnak! Boldogok, kik fürkészik bizonyosságait, s őt teljes szívvel keresik!” (Zsolt. 118,1-2).

b) A tévelygőket visszaterelje. Ha nem akar a bűnös, akkor sorsa ez: „Álnokságot terveznek és beszélnek, fennhézva erőszakot hirdetnek” (Zsolt. 72,8). De bizakodva szolgálja ezt az isteni törvényt: „Mert van ugyan reménye a fának: ha ki is vágják, újra sarjadzik” (Jób 14,7).

Bef.: Egy a Pásztor! Legyen egységes a karámban a nyáj. Így feljutunk az Úr hegyére. „És leszen:

az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halomknál; Hozzátódnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: Rajta! Menjünk fel az Úr hegyére” (Iz. 2,2-3).

6. beszéd: És a temetéskor?

(Ezt a beszédet Majláth G. püspök holttestének az Egyetemi templomba hozatala alkalma szülte.)

Bev.: Ahová a lelke vonzotta, odaszállt a teste... Isten házába kísérte mindenki, Isten háza lett földi tetemének is otthona... Ki volt lelkének mozzogatója?

1. Egy se vesszen el...

Ezért tanított és gyóntatott. – Hallotta a szót: „Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr törvényei szerint járnak!” (Zsolt. 118,1).

2. Minden gyermek atyát leljen.

a) Egyért mindent adott.

b) Az Istennek mindent adott.

3. És mindenki az Istenre figyeljen.

Ezért mindenkit fogadott... sőt keresett. Jól tudta: „Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: az Úr házába megyünk” (Zsolt. 121,1).

Bef.: Pap voltának küldetését híven teljesítette. – Így tegyünk mi is!

*

– Majd folytatni lehetne a hit jelentőségének magyarázatával. Itt nem annyira a hit elméleti, illetve erénytani részét lehetne fejtegetni, hanem inkább a **bizakodó hit** volna magyarázandó. – Természetesen szólni lehetne az Isten kinyilatkoztatása felé hajló odaadó értelmünk készséges hitéről is, mert hiszen a százados hite a Mester isteni hatalmának elismerésére is vonatkozik.

1. beszéd: Emberi erőfeszítés, vagy Istenbe vetett hit?

(Erkölcsei beszéd: A bölcsen élő ember)

Bev.: A született csecsemő égi küldött, ki sok lehetőséget hordoz és nagy, vagy kicsi jövő kapuján kopogtat. – Az öntudatra ébredő ifjú már mérlegeli erőit, mutatja a fejlődést biztosító forrásokat és így akarja szíromba bontani lehetőségeit. – A felnőtt ember saját maga is a jövő életnek a szolgája és „termést hozó” az Isten országába. – Kicsoda az, akiről elmondhatnók: az Isten terveiben hívő, dadalmasan előretörő bölcs az életnek?

1. Minden erőt latba vet – a cselekvésben.

Ez volna az első megállapítás. De ezt is úgy kell értelmezni, hogy lelke hittel telítve úgy éli, birtokolja, értékeli tehetségeit, hogy egek adták és a föld embere kamatoztatja.

a) Istentől vette, hogy kamatot hozzon. Ezek talentumok. Testi erők. Lelki tehetségek. „Aknákat vág a sziklákban, és a szeme mindenféle drágaságra mered; megvizsgálja a folyók fenekét, és rejtett dolgokat hoz napvilágra” (Jób 28,10-11). Szellemi kiválóságok. Örök élet. „És örök életet adok nekik: Nem vesznek el soha és senki sem ragadja el őket a kezemből” (Jn 10,28).

b) Isten akarta, hogy állandóan megfeszüljön. – De az ilyen ember birtokállománya nem égi depositum. „Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem: hadd lakjam az Úr házában éltemnek minden napján, hadd lássam az Úr pompáját, hadd látogassam templomát” (Zsolt. 26,4). Nem őrizendő kincs, hanem kialakítandó égi adomány. Jól tudjuk, hogy még az élő anyag bontakozását is robbanó erőfeszülés szüli. –Nincs lassú, hanem robbanó fejlődés. Jól tudjuk azt is, hogy az ember lelki szíromba szökkenése is erőfeszítésbe kerül. Sokszor a szenvedés szüli a legnagyobb életértékeket (sz. Terézia!...).

2. De Istenre hagyatkozik a döntésben.

Alaphangunk ez legyen: „Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem: hadd lakjam az Úr házában éltemnek minden napján, hadd lássam az Úr pompáját, hadd látogassam templomát” (Zsolt. 26,4).

a) Istentől kéri a támogatást. Isten törvényt adott, hogy annak útját járva várjam az Ő áldását. „Lenez az Isten a mennyből az emberek fiaira, hogy lássa: van-e még okos, ki az Istenre gondol?” (Zsolt. 52,3). – És kit segít az Isten? „Dicséret áldozata ad nekem tiszteletet, s aki ezen az úton jár, annak mu-

tatom meg az Isten szabadítását” (Zsolt. 49,23).

b) Istentől várja – a döntő áldást. Reménnyel indulunk. Ez pedig így szól: „Mert tudom, hogy Megváltóm él, s a végső napon felkelek a földről; és ismét körülvetetem bőrömmel, és saját testemben látom meg Istenemet; és magam látom meg őt, és önnön szemem nézi őt, és nem más! E reményen van eltéve keblemben!” (Jób 19,25-27). És bizakodó erőt nyerve indulhatunk az Úr hegyére. – De ki? „Ki mehet fel az Úr hegyére: Ki állhat meg az ő szent helyén? Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta, ki magát hiúságra nem adja, s nem tesz hamis esküt társának. Az ilyen áldást nyer az Úrtól, s irgalmat az Istentől, az ő oltalmazójától” (Zsolt. 23,3-5).

Bef.: Hittel indulunk és Isten erejével győzedelmesen bontakozunk!

2. beszéd: A választottak és a pogányok

(Dogmatikus beszéd: Ki az Úr házanépe?)

Bev.: Az emberiség történelme az Úr, a Teremtő tervének kinyilatkoztatása. Mi volna ennek a történelemnek az alaphangja? Ember teremtetik az üdvösségre. Ember szembeszáll a próba idején, és az Isten átkíséri és hazaviszi a történelem folyamán. – Hogyan mutatkozik ez a valóságban?

1. Az Úr ígéretének a hordozói: a zsidók.

Történelmi képből vetítődik reánk ez az igazság.

a) Isten rajta keresztül őrzi az igaz hitet és az igaz ígéretet. De az egyes ember: Ádám (!) és az üdvösséget hordozó Izrael is eltévelygett. Ezért olvassuk igen gyakran Isten haragvó büntetését. „Vétkeztünk azonban színed előtt, azért adtál minket ellenségeink kezébe, mert az ő isteneiket tiszteltük. Te pedig igazságos vagy, Uram” (Eszter 14,6-7). „Ezért az Úr, az ő Istene Szíria királyának kezébe adá s az megveré őt s országából nagy zsákmányt ejte és hurcola Damaszkuszba” (2Krón. 28,5).

b) Isten benne valósítja és váltja életre a megváltás csodáját. Mikeás fejezi ki legvilágosabban a Messiás születési helyét. „De te, Efráta Betlehemje kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között” mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövő uralkodója, aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott” (Mik. 5,2). – Aggeus a szentélyének helyét. „És megrendítem az összes nemzeteket, és eljő, aki után minden nemzet vágyakozik. És dicsőséggel töltöm be ezt a házat, úgymond a seregek Ura” (Agg. 2,8). – Dániel születésének idejét. „Tudd meg tehát és értsd meg: Ama parancs kiadásától, hogy ismét felépüljön Jeruzsálem, a felkent fejedelemig hét hét és hatvankét hét lesz, és viszontagságos időben ismét felépülnek az utcák és a falak” (Dán. 9,25). – Ez a zsidó nép üdvtörténelmi jellege. Ők tehát hordozói az isteni ígéretnek. – És a többiek?

2. Az üdvösség várományosa minden ember.

Isten mindnyájunk Atyja, és így Isten Megváltó küldése minden ember üdvözítése. – De hogyan is áll ez?

a) Mindnyájan Istentől jöttünk. A teremtés tényével – Atyánk az Isten. „Megmozdul, mint a víz, a hegyeknek lába, mint a viasz, megolvad előtted a szikla, de akik téged félnek, nagyok előtted mindenkoron” (Judit 16,18). – Ide mi emberek is tartozunk.

b) Mindnyájan Krisztus megváltottjai vagyunk. „Új éneket énekelnek: „Méltó vagy (Uram), hogy átvedd a könyvet és feltörd pecsétjeit. Hiszen megölték, de véreddel megváltottál minket Istennek minden törzséből, nyelvből, népből és nemzetből.” (Jel 5,9).

c) Mindnyájan hazatérünk. Természetesen – vágyban. „Ne vesd meg tulajdonodat, melyet kiszabadítottál magadnak Egyiptomból” (Eszter 13,16). Természetesen az isteni kegyelem felhasználásának fokában. Mert: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

Bef.: Választottak a zsidók –az isteni terv hordozására, megváltott minden egyest – az Isten teljes dicsőségének.

3. beszéd: „Nem találtam ilyen hitet Izraelben”

(Mt 8,10) (Erkölcsei beszéd: A Mester dicsérete)

Bev.: A százasos, a pogány római polgár alázatos és hívő kéréssel kopogtat a „Názáreti” lélekka-puján. – A zsidó nép nem élt a pogánnyal és ki is zárta lelkéből a pogányt. – És mit mond a pogánynak a Mester?

1. A választottnak kellene hordoznia a hitet, ezt súgja a Mester egész élete.

„Mi pedig azt reméltük, hogy ő fogja megváltani Izraelt” (Lk 24,21).

a) Küldetésének elsődleges célja – a választott nép hívása. „Küldetésem csak Izrael házának elvezett juhaihoz szól” (Lk 15,24). Azért követelne tőle hitet. De szomorúan kell mondania: „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” (Mt 8,10).

b) De küldetésének kiteljesülése –mindenki invitálása. Ennek előfutama, hogy még testiekben is segíti a pogányt mondván: „Menj, legyen úgy, amint hitted” (Mt 8,13). Mintha állna már a Mester környezetéhez húzó pogányra is az Írás: „Hűsége és szelidsége miatt szentté tette őt, és kiválasztotta minden élő közül. Megengedte, hogy hallja szavát, és bevezette a felhőbe (Sir. 45,4-5).

2. De az üdvözülést keresők lelkéből pattan elő a hit.

Az igazi Istent kereső a lélek mélyén hordozza az Istent és törvényeit. „Ez az a szövetség, melyet ama napok után kötök velük, mondá az Úr: szívükbe öntöm törvényeimet, és elméjükbe vésem” (Zsid. 10,16).

a) A pogány is lát és így hisz. „A tettek beszélnek”. Ő hallott Jézusról és hitt benne.

b) A Mester pedig a bizakodó hitet látva dicséretet mond. A dicséret – gyógyító lett. „És a szolgáló még abban az órában meggyógyult” (Mt 8,13). A dicséret – elismerő és örökké csengő. „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” (Mt 8,10).

Bef.: A hit kegyét kérjük és éljük. – Így velünk lesz és Magához vonz –az égi Üdvözítő.

4. beszéd: Közel az Úrhoz

(Erkölcsi beszéd: Krisztus közelében)

Bev.: Az anyagiasan gondolkodó ember csak időrendi és helyrajzi közelségben szeretne a Mester mellett állni. – Mikor vagyunk lélekben – a Mester közelében? A Mester mellett?

1. Ha Tőle kérünk.

Emberi természetünk lényeges jegye, hogy kérő társulással fordul az ég felé. Ember így határozható meg: az egektől kérő.

a) Minden Istené! „Álljatok meg és lássátok, hogy én vagyok az Isten; Magasztalniok kell engem a nemzeteknek, s magasztalnia a földnek” (Zsolt.45,11). Ember is hozzá tartozó. Sőt bízhat és bízik is, mert Mestere ígérte teljesülés valóságát: „Kérjétek és adnak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak” (Mt 7,7).

b) De az ember emellett személyes lelkével is az Övé és Felé fordul.

2. Ha Belőle élünk.

a) Lelkünk alapvetése: „Megmozdul, mint a víz, a hegyeknek lába, mint a viasz, megolvad előtted a szikla” (Judit 16,18). A szőlőtő példabeszéde szerint: „Én vagyok az szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5).

b) A titkos Kenyér és Bor vételével. „Én vagyok az élet kenyere. ... Aki eszi az én testemet és iszja az én véretem, annak örök élete van és én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,48 és 54). – Kell is kérnünk és vennünk, mert életünk nem a boldogság területe, hanem a küzdelmek helye. „Emlékezzél meg, hogy életem már csak lehelet, és szemem nem lát többé boldogságot” (Jób 7,7).

3. Ha keresztünkkel Vele haladunk.

Jól kell tudnunk, hogy életünk az örök élet keresése... „Keressétek (először) inkább az ő országát (és annak igazságát) és ezeket (mind) megkapjátok” (Lk 12,31). Így életünk útja: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 6,24).

a) Jelezzük – hittel. Mesterünk szavára vállalom.

b) Hordozzuk – reménnyel. Mesterünk ígéretére – a feltámadás reményében hordozom.

c) Diadalmasan éljük – szeretettel. Mesterem szavai és élete szerint – a szenvedéssel telt életet is. Boldogan és szeretettel telítve élem. „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből” (Lk 10,27).

Bef.: Így vagyunk igazán Krisztus közelében.

5. beszéd: „Az Urat nézők”

Bev.: Az alázatosság hangja csendül fel a mai Evangéliumban a százados ajkán. Betege van. Gyógyító Messiást vár. De jövetelének hírére megalázkodva mondja: „Uram, nem vagyok méltó, hogy

hajlékomba jöjj...” (Mt 8,8). – Hátha még tudta volna ez a pogány lélek, hogy a Messiás Maga az Isten Fia, milyen hangon válaszolt volna? Talán rettegve borult volna lábaihoz: ember vagyok... bűnös ember vagyok! Menj ki tőlem Uram!... – A mi házukban is nem egy esetben súlyos beteg fekszik. Erősen sebzett beteg – a **lélekben** beteg. Sajog a fájdalom szívünkben a múlt botlásai miatt. A lelkiismeret bánt. A megbénult tetterő orvost keres... De ki gyógyíthat lelket? Van-e szer, amely itt segít? A patika gyógyszerei csak a test betegségeit segítik gyógyuláshoz. Ki segíthet a lélek fájdalmain? Itt csak az Isten segíthet. Felsóhajtunk! Kérés, bánkódás fakasztotta a kérés hagyja el ajkunkat... Egyszer csak azt halljuk, az Oltáriszentség titokzatos erőiben jön Krisztus.

1. Van, aki eljövételét hétköznapi lélekkel nézi.

Aki nem mélyed el ennek csodás és nagyjelentőségű szemléletében. Ennél nem is lesz mély benyomása a jelenet. Nem rendül meg a lelke a felséges közeledtével. Nem állít virágokat háza ablakába, mert jön a legdrágább Vendég. Nem siet ujjongó léptekkel a közelgő Úr elébe. Itt a hit sekélyes, a szívben nincs alázat és nincsen öröm. Közönyös ajakkal veszi az ilyen ember az Istenember Testét s mintegy kötelezőnek néz mindent.

2. A másik, az értékeli, nagy kincsnek nézi.

Feldobog a szíve. Az Úr jó. Elmélyed ezen gondolatban. Lelkét megvizsgálja, megtisztítja, mint a gazda a házat, ha kedves vendég jön. Magát megalázza, hódolattal siet elébe az érkezőnek. A hely, ahová lépsz, szent. A Legszentebb csak olyan házba léphet, amelyet szentté tett a vendéglátás mély hite, bűnbánata, alázata és örvendező bizakodása. A százados lelke él benne: bízik és elevenen hisz. – Ilyen fogadtatásra a felelete a megérkező Úrnak: „Menj, legyen úgy, amint hitted” (Mt 8,13). – Ez a lelkület vezessen bennünket az Oltáriszentséghez. Ez a bízó lélek, amely rávezet és ráutal, hogy van és adatik segítség. Van isteni jelenlét, mely hatást vált ki belőlem. Belémszáll a Mester lelke és kiváltja belőlem a lélek nevelését is. Az igaz, hogy azonnal nem látszik, de lassanként kiül az arcra, ráleheltek egész életünkre...

Bef.: Szeretettel tekint reátok az Úr, ha hittel és bizalommal, alázattal és szent örömmel nyitjátok szíveteket az isteni Vendég előtt.

6. beszéd: „Kereső lelkek”

Bev.: Krisztus beszédei között, legalább mint alaphangot, majdnem mindenütt megtaláljuk ezt: „Bízzál leányom, hited meggyógyított” (Mt 9,22). Mikor a beteg nő érinti, Jézus feléje fordul s ez az első szava: „Bízzál leányom, hited meggyógyított”. – A mai Evangéliumban pedig csodálkozását fejezi ki a százados hite felett s szavainak erejével meggyógyítja a beteg szolgát. S csodálkozva mondotta: „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” (Mt 8,10). – Krisztusnak ezt a szavát átveszi az Egyház és egyre hangoztatja fiainak: „Menj, hited meggyógyított téged” (Mk 10,52). S mikor az ember mindenre parancsának hallja a hitet; az apostollal együtt így kiáltunk Uratyánkhöz: „Növeld bennünk a hitet” (Lk 17,5).

1. A kereső lelkek között tán fellép egy-kettő, aki azt mondja nektek: „Mit kerestek hitet?”

Itt a Hiszekegy. Lélekben írd alá, szájjal valljad meg és bírod a hitet. Különös beszéd ez. Van ugyan benne mélyen rejlő szent igazság, mert hitet kerestek és hitet nyújt nekem, de úgy érzem, hogy ez más, mint amit én keresek. Lelkemben felzúgnak szt.Pál szavai: „Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a léleké. Hiszen a betű öl, a lélek pedig élet” (2Kor. 3,6). – Jól tudom én azt, hogy az apostol a zsidók formulázta „törvény betűje” ellen szól, de biztos az is, hogy a szavak elfogadása és a lélek mellőzése ellen csendesen – engem is – int. – Krisztus Urunk nemcsak az olyan hitet sürgeti, amely a minden jót adó Krisztus szent tanításának rendszerét adja, hanem olyant, amely alapján életté lett bennem: az odahajló szent készség. Lelkem ugyanis nem nyugszik meg a szenvedésben, ha elmondja a Hiszekegyet, ha meghal édesanyám, a kenyérkereső... ha baj ér... ha nem teljesül a vágyam... ha nem bírom a lelki harcot... ha süllyedni kezdek... ha lecsúsztam az erkölcsi lejtőn... ha nincs erőm magam kivonni mások hálójából... ha nem bírok erősen megállni a kísértések idején... akkor nem elég a Hiszekegy elmondása. Egyedül nem enyhít, nem segít ilyen bajaimban sem. S Krisztus betegeit csodálatosan meggyógyította. Én nem csodát keresek, én csak segílyt, kegyelmet.

2. A keresők második része jó helyre megy, Krisztushoz siet.

Ellesem a beteg hitét, amint közeledik és elsajátítva követem, mert gyógyulást várok. – Ránézek a beteg asszonyra, ránézek a beteg emberre, ránézek az ördögös fiát gyógyítani akaró emberre, ránézek

a századosra, s ezek valami mély, a **lélekben élő hit** sugarait lövellik reám. Ez az **élő hit feltételezi**, nélkülözhetetlen alapul tudja, hogy az Isten Fia felé közeledik az ember, de a szent elfogadás mellett **behódoló készség, átítatott szeretet**, bizakodó remény is villan a lélek szentélyében. Itt az értelem áldozatos odahajlása mellett az akarat készsége is hódol az Úr Krisztus előtt. Még akkor is, „ha esetleg a tömeg” nem érti, sőt elítéli. – Ezért több az egyszerű elfogadásnál. Nem mozog a szájuk, nem beszélnek, hanem a lelkük azt suttogja: Hozzád tapadok, Te segíteni tudó, Te felettem álló, engem is teremtő, rólam is gondoskodó Krisztus. Beléd helyezem reményemet, Beléd kapcsolom életemet, Eléd tárom bajaimat és bízom, hogy Te meg nem vetsz, el nem hagysz, el nem taszítasz. – Mintha síró özvegyet vagy gyermeket látnék, ki elém jön és azt mondja: éhezem, és te kenyeret hordasz a zsebedben... fájnak a tagjaim, és nálad orvosszerek vannak... üldöznek, és benned megmentőmet remélem... Itt vagyok és kezdedbe adom életemet s bízom, hogy nem lesz lelked eltaszító, segíteni fogsz... – Az én lelkem is megindulna, ha látnám ezt a bizalmat, amellyel a szenvedő lélek hozzám közelít. Pedig mi egyszerű emberek vagyunk. Az pedig így szól a mi Atyánkról: „Ha tehát ti, bár rosszak vagytok, tudtok jót adni fiaitoknak, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle” (Lk 11,13). „Tudja a ti Atyátok, hogy ezekre szükségeitek van” (Lk 12,30). „Ha tehát ti, bár rosszak vagytok, tudtok jót adni fiaitoknak, mennyivel inkább tud mennyei Atyátok az őt kérőknek!” (Mt 7,11). – S az Isten? A Káté ezerszer ismétli, hogy az ember az Isten képmása. Én megfordítom nektek és azt mondom: az Isten az ember modellje. S ha az ember, a másolat megindul az ember bizalmára, akkor természetes, hogy ezt teszi Krisztus, az Isten is.

Bef.: A hit erőt ad. A hit csodákat művel. De nem az a hit, amely csak tételt fogad, hanem az a hit, amely életét kapcsolja Istenhez és életté teremt magában a hit szent igazságait. – Bízom! És ha nem is jön hozzád az édes Üdvözítő mondván: „... ilyen hitet nem találtam...”, akkor is érezni fogod az életben eme tétel mondását: „A te hited megszabadított téged.”

7. beszéd: Akik az Úr örök útítársai

(Erkölcsi beszéd: A Krisztussal élés kegye)

Bev.: A Mester lelkéhez legközelebb férközött szt. János, mert az élete tükrözte az érintetlen, tiszta férfi életét. Életünk zarándoklásában mi is azt óhajtanók: bár mellettünk volna állandóan az égi Mester... Kérdeznék kérdezzük: elérhető-e, hogy állandó kísérőként szegődhessünk az égi Mesterhez? – A tanítványokra gondolj! János apostolra gondolj! Megtanulod, hogyan lehetsz a Mester örök útítarsa. – Mi tehát a módszer?

1. Engedj a hívó szónak és kövesd a Mestert!

Nem néma Ő, hanem beszédjével hívó. Hívta tanítványait. Lássuk feleletüket.

a) Ezt tették tanítványai: hívta a Mester, és ők követték hívását. „Másnap, mikor Galileába akart menni, találkozott Fülöppel. „Kövess engem”, mondta neki Jézus... Fülöp találkozott Nátánáéval és közölte vele: „Megtaláltuk azt, akiről Mózes törvényében és a prófétáknál szó van: a názáreti Jézust, József fiát” (Jn 1,43 és 45). – És a százados? A látott csodajelek útján hívta a Názáreti, és hittel csatlakozott a pogány... Biztos, hogy állandó követője lett...

b) És tarts ki mellette életed minden mozzanatában. – A tanítványok Vele éltek, de a Kereszt láttára megtorpantak... „Erre (a tanítványok) valamennyien elhagyták és elfutottak” (Mk 14,50). De ne ítéld felettük! „A lélek ugyan készséges, a test azonban gyöngye” (Mt 26,41). Figyeld azt, hogy mindegyik életét adta Érette. Így lettek örök útítársak.

2. És légy egyike a tiszta apostoloknak.

De egyformán tapadtak-e a Mester lelkéhez? Szerető lelkükkel egyformán törtek a Mesterhez, de a tisztaság birtokosa hasonlóbb a Mesterhez.

a) Jánosról ezt írják: „Tanítványai közül egyik, akit szeretett Jézus, ott nyugodott Jézus keblén...” (Jn 13,23). Ez az utolsó vacsorán történt.

b) Jánost még a Keresztfán is kitünteti a Mester. Reá bizza Édesanyját. „Aztán a tanítványhoz fordult: „Nézd, ő a te anyád!” (Jn 19,27).

c) János ezért zengi állandóan a szeretet himnuszát... Lelke legközelebb volt a Szeretethez és azért ő vette át legjobban a Szeretet tüzét... Azért hívták a Szeretet apostolának.

Bef.: Közel, közelebb, legközelebb a Mesterhez! Mi ennek az alapja? Távolodás, ütemesebb távolállás és legerősebb elszakadás a földtől! És ennek alapja? A szeretet kegyelmének vétele, amely az isteni Szeretethez fűz bennünket!

8. beszéd: A boldogságot kereső ember útja

(Erkölcsi beszéd: A Mester kisugárzó ereje)

Bev.: Végül is találkozást keresünk égi Mesterünkkel. De tárgya ennek a boldogság. És ha igen, mert azt keressük, akkor miben áll ez? Személyes boldogság? Önmagam akarok és tudok boldogulni? Vagy az örök Személy adja a boldogságot? Kivel kell találkoznom, hogy a boldogság valamelyik fajtát birtokba vegyem?

1. Leprát gyógyító Mesterrel.

a) Nem testi ez a találkozás és gyógyítás! Ez kisebb jelentőségű. Múlandó – múlandó kezeléssel!

b) Lelki találkozás és gyógyítás! Itt dalold a zarándokok dalát. „Szememet a hegyekre emelem, onnan jó az én segítségem. Az Úr ad nekem segítséget, ki az eget és a földet alkotta” (Zsolt. 120,1-2).

2. Lelki hitet ébresztető Mesterrel.

a) Felfigyelve járj! Itt dalold: „Örvendeztem, mikor azt mondották nekem: az Úr házába megyünk. És lábunk már itt áll udvaraidban, Jeruzsálem!” (Zsolt. 121.1-2). Itt az Úr felelete: „...ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” (Mt 8,10).

b) A hit kegyelmével. Itt énekelj: „Te Deum laudamus!”

3. A beteg zarándokot erős utassá teremtő Mesterrel!

a) Erőssé tesz a Mester. Itt dalold: „Szeretlek Uram, én erőm! Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm; én Istenem, segítségem, kibem reménykedem. Oltalmazóm, megmentő szarvam, ki fölemelsz engem” (Zsolt. 2-3). Itt az Úr felelete így szól: „Én, Jézus elküldtem angyalomat, hogy tanúságot tegyen ezekről az egyházakban. Én vagyok Dávid gyökere és sarja, a tündöklő hajnalcsillag” (Jel. 22,16).

b) Biztos zarándokútra segít a Mester. Könnyörögve dalold: „Oktass engem, Uram, törvényeid útjára, hogy mindenkor csak azt kutassam. Adj értelmet, hogy törvényedet vizsgáljam, és teljes szívemből megtartsam” (Zsolt. 118,33-34). És ez a válasz így fog hangzani lelked mélyén: „Eligazitlak a bölcsesség útján, és vezetlek az igazság ösvényein” (Péld. 4,11). Mert jól jegyezd meg a Bölcs szavait: „Hisz a férfiu útjai az Úr szeme előtt vannak, és Ő minden ösvényét szemmel kíséri” (Péld. 5,21). – Nem feltűnő mindig dalról szólni az Istennek? Miért? Mert az emberi hang, gondolat a lélek szülöttje. Valami módon végnélküli vonalon pihen. Olyan, mint a szülője. Járja az étert és el is fogható. Ha az Istenhez jut, akkor még inkább végnélküli.

Bef.: Daloldj! Vigadj! Muzsikálj! Ha így járja a boldogság útját a föld embere, akkor Isten országának földjét tapossa a szent zarándok. – Lám! Találkoztál a Mesterrel, és boldogságra hangolódott az egész életed!

*

Ez a beszéd ráépíthető J. Bunyan meséjére: „A zarándok útja”. A „félénk”, a „bizalmatlan” és a „keresztény” indul a zarándok útra. A „csodakastély” oroszlánjaitól ijedten fordul vissza a két első. De a bizakodó keresztény (a biblia tekercsének hordozója) bátran megy és célt ér, mert lelkét tisztává tette a bánkódó ima, lelkét hittel telítette az isteni Ige, és így erőssé erősödött és boldogságot talált a zarándok.

*

9. beszéd: A boldogság találás valósága

(Erkölcsi beszéd: Az élet tartalma) (Ez a beszéd az előzőnek tárgyi elgondolásban való fejtegetése)

Bev.: Járom az élet útját és keresem az életnek boldogságnak nevezett elrejtett kincseit. Hol található és miképpen élvezhető a boldogság öröme? Keresésére indulva kérdezve kérdezhetek.

1. Talán a tárgyakban találok?

Nézzük előbb a tárgyakat...

a) A nagy világ szépségeiben? Erdők, mezők, csillagos égbolt, otthon kincsei, aranyok... Mik ezek? Múlandó, átfutó kincsek ezek. Jól mondja a Prédikátor: „Kerteket és ligeteket rendeztem be, és mindenféle gyümölcsfát ültettem azokban... marhacsordáim és nagy juhnyájaim voltak, több, mint

bármelyik elődömnök Jeruzsálemben... Ezüstöt és aranyat gyűjtöttem magamnak, királyok és tartományok gazdagságát... Amikor azonban néztem műveimet, valahányat kezem alkotott, és a fáradságot, mellyel oktalanul törtem magamat, láttam, hogy az egész csak hiúság és szélkergetés, és nincs marandó a nap alatt” (Préd. 2,5; 7-8 és 11).

b) A nagy világ tudásában? És a tudás és ember alkotta művészet? Mik ezek? Földi kincsek, rejtett törvények kutatása és értelmezése. Fenséges munkák... Ámde csak felületről mélységbe szálló törtétesek, azonban teljeset nem alkotnak. Erre utal a Prédikátor is mondván: „Majd arra tértem, hogy szemléljem a bölcsességet, meg az esztelenséget és a balgaságot. (Micsoda, mondtam, az ember, hogy követhesse a királyt, az ő Alkotóját?) És láttam, hogy a bölcsesség előnyösebb ugyan a balgaságnál, akárcsak a világosság a sötétségnél. A bölcsnek ugyanis szeme van a fején, a balga pedig sötétben jár. De láttam azt is, hogy egy vég éri mind a kettőt... Rájöttem arra, hogy ez is csak hiúság! Mert a bölcsnek emlékezete éppúgy nem marad meg örökké, mint a balgáé... A bölcs meghal, éppúgy, mint a balga!” (Préd. 1,12,15 és 16).

c) Vagy a felém örvénylő testi élvezetekben? Bacchus szőlőnedűje és Venus rózsáligetei? Mit adnak? Zsongító örömhullámot, amely egyik írónk szerint „Bűnös ajkak csókja mögött kígyómérget rejteget”. Itt is a Prédikátor szavára hallgass; amit a Példabeszédek könyvében olvashatunk: „Ne vess ügyet a csalfa nőre, mert az idegen nő ajka méztől csepeg, és ínye olajnál is simább, végül azonban keserű, mint az üröm, éles, mint a kétélű kard” (Péld. 5,2-4). A Bölcs is ezt tanítja: „Ne barátkozzál táncosnővel és ne hallgasd, hogy el ne veszítsen művészetével!” (Sir. 9,4). Sőt Izaiás is erről ír: „Citera és hárfá, dob, fuvola és bor van lakomáitokon, de az Úr cselekedetére nem néztek, és kezének művével nem gondoltok!” (Iz. 5,12). „Akinek füle van, hallja meg” (Mt 11,15).

2. Talán önmagamban?

Itt már a személyek világához jutok. – Még a bűnös élvezeteknél említett személyek is csak esz-közök az élvezetre. Tehát magamban találok és magamból meríthetem?... De ki vagyok én? – Íme, itt már a személy a döntő.

a) Csak olyan valaki vagyok, aki nem forrás, hanem gyűjtő tartály vagyok. Tehát mástól és kívülről jövén – én kapok. De mit és kitől? Itt rejtőzik az a gyökérszék, **ami** és **aki** az én boldogságomnak alapja.

b) Csak olyan **valaki** vagyok, aki felhasználva értékesítek. Valamiképpen – életdinamó, amelyet perdít titokzatos erő, de amely nem magát perdíti a „perpetuum mobile” lendületével. Elhalhat az indító és kifogyhat a hozott energia, és így leáll az ember boldogsága.

3. Mindenesetre – az Istenben. Itt már teljesen a Személy világához jutottam.

a) Tőle mindenem (tárgyi adottságok! Creatio!).

b) Tőle belső lendületem (dinamika!).

c) Tőle – kegyelmi életerőm (supernaturalia!).

Bef.: Járom az élet útját, és végül az örök Személyben, az Istenben megtalálom életem boldogságát!

*

Ez a beszéd ráépíthető Maeterlinck „Kék madár” című színdarabjára. Mitil és Titil, a két kis gyermek a boldogság keresésére indul. „Kék madár” szimbolizálja a boldogságot. Az egész világot, sőt a túlvilágot is bejárják érte és sehol sem találják... Végül is az otthon csendjében lelnek reá. – Szentbeszédben való felhasználásnál a földi otthon mellett – z örök otthont kell kipontozni. Itt látom színről színre az Istent, az örök **Személyt**, akinek ölen éli boldog életét az emberszemély.

*

– Szólhatnánk azután – az **egyéni** szolgálat kiszélesítésével! – az **Egyház** küldetéséről is, amelyben a **szociális szolgálatát** fejtegetnök. Jól esik a híveknek, ha azt hallják, hogy az Úr Egyháza az Úr irgalmasságot gyakorló példájának valóságos követője. – Az első beszéd csak bevezetés jellegű. Dogmatikus tartalmával előfutamat akar adni arra, hogy az Úr Egyszülöttjének földi élete szociális szolgálatban is kimagaslott és így a hivatalos szolgának, a papságnak ebben a vonatkozásban is példát adott és így kötelességet rótt rájuk.

1. beszéd: A hegyről jövet

(Dogmatikus beszéd: Az Ige testté lett)

Bev.: Költők és eszményien gondolkodó íróknak kedves barátaik a hegyek. – Ottokár püspök olyan himnuszt ír a Pilisről, hogy márványba kívánczik minden sora. – A hegyek és ormok azért kedvesek előttük, mert egek felé meredő sziklacsúcsaik az Isten felé lendítik a gondolkodót. Sőt az emberi képzelet az egek világát is a magasságokban keresi, ahonnan várja az egek Urát. Engedjük meg magunknak azt a nagy lépést, hogy az Írás szavait a „hegyről jövet” címet átértékelve úgy értelmezzük, hogy Krisztus földreszállását és földi életének mozzanatait tegyük beszédünk tárgyává. „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jó az én segítségem” (Zsolt. 120,1).

1. Nagyon természetes, hogy az Írás mai szövege csak külső mozzanat és csak figyelmeztető arra, hogy: **az Úr Jézus Krisztus, a mi Urunk az örök otthonból földre szállva emberré lett.**

a) A Galileai Mester életének első földi állomása **Bethlehem**. Ennek az életállomásnak égi a kísérete, mert nem szakad el az égtől az, aki az égnek és a földnek az Ura. Az égi kíséret fényes éneklő kísérete annak a néma gyermekségnek, amely önmaga nem hirdeti valóságát. „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke és jóakarátú embereknek!” (Lk 2,14).

b) A templomban való **bemutatás** azonban már sok mindent feltár. Simeon próféta ajkán felcseng az öröme: „...Hiszen már látták szemeim az üdvösséget...” (Lk 2,30).

c) Az Úr templomában való **bemutakozás** alkalmával csendülő szava még többet mond: „... Miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy Atyám házában kell lennem?” (Lk 2,49).

d) Majd mikor alázattal meghajtja fejét János **keresztése** alá, akkor az a szó hangzik az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem” (Mk 1,11).

e) A **megkísértésénél** isteni hatalma mutatkozik. „Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten ajkáról való” (Mt 4,4).

2. Nyilvános működése isteni erőket árul el.

a) Apostolainak vallomása, és az Úr felelete. – Péter szavai: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia” (Mt 16,16). Jézus felelete: „Boldog vagy Simon, János fia! Nem test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám” (Mt 16,17). – Végül halált vállaló lélekkel felel a hivatalos kérdésre, amely személyét illeti. A kérdés ez: „Esküvel kényszerítlek az élő Istenre: mondd meg, te vagy-e a Messiás, az Isten fia?” (Mt 26,63). – A felelet pedig így cseng: „Én vagyok, Mondom azonban nektek: Látni fogjátok egykor, hogy az Emberfia ott ül a Mindenható jobbán és eljön az ég felhőin” (Mt 26,64).

b) Legnagyobb isteni hatalma a dicsőséges **feltámadása**, amelyről szt. Pál így nyilatkozik: „Ha pedig Krisztus nem támadt föl, hiábavaló a mi igehirdetésünk, s hiábavaló a ti hitetek” (1Kor. 15,14). – Mi mindez? Az ég a földre szállt. Szent hittételünk: Jézus Krisztus Megváltónk, az Istennek megtestesült Egyszülöttje.

3. A szeretet tényeit gyakorolja az Úr.

a) A Mester egyik alkalommal azt mondja önmagáról: „Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem. De ha azokat cselekszem, és nem akartok hinni, **higgyetek a tetteknek**, hogy végre lássátok és elismerjétek: az Atya énbennem van és én az Atyában” (Jn 10,37-38). – Mintha azt hirdetné, hogyan cselekedhetnék csodatetteket, ha nem az Úratya nevében és erejével működnek.

„Ha másképp nem, legalább tetteimért higgyetek” (Jn 14,11). – Arra is reá kell döbbernünk: „...minden jó fa jó gyümölcsöt terem” (Mt 7,17). – Azt sem szabad felednünk, hogy Mesterünk ajkán csendült az éhező nép láttára a részvétnek hangja: „Sajnálom a népet” (Mt 15,32). – Végül tudnunk kell az Írás szent szavait, amelyek így írnak a Mesterről: „...ahol csak megfordult, jót tett és meggyógyította az ördögtől megszállottakat, mert vele volt az Isten” (Ap.Csel. 10,38). – Mindezt azért mondom, hogy felhívhassem mindnyájunk figyelmét arra, hogy a Mester földi élete a szeretet gyakorlása, és a szeretet túlaradó gyakorlása az ő isteni küldetésének áldozatos teljesítése.

b) Ennek a szeretetnek sugárzása a **tanító munka**, amely a földi családtól való elszakadás áldozatával teljesíthető. Hosszú három év ez, amely idején elhangzott ez a mondat is: „A rókának odúja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtania a fejét” (Lk 9,58).

c) A tanító munka mellett a betegekhez, a szenvedőkhöz, a halottakhoz való **gyógyító leereszkedés** jellemzi a Mester életét. Olyan fokú szeretet ez, amely az emberi érzés fellobbanása után az **isteni erőt** állítja a **csodatevés** szolgálatába. – A szeretet egyetemlegesen a jóság és a nemes lelkiség gyökérzete, de a végletekig feszülő és csodatevésben érvényesülő isteni szeretet a Szeretet

földreszállásának szent jele. „Akkor majd megnyílik a vakok szeme, s a süketek füle nyitva lesz; ug-rándozik majd a sánta, mint a szarvas, és megoldódik a némák nyelve” (Iz. 35,5-6) – mondja az Írás. Mesterünk élete ennek a megvalósítója, és így Mesterünk Személye a földre szállt isteni Követ szent Személye.

Bef.: Végül a mai Evangélium szövegére gondolok. Itteni cselekvése – a szeretet szolgálata. **Ezt** követeli Egyházától és Egyháza minden tagjától a Szeretet. Ne lakozzunk magas fellegvárakban, ha-nem szálljunk le a szegény pinceodvakba és a szenvedők világába.

2. beszéd: A kitérő karok

(Erkölcsei beszéd: A segítség lélektana)

Bev.: Amikor az ember életét képben akarnók megrajzolni, akkor talán két egymásutánt kellene megfesteni. Az egyik: egek felé tárulnak a karok, hogy ajándékot vegyenek a kezek. A másik: kinyílnak a markok, hogy szórhassanak a kezek. – Hogyan van ez ember életében?

1. Egek felé tárulnak az emberi karok.

Az ember függését érző lény. „Vajon kérkedik-e a fejsze azzal szemben, aki vág vele? Vagy nagy-zol-e a fűrész azzal szemben, aki húzza?” (Iz. 10,15). Tudja, hogy Istentől vett mindent, amije van és tudja, hogy Tőle kell vennie, amire szüksége lesz. „Akik az Úrban bíznak, új erőre kapnak, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem fáradnak ki, járnak és nem lankadnak el” (Iz. 40,31).

a) Kéri – az ég áldását a földiek birtoklására és gazdagodó vételére. A föld termése Isten áldásának eredménye. „...jót cselekedett: az égből esőt és termékeny időt küldött számukra, s bőven adott eledelt és szívderítő italt” (Ap.Csel. 14,17). – Ezért kérjük reá áldását (búzaszentelés).

b) De kéri a lélek megáldását is. „Kiáltás hozzám és én meghallgatlak, és nagy és megfoghatatlan dolgokat adok neked hírül, melyeket nem ismersz” (Jer. 33,3). – Kifejlődésének ajándékait. Mit akar az egektől kérő?... Mit akar a „Rorate” embere?... Az Atya áldását fia számára. Ez a „karok” tárulásá-nak célja.

2. Hogy égi erőt oszthassanak emberi kezek.

De csak azt kéri és várja, hogy birtokoljon? Miért hozott égi kincseket a földre a Mester? Elsősor-ban, hogy elégtételt adva Istennek, embertestvéreket gazdagítson. Mit hozott tehát?

a) Mindenekelőtt lelkieket (megváltást, újjászületést, kegyelmi életet, örök életet).

b) Másodsorban testi segítséget (betegeket gyógyít, kenyeret szaporít, szegényeken segít). „Kö-nyörületre indulva feléje nyújtotta kezét, megérintette és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg!” (Mk 1,41). – És miért tette ezt másodsorban? Hogy papjait ilyen adakozó szolgálatra ránevelje. Az ember-nek és különösen a papnak úgy kell élnie, hogy a vett javakat a földön kell értékesítenie (talentumok példája!)

c) Amit égből kapott, azt a föld embereinek kell osztania. „Megnyitja tenyerét a szegényeknek, és kinyújtja kezét a szűkölködő felé” (Péld. 31,20). – Nézz csak paptestvér az égi Mesterre! Minden te-vékenysége a lelkiekre terjed ki, de a testieken át érvényesíti. Per materialia ad spiritualia! Mi ez? A kezek szétnyílása, hogy szórják a testi-lelki birtokállományt.

Bef.: A két képet – valósággá kell tenni! Kérem az eget, hogy szolgáljam a földet!

3. beszéd: Az Egyház szociális küldetése

(Történelmi beszéd: Egyházunk cselekedetei)

Bev.: A főparancsolat második része imigyen szól: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mk 12,31) Ezzel azt jelzi az Úr, hogy a szeretet parancsát terjeszd ki mindazokra, akik szenvedés, vagy szegénység miatt terád szorulnak. Jézus szent Egyháza olyan kötelezőnek érezte és érzi ezt a paran-csot, hogy Mesterére nézve felfigyelt szent példájára és hűségesen követte és követi szociális feladatá-nak teljesítését.

1. Előljárt példával az Úr.

a) Életének – szegény keretével. Betlehem... Názáret... És később? „A rókának odúja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtania a fejét” (Mt 8,20).

b) A szegények szeretetében. Kik voltak környezete? Halásznépek (apostolok!). Szegények. Őró-luk mondja: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,3).

c) A szegények gyámolításában. Megindulva látja a szegényeket. „Sajnálom a népet...” (Mt 15,32).

2. Hogy hűségesen kövesse földi jegyese.

Ki ez? Az Egyház. „...mert a férfi feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak: ő ugyanis Testének Megváltója. Amint tehát az Egyház Krisztusnak van alárendelve, úgy az asszony is mindenben férjének. Férfiak! Szeressétek feleségeteket, amint Krisztus is szerette az Egyházat” (Ef. 5,23-25). – És kik ennek vezetői? A papság. „Te Péter vagy. Erre a sziklára építem Egyházamat” (Mt 16,18). – Mi tehát az ő kötelessége?

a) Az igénytelen szegénység. Ősegyház példája. A szegénység rendjeinek példája. Előttünk legyen: „Az embereket add ide nekem...” (1 Móz.14,21).

b) A készséges kenyértörés. „Tegy jót barátoddal még halála előtt, erődhez képest nyújtsd ki kezdet és adj a szegénynek” (Sir. 14,13). – Elítéli a zsugorit. „Nem adtál vizet a fáradtnak s az éhestől meztagsadtad a kenyeret” (Jób 22,7).

c) A szegényekhez való állandó odahajlás. „Ha tehát ti, bár rosszak vagytok, tudtok jót adni a fiatoknak, mennyivel inkább tud mennyei Atyátok az őt kérőknek!” (Mt 7,11). Testiek után – lelkiekben. Követve a Missziót, aki a lelkiélet szolgálatát is végzi mondván: „Én szomjazónak ingyen adok az élő vizek forrásából” (Jel. 21,6).

Bef.: Végül kérdezhetjük, hogy teszi-e ezt az Egyház? Az Ősegyház – szemmel láthatóan. A középkori és újkori Egyház – nem mutatja. Talán ezt is mondhatnók: ez túlzottan eltolódó történelmi elfordulás... Lehet. – De nézzünk csak körül az iskolák, kórházak és menhelyek birodalmában. Honnét eredtek? Kik voltak alapítói? Eredetük lélekben Krisztus tanítása. Alapítóik valóságban Krisztus hű követői! Az a hűséges nép és áldozatos pásztor, aki templomot emelt az Istennek, iskolát, kórházat, menhelyet épített a tudatlannak és elesettnek. Áldott legyen az építők lelke és az áldozatos orvosok, apácák, papok élete, kik életüket is feláldozták a szenvedő emberekért. – A legújabb Egyház újból idekerült. Szegény, de gazdag a lelke. A történelem forog és embereknek más és más helyzetet teremt. De egyet sohasem változtathat meg az Egyház: szolgálja Mestere példáján a szegények ügyét. Ez a parancsa és ez a kötelessége!

4. beszéd: A leprás házak

(Történelmi beszéd: Az Egyház beteggondozása)

Bev.: Ma az Írás szent szövege után nyissuk fel – a történelem könyvét, és kérdezzük: követte-e az Egyház égi Mesterének példáját?

1. Szolgált a betegek testi életének megmentését.

A történelem azt mutatja, hogy a szamaritánus példabeszédén indult meg az intézményes betegkezelés.

a) Az Egyház alapította. Ezek a „szeretetházak”, kórházak, „leprás házak”.

b) Az egyháziak szolgálták. Szentek (szent Erzsébet!). Rendek (Irgalmasok...).

2. De mindenekfelett szolgált az elesettek ügyét.

De a lélek szolgálata is szerepelt.

a) Szamaritánusként vitte hozzájuk – a Mestert. – Templomok, kápolnák épültek!

b) Örök kíséreként állította melléjük – a szenvedő Krisztust! A tanító Egyház állandóan hirdette a Krisztust! A szenvedőt és a megváltót...

Bef.: Becsukom a történelem könyvét. De kinyitom az élet könyvét. Így van-e most is? – Ha igen – Istennek hála! – Ha hiába van – Isten gyógyítsa!

*

a) Ez a beszéd reáépíthető a leprás házak, „régis és ősi házak” csodálatosan áldozatos életére. Annak színezése magyarázza az önfeláldozók szeretetét. Miért mindez? – Krisztusért!

b) De ugyancsak reáépíthető arra a tapasztalati tényre, hogy bármely falunk, vagy városunk területén látható intézményeink eredete legtöbbször egyházi eredetű. Miért mindez? – Krisztusért! – **Alkalmazás:** ez lehetne: az Egyház mindig és most is szociális szeretettel dolgozott és dolgozik a szegényekért.

c) Felhozható H. Victor „Nyomorultak” című regénye, amely színesen színezi és ostorozza a főpapi palota nagyságát és a kórház kicsiségét... De örömmel regisztrálja, hogy ezt maga a szent püspök nehezményezi és változtatja.

*

– Majd szót lehetne emelni a **lélekbéke** kérdéséről.

1. beszéd: **Mit akar az ember „béke vágya”?**

(Erkölcsei beszéd: Békevágyunk!)

Bev.: „Katonasor az ember élete a földön” (Jób 7,1). Ez azt jelenti, hogy harcot kell vívnia, hogy győzelmes legyen benne a lélek igényeskedése. – De a harc nem lehet öncél. A lélek diadalmas életért küzd az ember. – Kérdés tehát:

1. **Elpihenő nyugalmat keres a lélek?**

Az emberi lélek valójában tevékenységre teremtett.

a) Előretör a testi élet. Alapjában igen jó és szent. De arra ügyelni kell, hogy el ne hallgattassa a lélek igényes áhítozását.

b) Előretör a lelki élet. Értelem... akarat... szellemi törtetés – égiek felé. Szent és nemes mindez. De itt is tudni kell: a földön élünk, lelkünk a test házának lakója. Nem letörni, hanem értékesen átértékelnünk kell a test energiáit! – Az élet tehát nem pihenést diktál. De kutassunk tovább, mit akar?

2. **Tevékeny kiteljesülési lehetőséget.**

Az emberi élet lehetőségek halmaza.

a) A lehetőségek kifejlesztése – első feladatunk. Itt az erőfeszítés harcra munkája vár reánk! Az egész élő világ erőfeszítéssel alakul (sejtrobbanások!).

b) A kifejlett erők értékesítése a második kötelességünk. Itt arról van szó, hogy amit birtokolunk, azt érvényesítsük! Itt már analógia lehet a csendes napsugár is! Finoman hat kémiai és élettani is... Az emberi élet fejlettebb alakja így érvényesítse erejét szintén.

Bef.: Inter arma silent clausae. De a megszeretett életpompában – dalra zendülnek a boldog emberi ajkak...

2.beszéd: **Dona nobis pacem!**

(Erkölcsei beszéd: A béke vágya)

Bev.: Békét akar az ember, ha diadalt aratott a lélek. Az emberi élet harca lehet – előkészület, de az emberi élet belső tartalma – a boldogságosan élvezett béke... Hol kell annak jelentkeznie?

1. **Egyéni életünkben.**

Van ebben anyagi vonatkozás és szellemi kitérülés.

a) Az anyagi vonatkozású élet békéjének lényege: biztosított munka lehetősége. Erőfeszítések érvénye. A kenyérszerzés lehetősége. A családfenntartásnak öröme.

b) A szellemi élet békéjé – a lélek feszülésének határtalansága biztosítja. Tanulhatok! Diadalt arathatok! – Mindez azután a lelkiek vonalán az egek világáig tolóthat...

2. **Közösségi kapcsolatainkban.**

Az ember élete közösségi keret. Ebben is a szeretet békéjének kell uralkodnia.

a) Magunk mindenkitől kapunk.

b) Magunk mindent adjunk.

c) Ez a kölcsönösség a szereteten érvényesül és így lelki békét teremt.

Bef.: Ha bennem és embertestvéreim együttesében belső a béke, akkor boldogságot teremthetek minden ember a lélek szentélyében.

3. beszéd: **„Boldogok a békességesek!” (Mt 5,9)**

Bev.: Az Evangélium szava szól erről a kérdéstről a nyolc boldogság során. – Mert: „ők Isten fiai” (Mt 5,9). – De hol kell a békét megszerezni?

1. **Magunkban kell először megszereznünk.**

Mi ennek a lényege?

a) Temetessék minden ami bűn.

b) Díszítsessék a lélek szentélye.

c) Isteniessék az ember lelki élete.

2. És másnak lelkében is meg kell teremtenünk.

Ennek a teremtő sodra is a szeretet.

a) Látni mindenki benn a jót.

b) Szolgálni másban a jót.

c) Emelni mindenki benn a jót.

Bef.: Így lehet megszerezni és így kell birtokolni a békét!

4. beszéd: De ennek ára – az áldozat

Bev.: Hogyan szerezhető meg a lélek szentélyének békéje? – újra kérdezzük.

1. Magunk túlzott igényeinek fékezéséről van szó.

a) A túlzott igény a lélekbéke felzavarása.

b) A megelégedettség a lélekbéke gyökérzete. Különösen, ha tudom, hogy minden Istentől jó.

2. Mások lelkében a szeretet tüzeit fellobbantja.

Mások lelkének boldogítása is az én feladatom.

a) Lehet ez – kötelességszerű feladat (családban, hivatalban stb.)

b) Lehet ez – a szeretetből fakadó feladat (ez mindenkivel szemben kötelező).

Bef.: Igénytelen megelégedettséggel és mások felé táruló szeretetáramlással.

* *

Beszédláncok

Ez a láncsor a következő gondolatkörből meríthetne: „A **csodák** mibenléte”. – Itt igen röviden adnánk – **főként címekben** – a tervezetet, amelyből bőségesen és egyéni lélektartalmának megfelelően választhatna a szónok (természetesen a hallgatókat is különösen figyelemre méltatva!). – Lássuk most ezeket.

I. beszédlánc címe: A csoda mibenléte?

1. beszéd: **Törvények alkotója az Isten**

2. beszéd: **Törvények irányítója az Isten**

3. beszéd: **Törvények uralmát biztosítja az Isten**

1. Isten a döntő.

2. A törvény pedig engedelmeskedő.

II. beszédlánc címe: A csodatevő Krisztus hatalma

1. beszéd: **Hatalom a földön és a törvényben**

2. beszéd: **Hatalom a lelkeken és eseményeken**

3. beszéd: **Hatalom az örök élet területén**

*

III. beszédlánc címe: Kik szólnak az Isten nevében?

1. beszéd: **Akik Isten szerint élnek**

2. beszéd: **Akik Isten törvényeit hirdetik**

3. beszéd: **Akik Isten erejével cselekszenek**

*

IV. beszédlánc címe: A test „poklosai” és a lélek „poklosai”

1. beszéd: Melyik nagyobb?
2. beszéd: Krisztus isteni hatalmával gyógyít
3. beszéd: Krisztus papjai – isteni hatalom erejével – lélekpoklosokat gyógyítanak

*

V. beszédlánc címe: Az Úr népének meggyógyulása

1. beszéd: A „vakok” – látnak
2. beszéd: A gyengék – megerősödnek
3. beszéd: A bűnös poklosok – megtisztulnak
4. beszéd: A lélethalottak feltámadnak

*

– Ugyancsak kis láncsorba lehetne fogni **látszólag széteső**, lényegében azonban tartalom mélyén rejlő **tételeket**. – Lássuk most egyenként, s gondoljuk át, hogyan függhetnek valamiképpen egybe.

I. beszédlánc címe: Krisztus – a Messiás

(Dogmatikus sorozat)

1. beszéd: Hirdeti – az angyal a Szent Szűznek
2. beszéd: Hirdetik az apostolok
3. beszéd: Tanítja magáról – a Mester
4. beszéd: Éli a Messiás életét – a Küldött

*

II. beszédlánc címe: „A lelkibetegek és a Mester”

1. beszéd: Látja a lélek baját
 1. Isten szeme mindent lát,
 2. A lélek szentélye is teljesen tárt.
2. beszéd: Szánja a lelkibeteg helyzetét
 1. Fáj neki a lélek küzdelme.
 2. Erőt ad a győzelemre.
3. beszéd: Szánja a lelkibeteg nyomorát
 1. Megbocsátja a bűnöket.
 2. És így elcsendesíti a lelki szenvedéseket.

*

III. beszédlánc címe: A lelkibetegek és az Egyház

1. beszéd: Feltárul előtte a beteg lelke
 1. „Mutasd meg magadat a papnak”.
 2. A gyónási feltárás.
2. beszéd: Gyógyírt hoz a beteg számára
 1. Isteni igével hangol.

2. Kegyelmi erővel gyógyít.

3. beszéd: Isten erőssé teszi a gyenge embert

1. Isteni természetet közöl.

2. Isten erejével erősít.

* *

– Befejezésül mellékelünk néhány **diákexhortációs** tervezetet.

1. beszéd: Parancs és meghódolás

Bev.: Az embernek embertestvérekkel egybefonódó kapcsolata két irányt mutat. Vagy a hatalom képviselését, vagy az alárendeltséget. Vannak olyanok, akik parancsolnak, és vannak olyanok, akik engedelmeskednek. Az alárendeltnek parancsol az „Úr”, de az „Úr” is engedelmeskedik feljebbvalójának és meghódol Isten fensége előtt. E kettős viszonyba kell belevinni egész lelkünket. – Ezeket az elméleti eszmefuttatásokat az evangéliumi százados példája juttatja eszembe. Látom ott a parancsolni tudó és a fensőbbiség előtt meghajló embert. „Azt mondom egyiknek: Menj! – elmegy; és a másiknak: Jöjj ide! – hozzám jön; és a szolgáltnak: Tedd ezt! – megteszi” (Mt 8,9). Engedelmeskednek neki. Azután feljebbvalóival, majd Istennel szemben ő az, aki meghajtja fejét. „...alárendelt ember vagyok...” (Mt 8,9). Követem mások rendelkezését. – Ennek a kivételesen magasan álló pogánynak szavai keltik fel bennem ezeket a gondolatokat, s ezen az alapon szeretnék rámutatni, vajon helyesen illeszkedtek-e bele alattvalóitokkal, vagy feljebbvalóitokkal szemben köteles életkeretbe? A kérdés mindig egy: a parancsolás és az engedelmisség kérdése. Mert akármilyen idegenszerűen hangzik: ti is parancsoltok és engedelmeskedni kötelesek vagytok.

1. Az elsónél, a parancsolásnál a családi körre gondolok.

Bármilyen helyzetben éljetez is, alig van köztetek, aki ne parancsolhatna a házban lévő „cselédeknek”. Mindenesetre parancsolhat némileg a diák a kisebb testvéreknek. De bizonyára előfordul olyan megbízás is, amelyet a szülői tekintély alapján közölsz másokkal, de parancs alakjában. – De ez a helyzet igen nagy kötelességet ír elő.

a) A parancs természeténél fogva – mindig jóra törést akar elérni, állandóan finom modort követel. A helyes parancs ugyanis a legfőbb parancsokkal egyező és hangzó szavában komoly, de finoman csengő.

b) Rosszat nem parancsolhat az ember. Durva hangoskodással pedig csak a szenvedély fűtötte gőg követelődzik. –Kérdő mondattá legyen alázattal: és én?... Akarok-e parancsolni valakit valami jó teljesítésére bírni, vagy csak személyes kapkodással rángatom jobbról-balra alárendeltemet? Ez a kérdés lelkipolitikai feladat és azután életet jobbra irányító parancs.

2. A másik része fokozottabb engedelmeskedést parancsol.

Mit kell itt tenni? Először is hűséges keresést és felfigyelő elcsendesedést. Hinni kell abban, hogy felhangzik az isteni szó, csak figyeljen rá a tenni akaró ember. Ez a készség tulajdonképpen már a második fok, amelyet természetesen követ az a harmadik: amely a gyors és odaadó odasietésben és teljesítésben áll.

a) Ne sokat mérlegelj és keress, ha az Isten szavát hallod. Az Istennel szemben Sámuel lelkének kell fellobbanni bennünk: „Szólj, Uram, mert hallja szolgád” (1Kir. 3,10).

b) Akár természetörvényben, akár egyházi tanításban, akár egyéni sugallatban szól az Úr, mindig hűséges légy a követésben. Az ilyen készségesek Isten fiainak hivatnak. „Mindaz azonban, aki befo-gadta, hatalmat kapott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

Bef.: A parancs és engedelmisség kötelmei kötnek bennünket. De ebben valami összhang viendő bele. Mindkettő kötelesség, tehát egyforma lélekkel teljesítendő. – Szolgálókat és szolgálókat megké-rünk és nem kezelünk durván. Ők is felebarátaink. Ők is embertársaink. Hibáikat megbünteti ugyan a feljebbvaló, de önértüket megsérteni, alárendeltségüket éreztetni nem szabad. Ne felejtsetd! Ők helyettünk dolgoznak! – Az engedelmisség viszont szeretetből és nem durva kényszerből gyakoroltassék. Így fogunk keresztényi módon parancsolni és engedelmeskedni. – Ez a lelkület a szá-zados lelkülete. Ez a lélek pedig olyan, hogy késő századok eszményképe lett. Az eszménykép pedig azt súgja felénk: „Vade et fac similitert”!

2. beszéd: A lélek poklosai

(Homiliaszerű beszéd)

Bev.: „Menjete, mutassátok meg magatokat papoknak” (Lk 17,14), hadd ítéljék meg, vajon méltóak vagytok-e arra, hogy ismét belépjete a hitsorsosok gyülekezetébe.

1. A megtisztult poklosok megítélése utólagos.

De vajon van-e jelentősége egy bemutatkozásnak, amely előzetes? Az eredményt könnyű megbírálni. A befejezett stratégiai mozdulatot mindenki felülbírálja, de a készülő tervet csak a nagyobb szellem adhatja és bírálhatja. – A mi életünk fordulópontjait későbbi életünk miatt mindenki láthatja, de a belső erők működése rejtett világ. Honnan és hová? Hogyan forrnak, hová törnek és mi a benső forrongó hajtó erő a lélekben? Mutasd meg magadat a papnak! – mondaná a mai Evangélium. Hadd nyersen betekintést a titkos műhelybe, hol érzések a feszítők, hol befolyások a baráti körök, a lendítő kerek, melyek nagyobb és nagyobb mozgásba hoznak.

2. De segít-e a papnak a bepillantása?

Alapos ismeret segítséget ad. Magad ismerete elfogult, idegen ismerete őszinte. Aztán más, tapasztaltabb ember jóakarata irányít. Megértő szava utat mutat. Ha többször bepillantást nyer a lelkedbe, szavai és irányítása nyomán egészen megváltozol. A család, az iskola hivatása külső: testedet, értelmeket fejleszti. Az Egyház vezetése és nevelése belső. Halhatatlan lelket örök céljához segíti. Bízzál Krisztusban, aki az oldás és kötés hatalmát a papnak adta. A gyóntatószék szent hely, ahol csendes magányban lelked zárját nyitod. Oh, lépj örömmel e szent helyre. Olyan örömmel, mint a megtisztult poklos sietett a jeruzsálemi paphoz. Ha vétkezel, és bűneid súlya nyom, megkönnyebbít lélekben a feloldozás hatalma. Keresd gyakran az alkalmat, hogy ezen tisztultság járja át a lelkedet.

Bef.: Mutasd meg magadat a papnak! – int ma is az Evangélium. Tárd fel szívedet Isten követe előtt, hogy megszentelt kezének érintése nyomán új élet ereje lendüljön benned!

3. beszéd: Gyenge épületek

(Erkölcsi beszéd: A lélekszentély épülete)

Bev.: Építik az ifjúság lelki épületét, s minél több téglát és követ hordanak össze – sajnos – sok esetben annál inkább észleljük, hogy nem forrnak össze egységes épületbe a kődarabok. Meg lehet alapítani, hogy palota helyett törmelékhalmozás a fáradságos munka eredménye. – Sokan dolgoznak ezen az épületen. Szülők, nevelők, tanárok, testvérek, barátok... Fáradoznak néha maguk a diákok is, és mégis ilyen szomorú eredményre jut a munka. – Hol itt a hiba?

1. Elméleti feleletben több okra talállok.

a) Talán rossz az alap, amelyen építünk? Az Evangélium szerint homoktalaj, silány, értéktelen, laza föld, amely nem bírja az épület súlyát. Vagy vulkanikus alap, amely inog a föld mélyében mozduló erőre. Ilyen homokos talaj a lelkünk, ha emberi szempontok vezetnek bennünket cselekedeteinkben. Földies, alacsony, sárhoz tapadó gondolkodás, – laza talaj, amelyen nem lehet égbenyúló templomot építeni. Meggyőződés nélküli, lélek nélküli munka. Itt a fáradság hiábavaló. Meginog a legkisebb támadásra a gyenge talajon álló lélek épülete.

b) Vagy lappangó erők működnek közre s azok döntik halomra? Az éjszaka titkos erői, az érzékenység csábító levegője... Nem láttátok-e a lelketekhez lopódzó „inimicus homo”-t? Miazmás levegő vesz körül benneteket a bűn világában. Olyan erő ez, mint az élők világában a ciángázós láthatatlan levegő... Fojt, rátelepszik a lélekre, elborítja a tiszta látást, elernyeszti erejét. – Az „inimicus homo” néha barátok képében jelentkezik. Az ilyen gonosz ember aknavágó és üregeket, szakadékokat készít a lelkedben. Neki fáj az épület látása... Azt akarja: „amilyen én vagyok, olyan légy te is!” Nem tűri, hogy valaki komolyabb, értékesebb legyen nála!

c) Vagy a vak önhietség okozza, hogy lelkünk épülete omladozva rombadól. Végzetes az a hit, hogy saját erőim, emberi képességeim elégségesek! Az ember fennhézásában azt hiszi, hogy a természetfeletti erők nem kellenek. Pedig lehet építeni várakat, házakat, de égig érő tornyot nem lehet. Bábeli nyelvzavar lett az eredménye, mikor az emberi gőg földi eszközökkel akarta az eget elérni. Bábeli nyelvzavar és összeomlás lesz a vége a lélekben, ha csak önerejére támaszkodva gőgösen elutasítja az Isten kegyelmét.

2. Most azután magamat vizsgáljam az elméleti keresés után.

Ismét egy kérdés: melyik dönti bennem halomra a lelki épületet? Gyenge a talaj bennem, vagy engedtem az „inimicus homo” szavának, vagy az önhittség vakít? Komoly kérdés, komoly feleletet sürget. Komoly kérdés, mert legbensőbb erőim veszedelméről van szó. Komoly felelet szükséges, mert javításra szorul a mű.

a) Ha az alapok rosszak, ha csak emberies, földies szempontok vezetnek, nem isteniek, nem lelkiek, akkor nincs más, mint az új kezdés. Ha bizonytalanul áll az épület a futóhomokon, ha a ház vulkanikus talajon ki van téve a földrengésnek, lebontom és újat építek helyére. A felületes lélek homoktalaja helyett leások lelke mélyére, ahol a komolyság sziklatalaja kezdődik. Az indulatok, szenvedélyek vulkanikus talaja helyett megkeresem azt a szilárd pontot, amelyet viharok sem fenyegetnek. Az Istent kereső lélek felsőbbes fegyelmét.

b) Ha ellenséges ember jár lelke szentélyében, el kell távolítanom minden áron. Menekülni kell a miazmás környezetből... A Panama csatornát nem tudták megnyitni, mert sorvasztó betegségben egymás után elhaltak a munkások. Végre az egyik vezető felfedezte, hogy miazmák ölik meg az embereket. Petróleumot öntött a víz felszínére, hogy a kórt beoltó csírák ki ne keljenek. A mérgezett levegőt megtisztította, nem pusztult az embererő, és így kész lett a világ legnagyobb víziútja, mely világrészeket köt össze. – Kerüljük a bűnös környezet miazmás levegőjét, kerüljük az ellenséges ember társaságát.

Bef.: Ha vak önhittség vezetett, akkor az Evangéliumra gondolj, annak alázatos lelkületére. Hány szomorú eset ismerünk, amikor a gőg pusztulásba, kétségbeesésbe taszította az embert... A jó diák a füzetére írja: „In nomine Domini!” Mindent tegyünk Isten nevében. Talán néha rosszul sikerül valami, de jó lélekkel tettük, és jutalma nem marad el. Csak füzetre írjuk ezt a mondást? Életre írjuk! Életünk minden tettét Isten nevében végezzük. Sziklatalajra építsünk homok helyett, – s akkor nyugodtan bízhatunk abban, hogy Isten segítségével tornyot emelünk az égig. Saját lelkünk palotáját, amely rendületlenül áll, melynek tiszta a levegője, amelyben örömet lakik az Úr!

* * *

B/ rész – c/ csoportja: a Szentlecke szövegéhez írt beszédek

A mai Szentlecke szövege a „győzelmes jóról” beszél. Így szól: „Éljetek egyetértésben. Ne legyetek főnhéjazók, hanem alkalmazkodjatok az egyszerű emberekhez. Ne képzeljétek magatokat önmagatoktól okosoknak. Rosszért rosszal senkinek se fizessetek. Törekedjétek a jóra (nemcsak Isten, hanem) az emberek előtt is. Amennyiben rajtatok múlik, lehetőleg éljétek minden emberrel békességben. Bosszút ne álljatok, szeretteim, hanem hagyjátok az ítélet haragjára, mert írva van: „Enyém a bosszú, én majd megfizetek”, mondja az Úr. Sőt „ha ellenséged éhezik, adj neki enni; ha szomjazik, adj neki inni; mert ha így teszel, égő paraszt raksz a fejére.” Ne győzzön rajtad a rossz, te győzd le jóval a rosszat” (Róm. 12,16-21).

Van ebben negatív rész, amely a rossz elleni küzdelemről szólva azt hirdeti, hogy a rosszért sohase fizessünk rosszal, de van benne pozitív rész is, amely egész határozottan részletezi a jóval fizetés kötelességét és módszereit. – Végső következtetése pedig mindennek ez: nem győz le téged, ember, rossz, hanem a rossz felett is győzedelmeskedik a jó. – Mindenképpen felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Vízkereszt utáni I. vasárnap leckéihez közölt beszédvázlatok élén olyan beszédláncok szerepelnek, amelyek az I-VI. vasárnap Szentlecke szövegeit összefüggő egészben, azaz sorozatokban tárgyalhatják (így onnan vehető a legtöbb –ennek kiegészítésével). – Tartalmilag most, a III. vasárnap Szentleckéjének tárgyalását kisebb tételcsoportokra oszthatjuk. – Lássuk tehát ezek különálló beszéd/vázlatait.

– A „győzelmes jó” első gondolatcsoportja az **ember és Isten gondolta életmódról** szólhat. Az emberi bölcsék útjáról és az Isten útjairól. Természetesen figyelemmel kísérve, hogy az ember emberi útjai merre visznek, és az Isten jelezte életutak hova torkollnak...

1. beszéd: Az önbölcsék

(Erkölcsi beszéd: A gőg embere)

Bev.: Az ember életének természetes lendülete, hogy az **egyéniség** érvényre tör, és így a **saját életének kibontakozása** megy végbe. Jól van ez így. Egyszerűen azért, mert a Mindenható úgy alkotta meg az embert, hogy **személyes** egyénné legyen és ebben saját maga legyen a tevékenykedő. – De

kérdezhetjük a mai Szentlecke szövege értelmében: vajon meddig mehet az ember ezen az úton? Hol a határ, amely célbafutást jelez?

1. Senki sem lehet mások fölé emelkedő gőgösködő.

Itt arra kell gondolni, hogy önmagunk előretörése **sohasem** lehet másoknak hátraszorítása! „Látál-e embert, ki bölcsnek tartja magát? A bolondtól többet lehet remélni, mint tőle!” (Péld. 26,12) – int okosan az Írás szava. Sőt szt. Pál hozzáteszi: „Éljetek egyetértésben. Ne legyetek főnhéjazók, hanem alkalmazkodjatok az egyszerű emberekhez. Ne képzeljétek magatokat önmagatoktól okosoknak” (Róm. 12,16).

a) A gőgösködő könnyedén hirdeti – szóval vagy étellel – minden bölcsesség alapja **én** vagyok! Pedig tudnia kellene: „Minden bölcsesség az Úrtól, Istentől vagy, és vele volt mindig, öröktől fogva” (Sir. 1,1). Ezen alapon érthető, hogy az ilyen vakmerőség és gőg az ég elleni merénylet. Már csak azért is, mert igaz a mondás: „Ne akarj túlságosan igaz és kelleténél bölcsőbb lenni, hogy balgává ne légy!” (Préd. 7,17). Isten terve szerint igaz és bölcs az ember, de az öngőg embere „gonosz mesterember”. „Én csakis azt találtam, hogy Isten az embert igaznak alkotta, de az beleártotta magát mindenféle mesterkedésbe” (Préd. 7,30). Lényeg: előre törj a **jóban** és diadalmas légy az **élet igazságában!**

b) De azt is hirdetheti a gőgösködő: mindenki felett **én** uralkodom. Ez a tétel Nietzsche gondolta „Übermensch”. A büszke embernek szinte az ég fölé emelkedése. Az igazság ez: „Egy a fölséges, mindenható Teremtő, a hatalmas király, a szerfölött félelmetes: Isten, ki trónján ül és országol!” (Sir. 1,8). Isten teremtő ténye szerint mindnyájan az **Ő függvényei** és együttesen **Isten fiai**, a „nagy család” tagjai vagyunk. „Ne nyugtalankodjék szívetek! Higgyetek az Istenben és bennem is higgyetek. Atyám házában sok hely van, ha nem úgy volna, megmondtam volna, hiszen azért megyek, hogy helyet készítssek nektek” (Jn 14,1-2). – És ez a „ház” a földön az emberek szent Egyháza, amely előfutamként egyetemlegesen magába zárja az emberek egyetemét. A „látható tagokat” szinte a fizikai keret egységében, a „láthatatlan tagokat” pedig – és ez az egész emberiség – a lélekkapcsolat szent kötelékével.

2. De a fentiek után az is leszögezhető: **senki se legyen mások felett ítélkező.**

Természetesen arról van szó: ne légy mások **elítélője**, mert ezt a **jogot** maga gyakorolhatja az égi Teremtő. Olvasd csak az Írást: „Mit nézed a szálkát felebarátod szemében, a magad szemében pedig nem veszed észre a gerendát?” (Mt 7,3). Sőt az „életítéletet” is magának tartja fenn az égi Atya (Olvasd: Máté 5. fejezetét).

a) Reánk – a mások segítségét hozta az Úr. Olvasd csak: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mk 12,32). Sőt adakozó szereteted olyan legyen, „hogy ne tudja a bal kezéd, mit cselekszik a jobb, hogy alamizsnád rejtve maradjon. Atyád, aki rejtekben is lát, megfizet neked!” (Mt 6,3-4). – Valóban úgy erős az ember, hogy kezét, vagyonát és lelkét olyanná teremtette az Úr, hogy **szóró** legyen – mások életében. Ne felejtse: nem a harácsoló szeretet gyakorlására küldött az Úr.

b) Majd azt is leszögezhetjük, hogy az **„élet anygala”** a földön dolgozó ember. Gábiel – a jó hírek közlésére, Ráfael – a gyengék segítségére és Michael – az örök tájakra való segítségben. – Csak **valóítsd** ezt és akkor dicsekedhetsz ezzel az isteni küldetéssel.

Bef.: Lám! Ilyenformán eredményként lép elénk az az igazság: nem a gőgösöké, hanem a **szelíd szolgálatteljesítőké** – a föld (Lásd: Máté 5,5). Mégpedig úgy: maguk tökéletesítésén dolgozva és mások nemesítésén fáradozva. Nagy lehet tehát az ember, de nem az öngőg hangoskodásával, hanem az áldozatos életszolgálat lélekkjárásával.

2. beszéd: Mivel fizessünk?

(Erkölcsi beszéd: Az ember kötelessége másokkal szemben)

Bev.: Életünk alaplendületét az a belső mozgás jellemzi, hogy kitarulva a világ felé –várunk, majd ez a másik: odafordulva mások felé – adunk! Ez a lélekmozgás azután olyan viszonyt termel, hogy a vett jókért és a vett rosszért gyűlölködni tudunk. – Mi az Úr diktálta helyes eljárás?

1. Sohasse fizessünk rosszal.

Ennek az alaptételét az Írás így írja elénk: „Rosszért rosszal senkinek se fizessetek” (Róm. 12,17).

a) Egyszerű tétel, amely egyetemesen kötelez. Mindig és mindenkivel szemben kötelez. Barát, ellenség... Mindegy! Elvünk legyen: „Ne szomorítsd a szűkölködő szívét, és ne vond meg az adományt attól, ki sínylődik” (Sir. 4,3).

b) Egyszerű tétel, mely kivételt sem engedélyez. Még akkor sem, ha egyenesen rosszakarat ér.

2. És mindig jóval...

Az emberlélek igazi kincse a szeretet. A többi külső és nagy részben múlandó.

a) Adjunk örömmel értékeinkből. „Kenyeredet az éhezővel és a szűkölködővel együtt egyed, ruháddal pedig főd be a mezítelent” (Tób. 4,17). Anyagi és szellemi – állandóan osztandó. Ha kaptunk valakitől, akkor ezzel szemben kötelesség a fizetés.

b) De mindig úgy, hogy jót szolgáljon áldozatos szeretetünk. „A szegénynek is nyújtsd a kezedet, hogy tökéletes legyen engesztelésed és áldozatodra áldásod” (Sir. 7,36). Ennek alapja a szeretet. A lélek szent kenete kicsordul és más lelket is telít. De figyeljünk: csak annyiban gazdagítsuk embertestvérünket az anyagiakban, hogy kárt ne szenvedjenek lelkiekben. „Mert sokakat rontott meg arany és ezüst, hozzáfér az még a királyok szívéhez is” (Sir. 8,3).

Bef.: Táruló lelkünk szeretettel vegyen, de bőségesebben adjon.

*

Ez a beszéd reáépíthető annak a szent zárándoknak példájára (..... sz. János, 1473), akit a kifosztó rablók az út szélén hagytak. Utóbb látta a szegény, hogy még rejtve egy-két arany maradt, utánuk futott, és azt mondotta: ezt az értéket még nálam felejtettétek. Szentként tiszteljük október 20-án.

*

3. beszéd: Jót az embernek és jót az Istennek!

(Erkölcsei beszéd: Kötelességeink Istennel és embertársal szemben!)

Bev.: Nincs az életben semmi, amit nem az Istentől kaptunk volna. Ő a Teremtő és Ő az Adakozó! – De közvetve embertestvéreink is adakozók, mert a földi és szellemi javak nagy része az ő kezükön át jön hozzánk. Mi ezzel szemben az ember kötelessége?

1. Segítő kezet az embernek!

Az emberi élet szent közösség. Szülők kapcsán át egymásba fonódunk és a közös munkában egymásra támaszkodunk. Egyikünk a másik segítségével él. – Mi tehát a feladat?

a) Együttműködésben közös munkát végzünk. Mik a közös célok? Anyagi élet... Kultúr élet... Vallásos élet. Hogy mindezt szolgálhasd: „Ne mellőzd az öregek hagyományát, mit ők is atyáiktól tanultak, mert tőlük tanulsz okosságot, hogy miként felelj szükség esetén” (Sir. 8,11-12).

b) Gyengékkel, betegekkel szemben segítő kezet nyújtani. Mi a teendő? Szociális és karitatív szeretetet gyakorolni (irgalmasság testi, lelki cselekedetei!) – És lélekben? „Ne gyűjtsd meg a bűnösök szénét dorgálás által, hogy meg ne égj bűneik tűzének lángjában” (Sir. 8,13). Jól figyeld meg: Jézus ítéletmérceje is a szeretet!

2. Imára kulcsolt kezet az Istennek!

Emberi lelkünk földi életünkben tökéletesedik, de Isten felé igényeskedik. „Utadat, Uram, mutasd meg nekem, s ösvényeidre taníts meg engem” (Zsolt. 24,4). Olyan világot is szeretne, amely tartalmát az égiek telítik. – Mit tesz tehát az ember?

a) Hálás szeretettel emelkedik az ég felé. „Hozzád emelem, Uram, lelkemet, Istenem, tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszegyenüljek” (Zsolt. 24,1,2). – Vette – a földi jókat. Vette – a lélek kincseit. Vette – a természetfeletti életkincseket. Ezért mondja a Bölcs: „Táplálja őt az élet és értelem kenyérével, s itatja az üdvös bölcsesség vizével” (Sir. 15,3).

b) Könyörgő lélekkel esdi a további szeretetet. Végül minden Isten szeretetéből csordul. „Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjék a felhők az igazat” (Iz. 45,8). – Várja és veszi. Bízunk abban, hogy valósul minden fohásza. „Mert megáldja a törvény szerzője, erőt erővel tetézve haladnak az úton, és meglátják az istenek Istenét a Sionon” (Zsolt. 83,8). Mi lesz az eredmény? „Elárasztja örömmel és ujjongással, s örök hírnevet juttat neki” (Sir. 15,6).

Bef.: Így a kéz segítő eszköz és egek felé emelkedő könyörgő jelkép.

4. beszéd: Éljetek békében

(Erkölcsei beszéd: A szereteten alapuló béke)

Bev.: Ellentétek és háborús fergetegek idején állandó áhítozása az embernek: békét adj nekünk, Uram! Ezt a békét ajánlja az Írás mondván: „Amennyiben rajtatok múlik, lehetőleg éljete minden

emberrel békességben” (Róm.12,18). – De hol és miképpen lehetünk a béke szolgálói?

1. Otthon és szeretetben.

Egyetemesen éljük a bölcsesség lelkét. „Ő teremtette a Szentlélek által, Ő az, aki látta, számba vette és megmérte” (Sir. 1,9).

a) Ez elsősorban a közvetlen családra vonatkozik. Itt a helyes nevelésre kell gondolnunk. Érvényesüljön tehát a bölcsesség Lelke. „Bölcsesség fiai az igazak gyülekezete, és nemzedékünk engedelmes-ség és szeretet” (Sir. 3,1).

b) Majd a hozzánk rokoni, vérségi kötelékben állókra. Itt a rokoni szeretet fejtegetendő. Legyen itt is a bölcsesség szeretete az életelved. „A bölcsesség életet lehel fiaiba, oltalmába fogadja azokat, kik keresik, s előttük jár az igazság útján” (Sir. 4,12).

2. Társas közösségben.

Az ember nem kiálló orom, hanem társas keret tagja. Család, község, állam, emberiség olyan szélesen fogott keret, amelyben helyet és egyéni hivatást talál az ember. – Az „én” valóban központ, aki **köré** köröződik a nagy világ; de olyan központ, amelyből sugárzik a szeretet a nagy világ, az emberiség felé.

3. Embertestvéri széles egybefonódásban.

Itt már a teljes közösségekre gondolok. A kicsi életköröket a nagy keretek is egybefogják.

a) Nemzet fiai vagyunk. Ez végül is sorsközösséget jelent. Van benne vérségi, történelmi, kulturális és vallási egybefonódás. De a nemzeteknek is békében kell élniük.

b) De embertestvéri közösségben élünk. De nemcsak a test és vér szerint, hanem János apostol szavai szerint mindnyájan Isten fiai és így egymás testvérei vagyunk. „Nézzétek, mekkora szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten fiainak hívnak és azok is vagyunk” (1Jn. 3,1). – Mi lehet a helyes elvem? Mindenkit testvérnek nézni és mindenkinek szeretettel adni. Elvem tehát: ami az enyém, az a tiéd is! „Az igaz gondol a szegények jogával” (Péld. 29,7). – Így mindenkivel békességben élek. Az eredmény: „Többet ér egy száraz falat békességben, mint egy ház tele áldozati hússal, perpatvar mellett” (Péld. 17,1).

Bef.: Ha nem vagyok szülője bántalomnak, akkor napsugara vagyok a béke sarjadozásának.

*

Ez a beszéd felépíthető az emberiség békét kereső mozgalmaira. – De mindig figyelemmel kísérendő ez az isteni ének: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek!” (Lk 2,14).

*

5. beszéd: Az igazi emberszeretet

(Erkölcsei beszéd: A testvéri szeretet)

Bev.: Mesterünk tanításának alaphangja a szeretet, amelynek ágai: Isten-, ember- és önszeretet. – Milyen legyen az emberszeretet?

1. Egyetemesen átfogó.

a) János apostol így ír erről: „A szeretet abban áll, hogy (Atya) parancsai szerint cselekedjünk. Parancsa pedig az, hogy, amint kezdettől fogva hallottátok, szeretetben éljétek” (2Ján. 6). „Mi tudjuk, hogy a halálból kijutottunk az életre, mert szeretjük testvéreinket” (1Ján. 3,14). – Ezzel a Mester igéit hirdeti és az ember életirányát jelzi.

b) De az emberi elme is örömmel hangolódik erre, mert boldogságának telje volna, ha mindenki szeretettel fordulna feléje. Vedd észre ebben az egyetemes lelkületben azt, hogy ezt a nemes érzést már a Teremtő ültette lelkedbe. Ez – természeti törvény is!

2. Áldozatosan segítséget nyújtó.

Az ember érzékszerveiről azt tanítja a bölcsélet, hogy azokon keresztül lép a világ a mi lelkünkbe (szem és látás stb.). De az élet azt mutatja, hogy az emberi kéz az a szent eszköz, amelyen át a jóakarátú szeretet – kilép az életbe. Hogyan?

a) Segítő munkával. „Erős város a testvér, kit testvére megsegít (Péld.18,19).

b) Áldozatos nyújtással. Példabeszéddel oktat erre az Úr: „... De nem hagyja abba a kopogtatást.

Mondom nektek: Ha azért, mert barátja, nem is kelne föl, hogy kielégítse, alkalmatlankodása miatt mégis fölkel és odaadja, amire szüksége van” (Lk 11,8). – Lemondva a magam javáról, másnak nyújtom a neki szükségeseiket. Azért ítéli el János apostol a szűkmarkút: „Aki birtokolja a világ javait, és látja, hogy testvére szükséget szenved, de mégis elzárja előle szívét: hogyan él abban Isten szeretete?” (1Jn. 3,17). Ennek azután fokozatosan tökéletesedő formái vannak. Bőségből adok... Kevésből nyújtok... Utolsó falatomat is ketté töröm... Önfeláldozóan adok... Ezekre rásegít az Isten: „A Lélek azonban maga könyörög helyettünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal” (Róm. 8,26).

Bef.: Végül is ezek: a szeretet Isten igényelte megnyilvánulásai.

6. beszéd: **És a harag?**

(Erkölcsei beszéd: A harag)

Bev.: Emberlélek szentélyét érő bántalom – nem múlik el nyomtalanul. Akár hirtelen ér, akár lassan lép a lélekbe, mindig bántalmat okoz és haragot támaszt. – Valójában mi a harag és mi a teendő?

1. Indulat, mely felett győznöd kell.

Az okozót is elítéli az Írás: „ki fejés közben erősen nyomja a tőgyet, vaját szorít ki belőle; ki erősen fújja orrát, vért nyom ki belőle, és nyomás az indulatra viszályt okoz” (Péld. 30,33). – Aki pedig nem helyesen szabályozza, az elpusztul bele.

a) Alapjában lehet jogos fellobbanás – az igazságtalansággal szemben. Ez valójában ösztönös szembehelyezkedés a bántalommal szemben. Ez azonban nem lehet támadási alap – mással szemben. „Életed árán is tusakodjál az igazságért; mindhalálig küzdj az igazságért, akkor Isten harcba száll érted ellenségeiddel!” (Sir. 4,33).

b) De sohasem lehet harcba vivő motor, amely ily cselekvésre indít. Jól mondja Jakab apostol: „Haragjában ugyanis nem azt teszi az ember, ami Isten előtt igazságos” (Jak. 1,20). – Harcba kell szállni az indulattal. „De most vessétek le mindezt: a haragot, bosszúságot, rosszindulatot, átkozódást, szátok ocsmány szavait” (Kol. 3,8). Mert győzelmesnek kell lennie az értelemnek. Sőt Istentől sem várhatunk segítséget, ha lelkünkben őrizzük a harag indulatát. Olyanok leszünk, akiket elítél az Írás: „Ember emberre haragot tart és Istennél keres gyógyulást!?” (Sir. 28,3)

2. Mert kirobbanásában fékezhetetlen.

A tüzről vegyetek példát! Lehet érték az ember számára, de ha tüzvészé szélesedik, akkor pusztító ereje fékezhetetlen.

a) Bűnös tettekre ragad. Azonnal elégtételt követel. Majd a „Szemet szemért, fogat fogért!” (Mt 5,38) elvet szüli bennem.

b) Majd a gyűlölködés anyjává lészen. Lassan érik, erősödik és gyűlöletet termel. A harag tényleg – anya. Felfokozott és kiáradó alakban – a gyűlölet anyja. Ezt pedig így ítéli meg az Írás: „Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos. És mi tudjuk, hogy a gyilkos nem hordja magában az örök életet” (1Jn. 3,15). Az Írás szerint: „Harag és düh, utálatos mindegyikük; csak a bűnös ember ragaszkodik hozzájuk” (Sir. 27,33).

Bef.: Nem az az út, amelyen járva embertestvér felé kell közelednünk! –De hiszen bántott!... A megbocsátó szeretet ezt diktálja: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is...” (Mt 6,12).

7. beszéd: **Adjatok helyet az isteni haragnak**

(Erkölcsei beszéd: Az Isten haragja)

Bev.: A mai Szentlecke azt mondja a haragról: „Bosszút ne álljatok, szereteteim, hanem hagyjátok az ítélet haragjára, mert írva van: „Enyém a bosszú, én majd megfizetek”, mondja az Úr” (Róm. 12,19). – Hogyan kell gondolkoznunk az Isten haragjáról?

1. Hiszen Szeretet az Isten.

Szinte elemien előrerobbanó igazság: Isten szeretetének a létezés, fennmaradás és gondviselés az alapja.

a) Adva – mindent. Ez az isteni Jóság kiáradása. „Én alkottam a földet, az embereket és az állatokat, melyek a föld színén vannak, nagy hatalmammal és kinyújtott karommal, és annak adom, aki szememnek tetszik” (Jer. 27,5).

b) Teljesítve – mindenben. Ez az Isten állandó velünk maradása. „Ha valakinek közületek csak egy juha van, és az szombaton gödörbe esik, nem követ el mindent, hogy kihúzza? Pedig mennyivel többet

ér az ember a birkánál! Tehát szabad szombaton jót cselekedni” (Mt 12,11-12).

c) Megbocsátás készségében. Ez a megtérőt fogadó Isten szeretete (Magdolna, a tékozló fiú...). „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20,23).

2. De igazságos – a felelősség érvényesítésében.

Azonban nem szabad feledni, hogy Isten parancsa szerint kell fejlődni az embernek!

a) Bünteti a felelős embert! „Mit szóljunk tehát ezek után Istenünknek, miután megszegettük parancsait, melyet szolgálai, a próféták által hirdetett ki” (1Ezdr. 9,10). Földi büntetéssel (Lásd: egyiptomi csapások!). „A minap azonban visszatértek az Úrhoz, az ő Istenükhöz, egybegyűltek azokról a helyekről, ahová szétszóródtak, megszállották ezt az egész hegyvidéket, és ismét birtokukba vették Jeruzsálemet, ahol a szentélyük van” (Judit 5,23). – Örök ítélettel. Halld a Mester szavát: „Azután így szól a balján állókhöz: Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült” (Mt 25,41). – Itt ez a döntő: Isten szava és parancsolata végérvényt követel. „...sem fajtalan, sem tolvaj, sem kapzsi, sem részeges, sem átkozódó, sem rabló nem részesül Isten országában” (1Kor. 6,10).

b) De mindig az elégtétel adás és a megjavítás szándékával. Jól mondja Judit könyve: „Ha azonban ennek a népnek nincsen bűne Istene előtt, nem tudunk majd ellenállni nekik, mert Istenük védi őket, és mi az egész világ gúnytárgyává leszünk” (Judit 5,25). Kell elégtételt adni, még szenvedés árán is! Élvezetekben bűnöztem, szenvedésben adok elégtételt! Jób szavait kell követni: „Korholom tehát önmagammat, bánom bűneimet porban és hamuban!” (Jób 42,6). – És így lehet megjavulni! A szenvedés facsarta könnyek, a lelket tisztító cseppek!

Bef.: Ez az igazság: Istené a büntetés és elégtétel vételének joga!

*

Ez a beszéd reáépíthető Gárdonyi legendás elbeszélésére, ahol a „Fehérvár fehér barátait” ismerteti. A barátok a „Fehér várban” laknak és Istennel élnek.

Kinn a mezőn is dolgoznak, de estharangra hazatérnek. Egyszer az egyik „sötétben” eltévelygett és nem tért haza... „Majd reggel hazatalálok” –mondá. Reggel azonban **holtot** látva köntösén, egész napon át mosta eredmény nélkül... Másnap **új holt** jelent meg rajta. Ezt is hiába mosta... Ekkor rádöbent, hogy ezek a bűneinek foltjai. Keserves sírásra fakadt, és a pergő könnyek lemosták a foltokat, és így tiszta ruhában tért haza.

*

8. beszéd: Az Úr megfizet

(Erkölcsei beszéd: Az Úr jutalmaz és büntet)

Bev.: Isten keze a mindig szóró kéz, Isten lelke a mindig kiáradó és boldogító. Ezért van az, hogy az igényes ember mindig egek felé fordul, mert onnét várhatja életamforájának telítését. Persze, mindez ahhoz idomul, amilyen az ember élete. – Hogyan árad felénk az Isten?

1. Földön – az átfutó értékekkel.

Isten a minden jóságot adó Atyánk.

Adja – a földi, és földi életben igényelt javakat. „Isten terve szerint vannak művei kezdetől fogva, és alkotásuk idején kijelölte feladataikat és működésük körét fajtájuk szerint” (Sir. 16,26). De nem csak úgy, amint a földnek a harmatot, esőt, napsugarat. Az embertől lelki odahajlást követel és így adományai – jutalmak. „Az Úr hajlott is Jób bűnbánatára, miután ő a barátaiért imádkozott, és mindenből, amije volt Jóbnak, kétannyit adott neki az Úr” (Jób 42,10). „Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték” (Bölcs. 3,1-2). Akik szembeszállnak, azok számára az adományai: büntetések. „A hegyek mind, a dombok és a földkerekség alapjai remegve megrázkódnak, ha Isten reájuk tekint; de mindemellett a szív érzéketlen marad, pedig Ő belelát minden szívbe!” (Sir. 16,19-20). A le-süllyedt és büntetett ember azután felkiált: „Mélységekből kiáltok hozzád, Uram! Uram, hallgasd meg szavamat! Legyen füled figyelmes hangos esedezésemre” (Zsolt. 129,1-2). – Így kell nézni az égből jövő adományokat, és így a földre szállott isteni adomány – az égbe kísérő és égbe segítő isteni taliz-

mán. Valóság legyen: isteni szemmel látó legyen ítéleted, és így íteld meg a dolgokat.

2. Égben – teljes személyes jelenlétével.

A földi élet után következik az örök élet. Ott személyesen érzem a fizető Istent.

Ez csak helyrajzi és tapasztalati? Az örök életet a mennyország jelenti. Valóságos tartalma: Isten közvetlenségének boldogsága. Hely és tapasztalat emberi gondolat. „Azután mi élők, akik megmaradtunk, a felhőkön velük együtt elragadtatunk a magasba Krisztus elé, és így mindenkor az Úrral leszünk” (1Tessz. 4,16). Ez valóban – a természetében való részesedés alapján – a színről színre való látás és együttélés. „Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja” (1Tessz. 4,14). Ez a döntő. Erről ír szent Péter mondván: „...hogyan kipróbált hitetek, mely értékesebb a tűzpróbát kiálló veszendő aranyból, dicséretre, dicsőségre és tiszteletre méltó legyen Jézus Krisztus megjelenésekor” (1Pét. 1,7). De ezt magyarázza szent János Krisztus szavaival: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, és hozzá megyünk, benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Nem marad adós az Isten! Mindent adott – a természetben és megváltásban. – Mindenek kamatját kéri – a végső elszámolásban. „Boldog az a szolga, ha ura megérkezésekor ebben a tevékenységben találja. Bizony mondom nektek: egész vagyona fölé rendeli őt” (Mt 24,46-47).

9. beszéd: És mit tegyünk?

(Erkölcsei beszéd: És mi mit tegyünk?)

Bev.: De mit tegyen az ember, hogy fizetését vehesse az Istennek? **Magát** tekintve – tartsa Isten parancsait. De embertestvéreit nézve?

1. Nyújtsunk kenyeret a szűkölködőknek.

Az embertestvér életét kell segíteni, ez a lényeg. De ez olyan módon értelmezendő, hogy adjon testet tápláló ételt.

a) Kenyeret! – Értsd: adj, amire szükség vagy. „A telhetetlen, kapzsi ember nem veszi gazdagsága hasznát; mire jó az arany az irigy embernek?” (Sir. 14,3). A lényeg ez: kezed táruljon legyen és sohasem szűkmarkúan záró. „Halálod előtt cselekedjél igazságot, mert nem lehet ételt lenni az alvilágban” (Sir. 14,17).

b) De adjon lelket tápláló eledelt is. Ez az igazi érték. Ezt kell adnod. Ha teszed, akkor jóságodat jutalmazza az Isten. „Úgy van nála a férfiú alamizsnája, mint a pecsétgyűrű, s úgy őrzik az ember jöttét, mint a szemefényét” (Sir. 17,18).

2. Nyújtsunk telt serleget a szomszédhozónak.

Áhítozók vagyunk; ez a lényegünk. Szomszjasak!

a) A patak üdítő itala, a tőke csordította nedűje után. „Légy minden dolгодban mértékletes, akkor nem ér semmi betegség” (Sir. 31,27). „Jaj annak, ki italt ad barátjának és belekeveri epéjét, és lerészegíti, hogy láthassa szemérmét!” (Hab. 2,15). El is ítéli az Úr, aki megtagadja. „Éheztem ugyanis, de ennem nem adtatok, szomszjaztam, de innom nem adtatok...” (Mt 25,42).

b) De még inkább a szellemi „lélek szomját” oltó ital után. „Látszólag ugyan ettem és ittam veletek, én azonban láthatatlan étellel és itallal élek, mely rejtve van az ember szeme előtt” (Tób. 12,19). „Amint a szarvas kívánczik a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem! (Zsolt. 41,2).

Bef.: Nyújtsuk telt kezünket másoknak és korsóinkat a szomszódhozónak!

10. beszéd: Mit eredményez a jó tett – a gonosszal szemben?

(Erkölcsei beszéd: A jó tett hatása)

Bev.: A saját anyagi, vagy szellemi raktárom kiürítése a más ember életének a gazdagítása. – De a gonosszal szemben is ez a hatása?

1. Tüzet rak a fejére.

A gonosz nem hamar veszi észre a jóság értékét. A gonoszt így írja le az Írás: „Hat dolgot gyűlöl az Úr és hetet utál a lelke: fennhéjázó szemet, hazug nyelvet, ártatlan vért ontó kezét, álnok tervet forraló szívet, gonoszra sebtében siető lábakat, a hamis tanút, ki ontja a hazugságot, és azt, ki viszályt hint testvérek közé” (Péld. 6,16-19).

a) Jóságod bőségét szórd reájuk. Ne hódolj be előttük! Ne engedd, hogy meggyőzzenek! „Ne győzzön rajtad a rossz, te győzd le jóval a rosszat” (Róm. 12,21)

b) És így az „égető tűz” parazsát raktad rájuk. Ennek nem tudnak ellenállni. Ezért mondja sz. Pál: „ha ellenséged éhezik, adj neki enni; ha szomjazik, adj neki inni; mert ha így teszel, égő parazsot raksz a fejére” (Róm. 12,20).

2. Felfigyeltet jóság követésére.

A jóság kiáradó bőség. Folyam, amelynek sodra magával ragad és medret vág. Ha nem is azonnal, de következetes egymásutánjában.

a) Először ébresztget... Mintha azt mondaná: milyen különös, hogy „ellenségem” a jót akarom.

b) Majd kissé felkavarodik a lelkiismerete... Mégiscsak kár volt vele szemben így viselkednem.

c) Végül éget a tűz, és igaz lesz: fejemen parázslék a sok jóság izzó parazsa. Mert: „A gonoszok útja sötétség, nem tudják, hogy mibe botlanak” (Péld. 4,19). De az igazak arra is fényt vetnek, mert: „Az igazak ösvénye pedig olyan, mint a derengő fény” (Péld. 4,18).

Bef.: Végül igaz lesz az a tétel: a kiáradó jóság emberlelket betölt és még a gonoszt is megváltoztatja.

11. beszéd: Az isteni gondolkodás

(Erkölcsei beszéd: Mindig jóval és sohase rosszal fizess!)

Bev.: Az élet igazi értéke a személyes Isten, Aki küld, irányít és maga felé sodor... A feléje sodródó ember azután **tevékenyen** is úgy éljen, hogy hasonló legyen az őt indító, irányító és hazasegítő égi Atyához. – De kérdés marad: hogyan érheti el ezt az Isten embere? A feleletet megadja a mai Írás mondván: „Ne győzzön rajtad a rossz, te győzd le jóval a rosszat” (Róm. 12,21). – Lássuk most ennek az isteni tanításnak gyakorlati megvalósítási módját.

1. Az első gondolat ez: ne akarj győzedelmeskedni rosszal.

Az ember társas lény lévén az emberek közösségében él. Természetes tehát, az ellentétek, felfogások, egyéni érdekek és itt-ott rosszakaratú közeledések ellenállásra, sőt bosszúállásra hangolnak.

a) Ennek eredete: gyarló és bűnös természetünk. Magunkat akarjuk és nehezen viseljük és szolgáljuk mások érdekét. Pedig nem szabad felednünk, mi is lehetünk terhei másoknak és mégis szeretetet áhítunk mindenkitől! Jól tudja az ember: csak annak van ható ereje másokra, aki nem fizet haraggal, gyűlölettel, ha bántalom éri... Legigazabb példa – a Keresztesen függő Mester... Az Ő imája ez: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek” (Lk 23,34). De jó példa sz. István vértanú is, akinek szintén ez a fohász hangzik ajkán...

b) Erre a módszerre tanít a mai Szentlecke szövege is mondván: „Rosszért rosszal senkinek se fizessetek” (Róm. 12,17). Sőt azt is tanítja, hogy büntető elégtételt ne magatok vegyetek: „Amennyiben rajtatok múlik, lehetőleg éljetez minden emberrel békességben. Bosszút ne álljatok, szerettem, hanem hagyjátok az ítélet haragjára, mert írva van: „Enyém a bosszú, én majd megfizetek”, mondja az Úr” (Róm. 12,18-19). A lényeg ez: a végső ítélet és az igazság győzelme az Istenhez tartozik, te inkább a javítani akaró szeretet útján segítsd az igazság diadalát. Így: követője leszel az isteni útmutatásnak és diadalmasa a feléd áramló gonoszszágnak.

2. De az élet igazi győzedelmese akkor lesz belőled, ha hűségesen követed a második útmutatást is: **győzd le jóval a rosszat.**

Ez röviden annyit jelent: legyen életed olyan életet elevenítő, éltető forrás, mely üdítést kínál minden zárándoknak.

a) Értelmed figyelje – a nagy természet munkáját. Erről jól tudod: Isten parancsainak hűséges és tudat nélküli követése. – Mit tanulsz tőle? Figyeld csak az átvonuló felhőt. Mindenfelé szórja áldó erejét... A búzatábla épp úgy kap belőle, mint a hitvány gaz és lapulevél... Gondolj csak a napsugárra... a forrásra... a szellőre... mindennek **ad**, mert ez az **isteni hivatása**... Nem veszed észre? Örök tanítók ezek, akik Isten szavát **példában** tanítják.

b) Ámde a **személyes Isten** is megszólal és apostolain át azt hirdeti: éljetez békés szeretetben és adakozó áldozatosságban. Az egyik így csendül: „...lehetőleg éljetez minden emberrel békességben” (Róm. 12,18). A másik pedig így hangzik: „ha ellenséged éhezik, adj neki enni; ha szomjazik, adj neki inni...” (Róm. 12,20). – Tanulj ebből, ember, mert ha ez így lésszen, akkor kiterjed a földre is ez az igazság: „Királlyá lett az Úr! Ujjongjon a föld, örvendezzék a temérdek sziget!” (Zsolt. 96,1).

Bef.: Végezetül mit mondjak nektek? Kérdést adok elétek: akarnátok-e, hogy az egek „paradicsoma” leereszkedjék már most földi éltetekre? Ha igen, akkor éljetez úgy, hogy az áldozatos és mindig megbocsátó szeretet lakozzék otthonotokban és Isten földi országában!

*

Ez a beszéd ráépíthető a következő példákra:

- a) Részletesen fejtegethető a Kereszsten függő Mester lelkülete...
- b) Igen jó példa lehetne szt.Tarzicius, aki imádkozó lélekkel őrizte a keblén hordozott Mestert és semmiféle bosszú-védekezéssel sem felelt a köveket dobó üldözőkre.
- c) Szépen értékesíthető Kingsley: „Bibliás ember” példája is. A gonosz és hazug testvér halálos gőggel nyomorát okozza testvérének. Ez, megismerve testvérét, legyőzi a bosszú gondolatát, „bibliás ember” lesz és **megbocsát** a gonosznak... Sőt – imádkozik érte!

*

12. beszéd: Lehetőség szerint...

Bev.: Hogyan szól a Mester, és mit tanít az apostol? Az Úr szava: „Új parancsot adok nektek: szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is...” (Jn 13,34). – Az apostol szava: „...lehetőleg éljetez minden emberrel békességben” (Róm. 12,18). – Vajon mást tanít-e a tanítvány, mint a Mester?

1. A Mester az egyetemes törvényt hirdeti.

- a) Ez az ember feladata. Így közeledik Istenhez.
- b) Mert ez, a szeretet az Isten lényege. Így érhető el az Isten.

2. A tanítvány az emberi gyarlóságokat is szeretettel kezeli.

- a) De nem bánt.
- b) Hanem finom módszerrel – segít.

Bef.: Imáttal a Szeretetet kérjétek szeretetért, és jó cselekedeteikkel parazsat gyűjtsétek!

*

– Ugyancsak szólni lehetne a **jó győzelmes** voltáról és az **Úr ítéletének erejéről**. – Az első inkább elméleti jellegűnek látszik, de igen szépen fejtegethető úgy is, hogy gyakorlati jellege domborodjék ki. A második tételről csak általános fejtegetést adnók, mivel részletesen máshol is szólunk (). – Lásuk tehát most ezeket egyenként.

1. beszéd: Ne győzzön a rossz!

(Erkölcsei beszéd: Az emberi lélek küzdelme)

Bev.: Vihar, zavar és küzdelem jellemzi az emberi életet. Lényeges forrongása az emberi léleknek ez: feltarajosodik a baj, a rossz és küzdelemre hívja a lelket a jó érdekében. „Katonasor az ember élete a földön, és napjai olyanok, mint napszámos napjai” (Jób 7,1). – Azt is mondhatnók: a jó látszata alatt kísért a rossz, a gonosz. – Kérdés lehet: meggyőzhető-e a gonosz?

1. Kívülről jövő támadásai letörendők.

Ezek a sátán személytelen kísértései.

- a) Gyengíti lélekerőnket az élet sok tárgyi baja... Betegség, küzdelem, nyomor. „Fogadd el mind-azt, mi reád ki van szabva, tűrd el, szenvedve bár, és viseld békével megaláztatásodat. Mert az aranyat és ezüstöt tűzben teszik próbára, a kedves embereket pedig a megaláztatás kemencéjében” (Sir. 2,4-5).
- b) Gyengíti lélekerőnket a sok igaztalanság látszólagos diadala. „Bízzál Istenben, ő majd gondodat viseli; remélj benne, akkor egyenes úton járhatsz, maradj félelmében, és öregedjél meg benne!” (Sir. 2,6). Legyen lelked győzelmes ereje: „Volt-e, ki parancsai mellett kitartott, és szégyenben maradt, volt-e, ki hozzá kiállt, és Ő elnézett fölötte?” (Sir. 2,12).

2. Belső támadások – Isten jóságával megtörendők.

Ez személyes.

- a) A jó látszatát kelti. „Mindenkori úgy esik kísértésbe, hogy saját kívánsága vonzza és csábítja. A kívánság azután, mihelyt megfogant, bünt szül, a bűn pedig, ha végrehajtják, halált okoz” (Jak. 1,14-

15).

b) A rossz átszínezését adja. Mindent a jó színében mutat és a rossz jellegét eltünteti (Éva és a kígyó). „Látá az asszony, hogy a fa evésre jó, szemre szép és tekintetre gyönyörű, és vón a gyümölcséből és evék s ada férjének s az szintén evék” (1Móz. 3,6).

c) A gyengeség terhét erősíti. „Jaj a lankadt szívűeknek, kik nem bíznak Istenben; nem is találnak ezért nála oltalmat!” (Sir. 2,15). Azért arra kell mindig gondolni: „Mert kegyes és irgalmas az Isten, megbocsátja a bűnöket a szorongatás napján, és megvéd mindenkit, ki Őt igazságban keresi” (Sir. 2,13). A gonosz ellen védhet ez az igazság: „Valóban, a gonosz reménye olyan, mint a szélhajtotta pelyhely, mint a könnyű hab, melyet vihar kerget, mint a füst, melyet a szél eloszlat, s mint az egy napos átutazó vendég emléke!” (Bölcs. 5,15).

Bef.: Isten az Atyánk és mindig velünk van! „Földről, a világosság Atyjától csak jó adomány, csak tökéletes ajándék származik. Nála nincsen változás, sem árnyéka a változandóságnak” (Jak. 1,17). Ezért lesz igazság:

„Boldog az az ember, aki állja a megpróbáltatásokat, mert ha hűnek bizonyul, elnyeri az élet koronáját” (Jak. 1,12).

2. beszéd: Győzelmes a jó

(Erkölcsi beszéd: Isten tervei diadalmasak)

Bev.: Olyan sokszor halljuk ezt a mondatot: Isten Evangéliuma a jó diadalmas himnusza. – Kérdéssé tehető: mi ennek az örömdetes hírnek igazi tartalma?

1. Isten Lelke mindig irányító.

„Megteremtette Isten az embert kezdetben, és őt saját belátására bízta: adta még ezenfelül parancsait és törvényeit” (Sir. 15,14-15).

a) A cél – kitűzésében. „Ha meg akarod tartani a parancsokat, azok megtartanak téged, ha állandóan gyakorlod a hűséget, mely előtte kedves” (Sir. 15,16).

b) A célra – segítségben. „Az Úr szemei vannak azokon, kik félik Őt, és számon tartja az ember minden cselekedetét” (Sir. 15,20).

c) A célba – juttatásban. „Isten az embert földből teremtette, s a maga képére alkotta, és úgy rendelte, hogy ismét azzá változzék. Felruházta őt a magáéhoz hasonló erővel; meghatározta napjai számát és idejét, s uralmat adott neki minden fölött a földön” (Sir. 17,1-3). Mert: „Szabad akaratból hívott minket életre az igazság igéjével, hogy zsengeje legyünk teremtményeinek” (Jak. 1,18). Végül is ez az igazság: az isteni Szeretet mindenütt velem vagyok. „Hová mehetnék lelked elől? Hová menekülhetnék színed elől? Ha felszállok az égbe, te ott vagy, ha leszállok az alvilágba, jelen vagy” (Zsolt. 138,78).

2. Az Isten jósága mindig érvényesülő.

a) Isten – a Jóság. „Egy a jó, (az Isten)” (Mt 19,17).

b) Ember – a Jóság teremtménye. „Hozzá hasonló segítőt teremtett belőle, és adott nekik megfontolást és nyelvet, szemet és fület; szívet adott nekik a gondolkodásra, és betöltötte őket bölcs okossággal. A szellem tudásával látta el őket; értelemmel töltötte be szívüket, és megmutatta nekik, mi a rossz és mi a jó” (Sir. 17,5-6).

c) Isten és ember egybefonódása – a jóság diadala. „Ki Istent féli, jót cselekszik, s aki kitar az igazság mellett, elnyeri azt” (Sir. 15,1). Majd ezt olvassuk: „Elárasztja örömmel és ujjongással, s örök hírnevet juttat neki” (Sir. 15,6).

Bef.: Isten végtelensége az örök győzelem forrása.

3. beszéd: Ítéel is az Úr!

(Erkölcsi beszéd: Az utolsó ítélet)

Bev.: A szabad ember boldogan mondhatja magáról: Isten terve szerint induló, de döntésben független lény vagyok a nagy világnak. Valóságos képe az Istennek. –De kérdés: a szabadság kincse a teljes szabadság lehetőségét kínálja-e?

1. A szabad embert örök ítélettel ítéli az Isten.

Mégpedig minden tettét és minden gondolatát. „Még alakatlan voltam, és szemed már látott engem, és könyvedbe be volt írva minden; meg voltak határozva a napok, mikor még egy sem volt meg belőlük. Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te gondolataid. Mily hatalmas a számuk!” (Zsolt.

138,16-17).

a) Értelmünk magyarázza. Értékünket kutatva a szabadságnak örvendezünk és szabad cselekedeteink teljes magyarázatát boldogan halljuk (a jót!). Örömmel értékeli ezt a Bölcs mondván: „Ezért nyerik el az ékesség országát s a szépség koronáját az Úr kezéből, mert jobbával betakarja, és szentséges karjával megvédi őket” (Bölcs. 5,17). – De nehézségekkel küszködve – a büntetést nehezményezi! Mintha az súgná a lelke: talán nem ilyen kemény az Isten. „Valóban, a gonosz reménye olyan, mint a szélhajtotta pehely, mint a könnyű hab, melyet vihar kerget, mint a füst, melyet a szél eloszlat, s mint az egy napos átutazó vendég emléke!” (Bölcs. 5,15).

b) De az isteni kinyilatkoztatás keményen állítja mind a kettőt. „Az igazak ellenben örökké élnek, és jutalmuk az Úrnál vagyon, és gondjuk viselése a Magasságbelinél; ezért nyerik el az ékesség országát...” (Bölcs. 5,16-17). De: „Remegve jönnek elő, mikor bűneiket számonkérlik, és törvényszégeik vádlókként lépnek fel ellenük” (Bölcs. 4,20). – Ezért ingathatatlan az Egyház tanítása. Ami nehéz, az azért valóság...

2. Az örök ítélet eldönti az emberek örök létét véglegesen.

A fa eldől és ott marad... „És ha délnek dől a fa, vagy északra, azon a helyen marad, ahová ledőlt” (Préd.11,3). Ez a szöveg ugyan a természet erőire vonatkozik, de lelkünkre is értelmezhető. Miért? Mert az Isten ítélete ősi valóság, és így tagadhatatlan.

a) Örök kárhozatra is szól a gonoszok ítélete. „...az ország fiait pedig kivetik a külső sötétségre. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz” (Mt 8,12).

b) Tisztító tűz szenvedése. A kisebb bűnök hordozása. Vannak bocsánatos bűnök. Ezek büntetésének elégtétele – az ideigtartó büntetés vállalása.

c) Örök jutalomra – az Isten kegyelmének birtoklására. „Íme, mint számláltatnak Isten fiai közé, s a szentek között vagyon részük!” (Bölcs. 5,5). „Fiam, felelte Ábrahám, jusson eszedbe, hogy neked jó dolgod volt az életben, Lázárnak pedig rossz. Ő tehát most itt vigasztalódik, te meg gyötrődöl” (Lk 16,25).

Bef.: Úgy éljünk, hogy az utóbbit nyerjük. Itt nem az elvi vita a fontos, hanem hívő lelkünk tiszta élete. Ebben a törtetésben segítsen az Isten, és így győzelmes lesz az életünk.

4. beszéd: Az egyetlen döntő ítélet az Úré! (Dogmatikus beszéd: Isten az egyetlen Bíró)

Bev.: Ember szemek a dolgok felületét látják. Isten szeme a mindent látó és helyesen ítélő. „Nos hát, seregek Ura, te igazságos bíró, ki a veséket és a szíveket vizsgálod, hadd látnom, miként állasz bosszút rajtuk! – Mert előtted tártam fel ügyemet” (Jer. 11,20). Miért? „Mert emberbarát lélek ugyan a bölcsesség, de nem hagyja büntetlenül a káromló ajkának vétkét, mert Isten az ő veséinek látója, szívének igaz vizsgálója, és nyelvének hallója” (Bölcs. 1,6). – Hogyan tudjuk értelmezni ezt az igazságot? Úgy, hogy próbáljuk értelmezni Isten terveit és végzéseit.

1. Tervei szentek és örök jellegűek.

Isten lényege: az örök Lét és így belőle valóságában örök Van.

a) Mit szól ehhez az Írás szava? Örök Ő Maga. Legszebben Mózes leírásában található: „Én vagyok az, „aki Vagyok” (2Móz. 3,14). Örök – az isteni szava. Ennek legklasszikusabb formuláját a Mester adja mondván: „Ég és föld elmúlik, de az én igéim el nem múlnak” (Mt 24,35). Örök az akarat érvénye. Ezeket így magyarázza az Írás: „Ne féljete! Ellene szegülhetünk-e az Isten akaratának?” (1Móz. 50,19). „Sokféle terv van az ember szívében, de csak az Úr akarata áll meg!” (Péld. 19,21). – „Erre ezt az ellenvetést teszed: „Miért von felelősségre akkor mégis? Hiszen ki állhat ellen akaratának?” (Róm. 9,19).

b) És mit szól ezekhez az emberi ész? Röviden ezt: A Végtelen részekre nem bontható, és a Végtelen a maga teljességében örök.

2. Végzései örök és ingathatatlan valóságok.

Minden létezés – gyökéretében Tőle, Benne és fenntartó erejében él. „Nem ember az Isten, hogy hazudják, s nem ember fia, hogy változzék. Mond-e hát valamit anélkül, hogy megtenné? Szól-e valamit anélkül, hogy teljesítené?” (4Móz. 23,19).

a) Ő maga a teljes Tett. Az Egyház ezt úgy tanítja: Deus est purus actus! Lényege ez: a mindig tevékenykedő és állandó Valóság.

b) Benne él és Belőle árad – a teljes élet. „Kezdetben, Uram, a földet teremtetted, az egek a te ke-

zedből születtek” (Zsid. 1,10). A világra ugyan így folytatja szavait: „Elmúlnak ezek, te megmaradsz” (Zsid. 1,11). Az Isten Maga és a Belőle áramló emberi élet örök.

Bef.: Isten ítélete –mindent látásán áll, és döntése örök igazság.

* * *